การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จรรยา ปานพรม

วิชาการค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2554

หัวข้อวิชาการค้นคว้าอิสระ : การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดย : นางจรรยา ปานพรม

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้วิชาการค้นคว้าอิสระ (3 หน่วยกิต) ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

รองศาสตราจารย์ วิสาขา ภู่จินดา

(ดร. วิสาขา ภู่จินดา)

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ สุรสิทธิ์

(ดร. สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 17 กรกฎาคม 2555

บทคัดย่อ

ชื่อวิชาการค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ชื่อผู้เขียน	นางจรรยา ปานพรม
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา	2554

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนและเสนอมาตรการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 368 ราย โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควต้าเป็นสัดส่วน แล้วทำการสุ่มแบบบังเอิญ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุขสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test F-test และ Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมามีอายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.9 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 19.0 นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.1 สำหรับระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เช่นความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ และช่วยรักษาสภาพแวดล้อม รวมทั้งการติดตั้งฉลากบอกประเภทของการคัดแยกขยะที่ชัดเจน (p-Value=0.000) การมีเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลให้ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย (p-Value มีค่าเท่ากับ 0.000) ทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย (p-Value มีค่าเท่ากับ 0.001) ความรู้ความเข้าใจของความหมายในการคัดแยกขยะมูลฝอย (p-Value=0.004) ภาชนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีจำนวนเพียงพอ (p-Value=0.005)

ทั้งนี้ เทศบาลคลองจิกจะต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการประชาคมเพื่อแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เทศบาลควรเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย และด้านการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ และร่วมรับประโยชน์สาธารณะที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความโปร่งใสให้เกิดขึ้น ควรตั้งงบประมาณประจำปีไว้สำหรับจัดทำสื่อต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนโดยตรง เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ดำเนินการโครงการธนาคารขยะ อย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง และต่อเนื่อง และควรจัดหาถังแยกประเภทขยะให้เพียงพอกับปริมาณขยะทุก ๆ หมู่บ้าน พร้อมทั้งเขียนข้อความให้ชัดเจน

Abstract

Title Household Participation in Domestic Waste Segregation :
Klongjik Municipality, Bang Pa In, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

Author Mrs.Chanya Panprom

Degree Master of Science (Environmental Management)

Year 2011

The purposes of this study are to investigate household participation in domestic waste segregation in Klongjik Municipality, Bang Pa In, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, to study relationship ofdifferent factors which affect household participation in waste segregation, and to propose measures of household participation in domestic waste segregation. The data were collected using survey and interview methods. The samples used in the study include 368 residents in Klongjik Municipality, Bang Pa In, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province.Thesamples were selected usinga quota sampling method, followed by an accidental sampling method. The interview was carried out with officers of Klongjik Municipality Bang Pa In, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in charge of public health and environment management. Descriptive statistics used are frequency, percentage, and average and inferential statistics used are t-test, F-test and Chi-Squareat statisticalsignificance level of 0.05.

The results showed thatmore than half or 56.8% of the samples are female, 36.4% of them are between 25-34 years old, followed by 35-44 years old for 29.9% of the respondents. 31.2% of the respondentsobtained a bachelor's degree or higher, followed by secondary schoolfor 19.0% of the total. Besides, the survey reveals that more than half of them or 54.1% are company's employees and 20.1% of them are wage earners,respectively.For their level of household participation in waste segregation, it was found at the middle level.

It can be assumed from the hypothesis testing that population with different gender, ageand education level have different level of participation in waste segregation at statistical significance level of 0.05.

From this study,significant factors which relate to household participation in waste segregationare as follows;

1) The understanding of “waste segregation can reduce the amount of waste” “waste segregationcan protect the environment” “types of waste must be clearly labeled on the containers”

2) Providing sanitation officers to deliver knowledge of waste segregation

3) Attitude in operating waste segregation

4) Knowledge and understanding in the meaning of waste segregation

5) Sufficient waste containers for waste segregation

In addition, Klongjik Municipality must provide opportunities for people to participate in waste segregation, particularly by the use of community forum in order to share opinions of waste segregation in the community. The municipality should be the center of solving waste problems in the community, as well as making decisiononinfluential projects and receivingpublic purpose, which occur in the community. This can build up transparency in the process. The municipality should plan for annual financial statement in producing media to directly access to the people in order to deliver knowledge and understanding of waste segregation. This includes implementing the Recyclable Waste Bank Project in a practical way and in a long run.Furthermore, The municipality should provide sufficient waste containers for each type of waste with clear labels on them for every local community.

กิตติกรรมประกาศ

วิชาการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน: เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สัมฤทธิ์ผลได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ และให้โอกาสในการศึกษาครั้งนี้ รวมถึงเจ้าของวรรณกรรมที่ปรากฏอยู่ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิสาขา ภู่จินดา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่า ที่กรุณาให้คำชี้แนะ ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นการพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ของวิชาการค้นคว้าอิสระทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดมา รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ได้สั่งสอนอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ที่มีคุณค่า เพื่อนำไปปรับใช้ประโยชน์กับหน่วยงาน สังคม และประเทศชาติต่อไป และทำให้วิชาการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอขอบคุณว่าที่เรือตรีวิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก และเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม (ภาคพิเศษ) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ประสานงาน ให้บริการ และอำนวยความสะดวกด้วยอัธยาศัยไมตรีที่สุภาพและเป็นกันเอง อีกทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งให้การสนับสนุน ช่วยเหลือเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณพ่อและคุณแม่ ผู้มีพระคุณต่อผู้ศึกษา ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนการศึกษา ทั้งได้ให้โอกาสในการศึกษาและเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจ ผู้ศึกษาเสมอมา จนทำให้การทำวิชาการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

จรรยา ปานพรม

กรกฎาคม 2555

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (1)

ABSTRACT (3)

กิตติกรรมประกาศ (5)

สารบัญ (6)

สารบัญตาราง (9)

สารบัญภาพ (12)

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 3

1.3 ขอบเขตของการศึกษา 3

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 3

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ 4

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 6

2.1 สถานการณ์การคัดแยกขยะมูลฝอยในปัจจุบัน 6

2.2 ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย 9

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย 25

2.4 การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 30

2.5 การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม 35

2.6 การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 37

2.7 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย 39
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 42
บทที่ 3 วิธีการศึกษา 51
3.1 ตัวแปรและกรอบแนวคิดในการศึกษา 51
3.2 สมมติฐานในการศึกษา 53
3.3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา 53
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 55
3.5 วิธีการศึกษา 57
3.6 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล 57
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล 58
บทที่ 4 ผลการศึกษา 60
4.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก 60
4.2 ผลการสอบถามประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 65
4.3 การออกแบบโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 107
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 114
5.1 สรุปผลการศึกษา 114
5.2 อภิปรายผลการศึกษา 121
5.3 ข้อเสนอแนะ 130

บรรณานุกรม 133

ภาคผนวก 138

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์นโยบายและมาตรการในการบริหารจัดการขยะ มูลฝอย สำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 139

ภาคผนวก ข แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 142

ประวัติผู้เขียน 152

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ตั้งไว้ สำหรับให้ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยแยกประเภท 13

2.2 เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก 16

2.3 สรุปเปรียบเทียบวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผาในเตา, การหมักทำปุ๋ยและการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล 18

3.1 รายงานสถิติจำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองจิก ณ เดือน ธันวาคม 2554 53

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 65

4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย การรักษาความสะอาดของเทศบาลในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก 68

4.3 ช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารการคัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก 68

4.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยก 69

4.5 ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ 70

4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย 71

4.7 การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน 71

4.8 ความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ที่ได้จากการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน 72

4.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน 72

4.10 ความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก 73

4.11	ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	74
4.12	มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย	77
4.13	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน	79
4.14	ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก	81
4.15	ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	82
4.16	ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีอายุที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	83
4.17	ความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparisons) ของผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานอายุที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	83
4.18	ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	84
4.19	ความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparisons) ของผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน	85
4.20	ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่แตกต่างกัน	86
4.21	ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	87
4.22	ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในภาพรวม กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	92
4.23	ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	93
4.24	ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	94

4.25 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย 95

4.26 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย 97

4.27 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของการมีมาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหากับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย 98

4.28 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของมาตรการด้านการร่วมปฏิบัติกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย 100

4.29 ผลการทดสอบสมมติฐานมาตรการด้านการร่วมลดปริมาณขยะกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย 101

4.30 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน 103

4.31 แผนการดำเนินงานของโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 112

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกตามพื้นที่ 8

2.2 การแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอย ตามสีต่างๆ 12

2.3 การจำแนกขยะมูลฝอยตามแหล่งกำเนิด และตามคุณลักษณะ 22

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆของระบบการจัดการขยะมูลฝอย 26

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา 52

4.1 แสดงกรอบการดำเนินงานของกิจกรรมที่ 1 และ 2 111

5.1 ภาพรวมของการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 132

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้าประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจึงเพิ่มขึ้น เพื่อผลิตเครื่องอุปโภคบริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นเหตุให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้นก่อให้เกิดปัญหาขยะเพิ่มขึ้น เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลต่อสุขภาพอนามัย นับเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนซึ่งต้องจัดการและแก้ไข บ้านเรือนที่มีขยะรกรุงรังอยู่ภายในบ้าน บริเวณบ้าน นอกจากจะดูสกปรกไม่น่าอยู่แล้วก็ยังเป็นที่ชุมนุมของหนู แมลงวัน แมลงสาบ ฯลฯ ซึ่งเป็นพาหนะนำโรคมาสู่คนและยังก่อให้เกิดความรำคาญอีกด้วย

จากสภาพที่เป็นมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขยะจึงยังคงเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ เกิดความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะส่วนใหญ่ยังเป็นการกำจัดขยะกองบนพื้น ซึ่งวิธีการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีขยะเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปกำจัดโดยวิธีการหมักทำปุ๋ยและวิธีเผาในเตาเผา ปัจจุบันพบว่ายังไม่มีการวางแผนในการจัดการอย่างละเอียดรัดกุม เรื่องของขยะซึ่งเป็นปัญหาในการหาสถานที่และวิธีการกำจัดเป็นปัญหาของประเทศและของโลกด้วย

ขยะที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของคนเรานั้น ในสังคมที่มีการใช้ทรัพยากรมากเท่าใด ปริมาณขยะก็ยิ่งเกิดขึ้นมากตามไปด้วยโดยที่ขยะจะเกิดจากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ ใบไม้ กิ่งไม้ เสื้อผ้า และเศษวัสดุทุกชนิด เช่น กระดาษ ขวด กระป๋อง พลาสติก ฯลฯ ที่เกิดขึ้นจากครัวเรือนในแต่ละวัน เป็นตัวการสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เมื่อมีขยะจำนวนมากแต่ละชุมชนไม่สามารถเก็บขนและกำจัดขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดการขยะอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ ดังนั้นขยะจึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกองค์กรเร่งให้การสนับสนุนส่งเสริมและแนะนำให้ประชาชนได้รู้จักประโยชน์จากขยะมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคัดแยกขยะก่อนทิ้งหรือการนำขยะมาใช้ใหม่ นอกจากนี้แล้วปัญหาขยะอินทรีย์ประเภทเศษอาหาร ซึ่งพบว่ามีเศษอาหารเป็นจำนวนมากที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจได้ โดยเฉพาะนำไป

เลี้ยงสัตว์ แปรสภาพเป็นปุ๋ย นำไปผลิตแก๊ส แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา เศษอาหารที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี ทำให้เป็นภาระของเทศบาลที่จะต้องเก็บขนไปสู่ระบบกำจัด ทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก และหากปล่อยทิ้งไว้ ขยะอินทรีย์หรือเศษอาหารเหล่านี้อาจเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค ถ้าคนเรารู้จักทิ้งขยะลงในภาชนะให้เป็นที่เป็นทางไม่มักง่ายทิ้งขยะเกลื่อนกลาด เป็นการช่วยให้พนักงานเก็บขยะนำไปยังสถานที่กำจัดได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนที่มีการเจริญเติบโต ปัญหาอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของชุมชน ทำให้เกิดขยะมูลฝอยตกค้างเป็นจำนวนมาก แม้ทางเทศบาลตำบลคลองจิกจะพยายามจัดเก็บขยะมูลฝอยมาดำเนินการกำจัดแล้วก็ตาม แต่ข้อมูลจากการติดตามตรวจสอบการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลคลองจิก พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น จำนวน 18 ตัน/วัน แต่จัดเก็บได้ 17 ตัน/วัน จึงมีขยะมูลฝอยเหลือตกค้าง 1 ตัน/วัน ซึ่งพบว่ามีขยะตกค้างและบางครั้งการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านี้หากปล่อยปละละเลย ไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสม จะทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น การปนเปื้อนของแหล่งน้ำและอากาศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของเชื้อโรค ตลอดจนก่อให้เกิดความรำคาญต่าง ๆ จากกลิ่น

ดังนั้น สมาชิกในครัวเรือนแต่ละครัวเรือนควรตระหนักในปัญหาขยะมูลฝอยสร้างจิตสำนึกให้แก่ตนเอง ให้รู้จักรับผิดชอบในการลดปริมาณขยะมูลฝอย แยกขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่ ซึ่งเป็นความท้าทายจุดเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้สึกของคนทุกคนที่อดีตเคยคิดว่าการเก็บขยะ การแยกขยะ ไม่ใช่หน้าที่ของเรา วันนี้ขยะคือภารกิจของเราทุกคนบนโลกใบนี้ ความไม่รู้ของผู้คนทั้งหลายที่ร่วมกันทิ้งขยะออกมาจากบ้าน คิดแต่เพียงว่าจะโยนสิ่งสกปรกต่าง ๆ ให้พ้นบ้านไปแล้วในบ้านเราจะเกิดความสะอาด ขยะที่พ้นจากประตูบ้านทุกหลังออกไป ขยะเหล่านั้นไปสร้างผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม กลายเป็นมหันตภัย ความเลวร้าย ที่สะสม มากจนกลายเป็นวิกฤตการณ์วิบัติของโลก ที่ทุกคนไม่อาจปฏิเสธได้ (ปัญหาโลกร้อน) ถึงเวลาแล้วที่ภารกิจของการจัดการขยะด้วยสองมือของคนทุกคน วิธีการแบบง่าย ๆ และการสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบทางสังคม (สมไทย วงษ์เจริญ, 2551)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในบ้านเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่สนับสนุนให้เกิดการคัดแยกขยะในครัวเรือนและชุมชน รวมทั้งมีปัญหาอุปสรรคใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าว ถ้าสมาชิกในครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดผลดีแก่บ้านเรือนทำให้ดูสะอาด

เป็นระเบียบเรียบร้อย มีรายได้เสริมจากการขายขยะ ลดภูเขาขยะ ลดปัญหาการเกิดบ่อฝังกลบ ลดการเผาขยะ ลดปัญหาด้านกลิ่น ลดการกระจายของเชื้อโรค และลดภาวะโลกร้อน (ปัญหาสำคัญที่โลกเรากำลังประสบอยู่)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.3 เพื่อเสนอมาตรการเพื่อให้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิกอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.3.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3.2 ศึกษาจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

1.3.3 ศึกษาระหว่างเดือน มกราคม - เมษายน 2555

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.4.2 ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.4.3 ทราบข้อเสนอแนะ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.4.4 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการคัดแยกขยะมูลฝอยและผลักดันให้เป็นนโยบายของอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนต่อไป

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การคัดแยกขยะ หมายถึง วิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ใช้หลักการแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชนเป็นแต่ละประเภท ได้แก่ การคัดแยกขยะมูลฝอยออกเป็นประเภทขยะมูลฝอยแห้ง ขยะมูลฝอยสลายตัวง่าย ขยะมูลฝอยทั่วไป และของเสียที่เป็นอันตราย เป็นต้น

1.5.2 ขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชน หมายถึง บรรดาสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้นคนไม่ต้องการและทิ้งออกไปจากครัวเรือนและชุมชน

1.5.3 การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนและชุมชน ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ การคัดแยกขยะ การลดการเกิดขยะมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น

1.5.4 ครัวเรือน หมายถึง บุคคลทุกคนที่อาศัยอยู่ในบ้านหรือที่อาศัยหน่วยเดียวกัน เช่น เพื่อนร่วมห้องที่อยู่ในอาพาร์ตเม้นต์เดียวกัน สามีหรือภรรยาที่ไปอาศัยอยู่กับลูก ๆ สามี ภรรยา ลูก ๆ ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน บุคคล 2 คู่ เช่าบ้านอยู่ในบ้านเดียวกัน ซึ่งตามความหมายนี้คำว่า “ครอบครัวเดี่ยว” ซึ่งมีพ่อแม่ลูกอยู่ด้วยกัน จึงเป็นทั้งครอบครัวและครัวเรือน (มหาวิทยาลัยพายัพ, ม.ป.ป.)

1.5.5 ทัศนคติ หมายถึงความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะภายในที่อยู่อาศัย

1.5.6 ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.5.7 การมีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมให้ข้อมูล แสดงความคิดตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติและติดตามประเมินผลการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชน

1.5.8 ความรู้ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.5.9 มาตรการ หมายถึง วิธีการที่ตั้งเป็นกฎ ข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย เช่น ใช้มาตรการเด็ดขาด วางมาตรการในการดำเนินการ วิธีการที่จะปรับเข้าไปสู่ผลสำเร็จ

1.5.10 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การรับข่าวสารก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ และการทำกิจกรรม เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือสนองตอบความต้องการของตน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน โดยการแบ่งหัวข้อการนำเสนอในบทนี้ดังต่อไปนี้

2.1 สถานการณ์การคัดแยกขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

2.2 ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

2.4 การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.5 การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

2.6 การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

2.7 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สถานการณ์การคัดแยกขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

ประเทศไทยมีอัตราการนำขยะมาใช้ใหม่หรือรีไซเคิลค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น กล่าวคืออัตราการรีไซเคิลของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 23 ในขณะที่ฮ่องกงมีอัตราการรีไซเคิลร้อยละ 36สิงคโปร์มีอัตราการรีไซเคิลร้อยละ39 และเกาหลีใต้มีอัตราการรีไซเคิลร้อยละ45ในประเทศจีน มีการรับซื้อขวดน้ำอัดลม และขวดน้ำมันพืช ชนิดใสที่เรียกว่าขวดเพทหรือ PET (พีอีที)เพื่อไปผลิตเป็นเส้นใยก่อนนำไปผลิตเป็นเสื้อผ้า (กรมควบคุมมลพิษ, 2551.)

เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอย สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยสนองตอบต่อเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) คือการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตที่ดีและไม่เป็นภัยคุกคามต่อระบบนิเวศโดยเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกการจัดการขยะชุมชนขยะอิเล็กทรอนิคส์ของเสียอันตรายและขยะติดเชื้อด้วยการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจให้เกิดการลดและคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดสนับสนุนส่งเสริมการสร้างธุรกิจเอกชนจากขยะรีไซเคิลพัฒนาระบบรวบรวม คัดแยกและโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งออกกฎหมายให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบต่อซากผลิตภัณฑ์ของ

ตนเองและนำมาตรการทางภาษีมาใช้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554.) และเป็นแนวทางสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 มีเป้าหมายดังนี้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในปี 2554

2) กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนร้อยละ 10 ของกลุ่มพื้นที่ที่มีความสำคัญเร่งด่วนมีการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจรในปี 2554

3) ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

4) ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

5) มูลฝอยติดเชื้อได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกสุขลักษณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

6) ปริมาณความสกปรกรวมของน้ำเสียจากชุมชนเมืองจะลดลงก่อนระบายออกสู่สิ่งแวดล้อมไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2553 และร้อยละ 50 ของปริมาณที่เกิดขึ้นในปี 2563

7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและน้ำเสียไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ในปี 2553 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ในปี 2563 (กรมควบคุมมลพิษ, 2553.)

ขณะที่สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในภาวะอุทกภัย คาดการณ์ว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากภาวะอุทกภัย ในพื้นที่ 65 จังหวัด ประมาณ 2,052,739 ตัน เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานครประมาณ 747,880 ตัน และนอกเขตกรุงเทพมหานครประมาณ 1,304,859 ตัน โดยขณะนี้กรุงเทพมหานครจัดการขยะไปแล้วกว่า ร้อยละ 80 ของขยะที่เกิดขึ้นในช่วงน้ำท่วม (กรมควบคุมมลพิษ, 2554.)

ส่วนการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย ในปี 2554 มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ประมาณ 4.10 ล้านตัน หรือร้อยละ 26 ของปริมาณมูลฝอยทั่วประเทศ 16 ล้านตัน โดยเป็นการคัดแยกและนำกลับมารีไซเคิลประมาณ 3.39 ล้านตัน ส่วนที่เหลือเป็นการนำขยะมูลฝอยอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการหมักเพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) ประมาณ 0.59 ล้านตัน

และเป็นการนำขยะมูลฝอยมาผลิตพลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิงทดแทน ประมาณ 119,000 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2554.)

ของเสียอันตราย ในปี 2554 คาดการณ์ในภาวะปกติรวมถึงเหตุอุทกภัยว่ามีของเสียอันตรายเกิดขึ้นประมาณ 3.12 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว ประมาณ 37,000 ตัน โดยของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นประมาณ 2.4 ล้านตัน เป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม และประมาณ 0.73 ล้านตัน เป็นของเสียอันตรายจากชุมชน แบ่งเป็นกลุ่มแบตเตอรี่ หลอดไฟ และภาชนะบรรจุสารเคมี ประมาณ 340,000 ตัน กลุ่มซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 367,000 ตัน และมูลฝอยติดเชื้อประมาณ 41,000 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2554.)

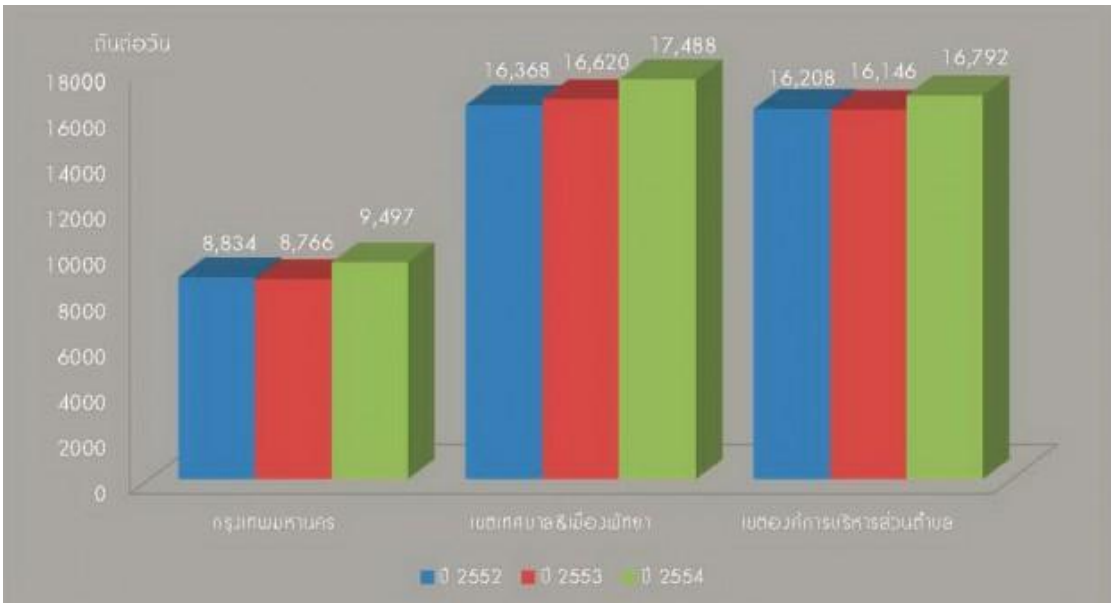

ภาพที่ 2.1 ปริมาณขยะมูลฝอยจำแนกตามพื้นที่
แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2554.

จากภาพที่ 2.1 จะเห็นว่าปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2554 มีปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ 16 ล้านตัน หรือวันละ 43,800 ตัน เพิ่มขึ้น 0.84 ล้านตัน หรือร้อยละ 5.5 ตามการขยายตัวของชุมชนและประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยกรุงเทพมหานครมีขยะมูลฝอยประมาณวันละ 9,500 ตัน คิดเป็นร้อยละ 22 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ขณะที่เขตเทศบาลและเมืองพัทยามีขยะมูลฝอยประมาณวันละ 17,488 ตัน คิดเป็นร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ขณะที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีขยะมูลฝอยประมาณวันละ 16,792 ตัน คิดเป็นร้อยละ 38 ของปริมาณมูลฝอยทั่วประเทศ (กรมควบคุมมลพิษ, 2554.)

2.2 ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย

ในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีขยะครัวเรือนเกิดขึ้นกว่า 16 ล้านตันต่อปี (กรมควบคุมมลพิษ, 2554.) ดังนั้นการจัดการขยะและวัสดุไม่ใช้แล้วเหล่านี้ด้วยวิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม จึงกลายเป็นประเด็นที่สำคัญความรู้การคัดแยกขยะประจำบ้าน มีดังนี้ (สมไทย วงษ์เจริญ, 2551, 21-32)

2.2.1 ขยะภายในบ้าน หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในบ้านทุกห้อง ทุกมุม และรอบบริเวณบ้านในอาณาเขตรั้วบ้าน ซึ่งสามารถแบ่งย่อยออกตามสัดส่วนของบ้านได้ดังนี้

2.2.1.1 ขยะในห้องรับแขก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร กล่องกระดาษ โทรทัศน์ เครื่องเล่นซีดี แผ่นซีดี เครื่องเสียง ปฏิทิน นาฬิกาแขวน แจกัน พัดลม อัลบั้มรูป หลอดไฟนีออน แอร์ โซฟา เก้าอี้ กรอบรูป โคมไฟฯลฯ

2.2.1.2 ขยะในห้องครัวได้แก่ ถุงพลาสติก กระติกน้ำร้อน ตะกร้า ขวดน้ำ ขวดน้ำปลา ขวดกาแฟ หม้อ ขวดน้ำอัดลม กะละมัง ทัพพี หม้อหุงข้าวไฟฟ้า กระทะเหล็ก เตาไมโครเวฟ ตู้เย็น เตาแก๊ส กาน้ำ ถังแก๊ส พัดลมระบายอากาศ ก๊อกน้ำ หลอดไฟ ผ้าขี้ริ้ว เศษผัก เปลือกผลไม้ น้ำมันที่เหลือจากการทอดอาหาร ฯลฯ

2.2.1.3 ขยะในห้องพระ ได้แก่ เศษเทียนไข น้ำตาเทียน ก้านธูป ดอกไม้แห้ง ดอกไม้พลาสติก แจกัน ไฟแช็ก หลอดไฟ สมุด หนังสือ เครื่องดูดอากาศ กรอบรูป โต๊ะ ตู้ ชั้นวางของ ซองธูป ถุงพลาสติก ฯลฯ

2.2.1.4 ขยะในห้องทำงานได้แก่ เครื่องใช้สำนักงาน จอคอมพิวเตอร์ ซีพียู เครื่องปริ้นเตอร์ เครื่องแฟ็กซ์ เครื่องถ่ายเอกสาร ตลับหมึก โทรศัพท์ หลอดไฟ ไฟฉุกเฉิน ทีวี ตู้เย็น แอร์ กระดาษ แฟ้มเอกสาร ปฏิทินตั้งโต๊ะ ซองพลาสติก ถุงพลาสติก ฯลฯ

2.2.1.5 ขยะในห้องนอนได้แก่ ที่นอนเก่า หมอนเก่า เสื้อผ้าเก่า ผ้าเช็ดตัวเก่า โต๊ะ เครื่องแป้ง ขวดน้ำหอม ขวดเครื่องสำอาง แป้งตลับ แป้งกระป๋อง ครีมบำรุงผิว หนังสืออ่านเล่น นิตยาสาร วารสาร หนังสือเรียน โคมไฟ หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย ไม้ตียุง ไดเป่าผม ตุ๊กตา ทีวี เครื่องเล่นซีดี แอร์ พัดลม เครื่องกรองอากาศ พัดลมดูดอากาศ กรอบรูป โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ

2.2.1.6 ขยะในห้องน้ำได้แก่ ขวดแชมพู ขวดสบู่เหลว ขวดโลชั่น แปรงสีฟัน แปรงซักผ้า สายยาง หวี หลอดยาสีฟัน มีดโกน กระดาษทิชชู ผ้าเช็ดมือ เครื่องทำน้ำอุ่น ชั้นวางของพลาสติก พัดลมดูดอากาศ ก๊อกน้ำ ฝักบัว รองเท้าแตะ กะละมังซักผ้า ฯลฯ

2.2.1.7 ขยะในห้องเก็บของได้แก่ กล่องเครื่องมือ โต๊ะเสีย เก้าอี้เสีย หลอดไฟเสีย ชั้นวางของ ทีวีเสีย ยางรถเสื่อมสภาพ ไม้กวาด ไม้ถูบ้าน ที่ตักขยะ ถังสี ปั๊มน้ำเสีย ผ้าขี้ริ้ว จอคอมพิวเตอร์เสียฯลฯ

2.2.1.8 ขยะในโรงรถ ที่จอดรถได้แก่ ซากรถยนต์ ซากรถมอเตอร์ไซด์ อะไหล่รถ ยางนอก ยางใน ขวดน้ำมัน แกลลอนน้ำมัน ขวดน้ำยาล้างรถ แบตเตอร์รี่รถยนต์ น้ำมันเครื่องเก่า ฯลฯ

2.2.1.9 ขยะบริเวณสนามหญ้า ล้อมรอบบ้านได้แก่ ประตูเหล็ก รั้วเหล็ก กิ่งไม้ เศษใบไม้ ของเด็กเล่น ท่อน้ำพีวีซี ถังขยะ สายยาง ถังน้ำ ฯลฯ

2.2.2 ประเภทของขยะภายในบ้านแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

2.2.2.1 ประเภทขยะขายได้ นำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) ยังแบ่งออกเป็นประเภทหลักได้อีกคือ ประเภทเศษเหล็ก เศษกระดาษ ขวดแก้ว อลูมิเนียม โลหะ พลาสติก เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องใช้ไฟฟ้า และประเภทอื่นๆ

2.2.2.2 ประเภทขยะแห้งสำหรับเป็นเชื้อเพลิงทดแทนได้แก่ เศษไม้ลัง กิ่งใบไม้แห้ง ถุงหูหิ้ว ถุงร้อน ถุงขนมคบเคี้ยว กล่องข้าว โฟม พลาสติก รองเท้าหนัง รองเท้าฟองน้ำ กระเป๋า ถุงมือ เสื้อผ้า เศษเชือก ถุงปุ๋ย กากและขยะแห้งอื่นต้องเป็นขยะแห้งสะอาดเท่านั้น

2.2.2.3 ประเภทขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เศษเปลือกผลไม้

2.2.2.4 ประเภทขยะอันตราย

1) ประเภทนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ได้แก่ กระป๋อง สเปรย์ยากันยุง กระป๋องสีสเปรย์ จอคอมพิวเตอร์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ขวดยาฆ่าแมลง ถังแก๊ส แบตเตอร์รี่ไฟฉุกเฉิน แบตเตอร์รี่รถยนต์ แบตเตอร์รี่รถจักรยานยนต์ น้ำมันเครื่องเก่า

2) ประเภทนำกลับมาใช้ใหม่ไม่ได้ ในอนาคตสามารถรีไซเคิลได้ขณะนี้ยังไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิล ได้แก่ ตลับหมึกเครื่องปริ้น ยาหมดอายุ เข็มฉีดยา หลอดไฟ แบตเตอร์รี่โทรศัพท์มือถือ ถ่ายไฟฉาย ผ้าปนเปื้อนน้ำมัน ถ่านนาฬิกา

2.2.3 รูปแบบการคัดแยกขยะและการจัดเก็บขยะ

ข้อคำนึงที่สำคัญจะต้องเริ่มตั้งแต่การคัดแยกขยะให้ตรงตามชนิดที่ถูกกำหนดขึ้นโดยตลาดเพื่อสะดวกกับการขายขยะนั้น และอีกประการหนึ่งจะต้องคิดถึง วิธีการจัดเก็บขยะที่มีมวลเบาไม่ให้เกะกะ ควรทำให้แบน สั้น มัด และการบรรจุ จะทำให้ประหยัดที่จัดเก็บในบ้าน ให้ใช้ความคิดเหมือนกับว่ากำลังเตรียมการผลิตสินค้า ทำการจัดเรียงสินค้าไว้เพื่อความสะดวกในการขาย มีการตกแต่งสินค้าทำให้เหมาะสมกับสถานที่จัดเก็บ และตลาดที่ต้องการ คิดเสมอว่าทุกชนิดที่เหลือจากการบริโภค คือ สินค้าชนิดหนึ่งที่ยังมีวิธีการบริหารจัดการการผลิตแบบง่าย ๆ ด้วยมือสำหรับการตลาดขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดอุตสาหกรรมใหญ่อีกด้วย

ในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่างๆตามแต่ลักษณะองค์ประกอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยจัดวางภาชนะให้เหมาะสมตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยพร้อมทั้งพิจารณาความจำเป็นของสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยและระบบขนส่งขยะมูลฝอยไปกำจัดต่อไป(กรมควบคุมมลพิษ, 2554.)

2.2.4 หลักเกณฑ์ มาตรฐาน ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

2.2.4.1 ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

1) ถังขยะ

เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอยและให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ โดยมีถุงบรรจุภายในถังเพื่อสะดวกและไม่ตกหล่น หรือแพร่กระจาย ดังนี้

(1) สีเขียวรองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้เศษอาหาร ใบไม้

(2) สีเหลืองรองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ

(3) สีเทาฝาสีส้มรองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ

(4) สีฟ้ารองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูปถุงพลาสติก โฟมและฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

สีเขียวรองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้เศษอาหาร ใบไม้ ฯลฯ

สีเหลืองรองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะฯลฯ

สีเทาฝาสีส้มรองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

สีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร ฯลฯ

ภาพที่ 2.2 การแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่างๆ
แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2554**.**

นอกจากนี้ยังมีถุงพลาสติกสำหรับรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละถังโดยมัดปากถุงสีเดียวกับถังที่รองรับมูลฝอยตามประเภทดังกล่าวข้างต้นในกรณีที่สถานที่มีพื้นที่จำกัดในการจัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอยและมีจำนวนคนที่ค่อนข้างมากในบริเวณพื้นที่นั้น เช่น ศูนย์การประชุมและสนามบิน ควรมีถังที่สามารถรองรับขยะมูลฝอยได้ทั้ง 4 ประเภทในถังเดียวกัน โดยแบ่งพื้นที่ของถังขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ช่องและตัวถังรองรับขยะมูลฝอยทำด้วยสแตนเลส มีฝาปิดแยกเป็น 4 สีในแต่ละช่องตามประเภทของขยะมูลฝอยที่รองรับ ดังนี้

(1) ฝาสีเขียว รองรับขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว

(2) ฝาสีเหลือง รองรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำรีไซเคิล หรือขายได้

(3) ฝาสีแดงรองรับขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

(4) ฝาสีฟ้ารองรับขยะมูลฝอย ที่ย่อยสลายไม่ได้ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิลและมีสัญลักษณ์ข้างถัง

2) ถุงขยะ

สำหรับคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนและจะต้องมีการคัดแยกรวบรวมใส่ถุงขยะมูลฝอยตามสีต่างๆ ดังต่อไปนี้

(2.1) ถุงสีเขียวรวบรวมขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็วสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้

(2.2) ถุงสีเหลืองรวบรวมขยะมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษพลาสติก โลหะอลูมิเนียม

(2.3) ถุงสีแดงรวบรวมขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ

(2.4) ถุงสีฟ้ารวบรวมขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่นพลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

สำหรับสถานที่บางแห่งควรมีคอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ตั้งไว้สำหรับให้ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยแยกประเภทด้วยรายละเอียดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ตั้งไว้ สำหรับให้ประชาชนทิ้งขยะมูลฝอยแยกประเภท

ประเภท/ขนาด	สถานที่รวบรวม	หมายเหตุ
1. ถังคอนเทนเนอร์ ความจุ 4,000 - 5,000 ลิตร	ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ ตลาด ภัตตาคาร สนามกีฬา	มี 4 ตอน สำหรับใส่ขยะมูลฝอย 4 ประเภท
2. ถังขนาดความจุ 120 - 150 ลิตร	ห้างสรรพสินค้าสถานศึกษา สนามกีฬา โรงแรม โรงพยาบาลสถานีบริการน้ำมันทางเข้าหมู่บ้าน	ถังสีเขียว เหลือง เทาฝาส้ม ฟ้า หรือถัง เทาหรือครีมคาดสีเขียว เหลือง ส้มฟ้า
3. ถังพลาสติกความจุ 50 - 60 ลิตร	จุดที่กลุ่มชนส่วนใหญ่มีกิจกรรมร่วมกันเป็นโครงการ โรงภาพยนต์ ฯลฯ	ถังสีเขียว เหลือง เทาฝาสีส้ม ฟ้า
4.ถุงพลาสติก	ครัวเรือน	ถุงสีเขียว เหลือง แดง ฟ้า หรือถุงดำคาดปากถุงด้วยเชือกสีเขียว เหลือง แดงฟ้า

แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2553.

2.2.4.2 เกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

1) ควรมีสัดส่วนของถังขยะมูลฝอยจากพลาสติกที่ใช้แล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนักไม่มีส่วนประกอบสารพิษ (toxic substances) หากจำเป็นควรใช้สารเติมแต่งในปริมาณที่น้อยและไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

2) มีความทนทาน แข็งแรงตามมาตรฐานสากลมีขนาดพอเหมาะมีความจุเพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอยสะดวกต่อการถ่ายเทขยะมูลฝอยและการทำความสะอาด

3) สามารถป้องกัน แมลงวัน หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่น ๆมิให้สัมผัสหรือคุ้ยเขี่ยขยะมูลฝอยได้

2.2.4.3 จุดรวบรวมขยะมูลฝอยขนาดย่อม

เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมและประหยัดจึงต้องมีการตั้งจุดรวมรวบขยะมูลฝอยขึ้นโดยจุดรวบรวมขยะมูลฝอยจะกำหนดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ หมู่บ้าน โรงอาหาร โรงภาพยนต์ โดยมีภาชนะรองรับตั้งไว้เป็นจุด ๆ เช่นหมู่บ้านจัดสรร กำหนดให้จุดรวบรวม 1 จุด ต่อจำนวนครัวเรือน 50 - 80 หลังคาเรือนจุดแรกจะตั้งที่ปากประตูทางเข้าหมู่บ้าน สำหรับอพาร์ตเมนต์จะตั้งที่ลานจอดรถบ้านที่อยู่ในซอยจุดแรกจะตั้งหน้าปากซอยแต่ละครัวเรือนจะรวบรวมขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้ โดยถุงพลาสติกตามประเภทของสีต่าง ๆมาทิ้งที่จุดรวบรวมขยะมูลฝอย

2.2.4.4 การแปรสภาพขยะมูลฝอย

ในการจัดการขยะมูลฝอยอาจจัดให้มีระบบที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการแปรสภาพขยะมูลฝอยคือการเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะทางกายภาพเพื่อลดปริมาณเปลี่ยนรูปร่างโดยวิธีคัดแยกเอาวัสดุที่สามารถหมุนเวียนใช้ประโยชน์ได้ออกมาวิธีการบดให้มีขนาดเล็กลง และวิธีอัดเป็นก้อนเพื่อลดปริมาตรของขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 20-75 ของปริมาตรเดิมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของเครื่องมือและลักษณะของขยะมูลฝอยตลอดจนใช้วิธีการห่อหุ้มหรือการผูกมัดก้อนขยะมูลฝอยให้เป็นระเบียบมากยิ่งขึ้นผลที่ได้รับจากการแปรสภาพมูลฝอยนี้ จะช่วยให้การเก็บรวบรวม ขนถ่ายและขนส่งได้สะดวกขึ้น สามารถลดจำนวนเที่ยวของการขนส่งช่วยให้ไม่ปลิวหล่นจากรถบรรทุกและช่วยรีดเอาน้ำออกจากขยะมูลฝอยทำให้ไม่มีน้ำชะมูลฝอยรั่วไหลในขณะขนส่งตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบโดยสามารถจัดวางซ้อนได้อย่างเป็นระเบียบจึงทำให้ประหยัดเวลา และค่าวัสดุในการกลดทับและช่วยยืดอายุการใช้งานของบ่อฝังกลบได้อีกทางหนึ่งด้วย

การพิจารณาเครื่องมือแปรสภาพขยะมูลฝอยสามารถเลือกใช้ได้ตามองค์ประกอบและลักษณะสมบัติขยะมูลฝอยประเภทของแหล่งกำเนิด สถานที่ตั้งระบบใดมีปัจจัยที่ควรพิจารณาดังนี้

1) ความสามารถในการทำงาน :เครื่องมือจะช่วยทำงานอะไรบ้างให้ได้งานที่ดีขึ้นกว่าเดิม

2) ความเชื่อถือได้: ต้องการบำรุงรักษามากน้อยเพียงไร

3) การบริการ:การตรวจเช็คและซ่อมแซม สามารถทำได้เองและผู้ขายมีบริการหลังการขาย

4) ความปลอดภัย:เครื่องมือมีระบบป้องกันอันตรายแก่ผู้ใช้งานซึ่งอาจเกิดการเลินเล่อหรือขาดความรู้ความเข้าใจ

5) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม:ไม่ก่อให้เกิดเสียงดังกลิ่นรบกวน หรือมลพิษอื่น ๆ

6) ความสวยงาม:เครื่องมือไม่ดูเทอะทะก่อความรำคาญให้กับสายตา

7) ค่าใช้จ่าย:ต้องคำนึงถึงเงินลงทุนและค่าบำรุงรักษารายปีอยู่ในระดับราคาที่ยอมรับได้

2.2.4.5 การลดปริมาณขยะมูลฝอย

การลดปริมาณขยะมูลฝอยให้ได้ผลดีต้องเริ่มต้นที่การคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งเพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อน ทำให้ได้วัสดุเหลือใช้ที่มีคุณภาพสูงสามารถนำไป Reused-Recycle ได้ง่าย รวมทั้งปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดมีปริมาณน้อยลงด้วยซึ่งการคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละชุมชนเช่น ครัวเรือน ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า สำนักงาน บริษัท สถานที่ราชการต่าง ๆเป็นต้น รวมทั้งปริมาณ และลักษณะสมบัติขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันด้วยทั้งนี้การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถดำเนินการได้ 4 ทางเลือก คือ (กรมควบคุมมลพิษ, 2553.)

ทางเลือกที่ 1 การคัดแยกขยะมูลฝอยทุกประเภทและทุกชนิด

ทางเลือกที่ 2 การคัดแยกขยะมูลฝอย 4 ประเภท (Four cans)

ทางเลือกที่ 3 การคัดแยกขยะสด ขยะแห้ง และขยะอันตราย (Three cans)

ทางเลือกที่ 4 การคัดแยกขยะสดและขยะแห้ง (Two cans)

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก

ทางเลือกที่	รูปแบบ	ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย	ข้อดี	ข้อเสีย	สรุปผลงาน
1.	แยกขยะมูลฝอยที่ใช้ได้ใหม่ทุกประเภทและแยกขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดแต่ละวิธีได้	แบ่งตามประเภทขยะมูลฝอย	วัสดุที่นำกลับไปใช้ประโยชน์มีคุณภาพดีมาก	-พาหนะเก็บขนต้องมีประสิทธิภาพสูง สามารถเก็บขนมูลฝอยที่แยกได้หมด - เพิ่มจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมากขึ้น	ดีมาก
2.	แยกขยะมูลฝอย4 ประเภท (Four cans)	แบ่งเป็นถังขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะย่อยสลายได้ และขยะอันตราย	วัสดุที่นำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่มีคุณภาพดี	-เพิ่มจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมากขึ้น	ดี
3.	แยกขยะสด ขยะแห้ง และขยะอันตราย (Three cans)	แบ่งเป็นถังขยะสด ขยะแห้ง และขยะอันตราย	ง่ายต่อการนำขยะสดไปใช้ประโยชน์และขยะอันตรายไปกำจัด	- วัสดุที่นำกลับไปใช้ประโยชน์ยังปะปนกันอยู่ไม่ได้แยกประเภท	พอใช้
4.	แยกขยะสดและขยะแห้ง (Two cans)	แบ่งเป็นถังขยะแห้งและขยะเปียก	ง่ายต่อการนำขยะเปียกใช้ประโยชน์	- สับสนต่อนิยามคำว่าขยะเปียก ขยะแห้งทำให้ทิ้งไม่ถูกต้องกับถังรองรับ	ต้องปรับปรุง

แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2553.

จากตารางที่ 2.2 จะเห็นว่า ทางเลือกที่ 1 สามารถรวบรวมวัสดุที่จะนำมาใช้ใหม่ได้ในปริมาณมาก และมีคุณภาพดีมากแต่เนื่องจากประชาชนอาจจะยังไม่สะดวกต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยทุกประเภท ดังนั้นในเบื้องต้นเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยควรเริ่มที่ทางเลือกที่ 2 คือแบ่งการคัดแยกออกเป็น 4 กลุ่ม (ขยะรีไซเคิล ขยะย่อยสลายได้ ขยะทั่วไปและขยะอันตราย) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่สามารถนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ได้ใหม่และสะดวกต่อการกำจัดอย่างไรก็ตามการจะปรับปรุงรูปแบบการจัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอยหรือไม่นั้นจะต้องประเมินผลโครงการในระยะแรกก่อน

2.2.4.6 การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีอยู่หลายวิธีขึ้นอยู่กับสภาพและลักษณะสมบัติของขยะมูลฝอยซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 5 แนวทางหลัก ๆ คือ

1) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Material Recovery) เป็นการนำมูลฝอยที่สามารถคัดแยกได้กลับมาใช้ใหม่โดยจำเป็นต้องผ่านกระบวนการแปรรูปใหม่ (Recyele) หรือแปรรูป (Reuse) ก็ได้ (การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้)

2) การแปรรูปเพื่อเปลี่ยนเป็นพลังงาน (Energy Recovery) เป็นการนำขยะมูลฝอยที่สามารถเปลี่ยนเป็นพลังงานความร้อนหรือเปลี่ยนเป็นรูปก๊าซชีวภาพมาเพื่อใช้ประโยชน์

3) การนำขยะมูลฝอยจำพวกเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานหรือการประกอบอาหารไปเลี้ยงสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์ด้วยมูลฝอยอินทรีย์)

4) การนำขยะมูลฝอยไปปรับสภาพให้มีประโยชน์ต่อการบำรุงรักษาดิน เช่นการนำขยะมูลฝอยสดหรือเศษอาหารมาหมักทำปุ๋ย (การทำปุ๋ยหมัก)

5) การนำขยะมูลฝอยปรับปรุงพื้นที่โดยนำขยะมูลฝอยมากำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ (Sanitary landfill) จะได้พื้นที่สำหรับใช้ปลูกพืช สร้างสวนสาธารณะ สนามกีฬาเป็นต้น

2.2.4.7 เทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ คือ (กรมควบคุมมลพิษ, 2553.)

1) ระบบหมักทำปุ๋ยเป็นการย่อยสลายอินทรีย์สารโดยขบวนการทางชีววิทยาของจุลินทรีย์เป็นตัวการย่อยสลายให้แปรสภาพเป็นแร่ธาตุที่มีลักษณะค่อนข้างคงรูป มีสีดำค่อนข้างแห้งและสามารถใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของดิน ขบวนการหมักทำปุ๋ยสามารถแบ่งเป็น 2 ขบวนการ คือขบวนการหมักแบบใช้ออกซิเจน ซึ่งเป็นการสร้างสภาวะที่จุลินทรีย์ชนิดที่ดำรงชีพโดยใช้ออกซิเจนย่อยสารอาหารแล้วเกิดเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและกลายสภาพเป็นแร่ธาตุเป็นขบวนการที่ไม่เกิดก๊าซกลิ่นเหม็น ส่วนอีกขบวนการเป็นขบวนการหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน (Aerobic Decomposition) เป็นการสร้างสภาวะให้เกิดจุลินทรีย์ชนิดที่ดำรงชีพโดยใช้ออกซิเจนเป็นตัวช่วยย่อยสารอาหารและแปรสภาพกลายเป็นแร่ธาตุขบวนการนี้มักจะเกิดก๊าซที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ก๊าซไข่เน่า (Hydrogen Sulfide: H_2S) แต่ขบวนการนี้จะมีผลดีที่เกิดก๊าซมีเทน (Methane gas) ซึ่งเป็นก๊าซที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิงได้

2) ระบบการเผาในเตาเผาเป็นการทำลายขยะมูลฝอยด้วยวิธีการเผาทำลายในเตาเผาที่ได้รับการออกแบบก่อสร้างที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยต้องให้มีอุณหภูมิในการเผาที่ 850 - 1,200 องศาเซลเซียสเพื่อให้การทำลายที่สมบูรณ์ที่สุด แต่ในการเผามักก่อให้เกิดมลพิษด้าน

อากาศได้แก่ฝุ่นขนาดเล็ก ก๊าซพิษต่างๆ เช่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (Sulfur dioxide: SO_2) เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังอาจเกิดไดออกซิน (Dioxins) ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งและเป็นสารที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชนดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องมีระบบควบคุมมลพิษทางอากาศและดักมิให้อากาศที่ผ่านปล่องออกสู่บรรยากาศมีค่าเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศจากเตาเผาที่กำหนด

3) ระบบฝังกลบอย่างถูกสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) เป็นการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการนำไปฝังกลบในพื้นที่ที่ได้จัดเตรียมไว้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกตามหลักวิชาการทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และการยินยอมจากประชาชนจากนั้นจึงทำการออกแบบและก่อสร้าง โดยมีการวางมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเช่น การปนเปื้อนของน้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยที่เรียกว่า น้ำชะขยะมูลฝอย (Leachate) ซึ่งถือว่าเป็นน้ำเสียที่มีค่าความสกปรกสูงไหลซึมลงสู่ชั้นน้ำใต้ดินทำให้คุณภาพน้ำใต้ดินเสื่อมสภาพลงจนส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

ตารางที่ 2.3 สรุปเปรียบเทียบวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยการเผาในเตา, การหมักทำปุ๋ยและการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

ข้อพิจารณา	วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย		
	การเผาในเตา	การหมักทำปุ๋ย	การฝังกลบ
ด้านเทคนิค			
1.1 ความยากง่ายในการดำเนินการและซ่อมบำรุง	- ใช้เทคโนโลยีค่อนข้างสูง การเดินเครื่องค่อนข้างยุ่งยาก - เจ้าหน้าที่ควบคุมต้องมีความรู้ และความชำนาญสูง	- ใช้เทคโนโลยีสูงพอสมควร - เจ้าหน้าที่ควบคุมต้องมีระดับความรู้พอสมควร	- ใช้เทคโนโลยีไม่สูงนัก - เจ้าหน้าที่ควบคุมมีระดับความรู้ธรรมดา
1.2 ประสิทธิภาพในการกำจัด			
- ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดได้	- ลดปริมาตรได้ร้อยละ 80ถึง90 ส่วนที่เหลือ ต้องนำไปกำจัดโดยการฝังกลบ	- ลดปริมาตรได้ร้อยละ 30 ถึง 35 ส่วนที่เหลือต้องนำไปกำจัดโดยการเผา/ฝังกลบ	- สามารถกำจัดได้ถึงร้อยละ 100
- ความสามารถในการฆ่าเชื้อโรค	- กำจัดได้ร้อยละ 100	- กำจัดได้ร้อยละ 70	- กำจัดได้เพียงเล็กน้อย
1.3 ความยืดหยุ่นของระบบ	- ต่ำ	- ต่ำ	- สูง

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อพิจารณา	วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย		
	การเผาในเตา	การหมักทำปุ๋ย	การฝังกลบ
1.4 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม			
- น้ำผิวดิน	- ไม่มี	- มีความเป็นไปได้	- เป็นไปได้สูง
- น้ำใต้ดิน	- ไม่มี	- มีความเป็นไปได้	- เป็นไปได้สูง
- อากาศ	- มี	- ไม่มี	- ไม่มี
- ปัญหากลิ่น , แมลง, พาหะนำโรค	- ไม่มี	- อาจมีปัญหาเรื่องกลิ่นและแมลง	- มี
1.5 ลักษณะสมบัติของขยะมูลฝอย	- เป็นสารที่เผาไหม้ได้มีค่าความร้อนไม่ต่ำกว่า 4500 kj/kg ความชื้นไม่มากกว่าร้อยละ 40	- เป็นสารอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ มีความชื้นร้อยละ 50 ถึง 70	- รับขยะมูลฝอยได้เกือบทุกประเภทยกเว้นขยะมูลฝอยติดเชื้อ และสารพิษ
1.6 ขนาดที่ดิน	- ใช้เนื้อที่น้อย	- ใช้เนื้อที่ปานกลาง	- ใช้เนื้อที่มาก
ด้านเศรษฐกิจ			
2.1 เงินลงทุนในการก่อสร้าง	- สูงมาก	- ค่อนข้างสูง	- ค่อนข้างต่ำ
2.2 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และซ่อมบำรุง	- สูง	- ค่อนข้างสูง	- ต่ำ
2.3 ผลพลอยได้จากการกำจัด	- ได้พลังงานความร้อนจากการเผา	- ปุ๋ยอินทรีย์จากการหมักและพวกโลหะที่แยกก่อนหมัก	- ปรับพื้นที่เป็นสวนสาธารณะ - ได้ก๊าซมีเทน

แหล่งที่มา: กรมควบคุมมลพิษ, 2553.

2.2.4.8 หลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย

ในการพิจารณาพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นสถานที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะนั้นจะต้องทราบความต้องการขนาดที่ดินที่จะใช้และที่ตั้งของท้องถิ่นที่จะเข้าร่วมดำเนินการโดยอาจจะพิจารณาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแห่งเดิมของท้องถิ่นที่มีศักยภาพรองรับหรือขยายการรองรับขยะมูลฝอยภายใน

จังหวัดแต่ละแห่ง และอาจจะมีอำนาจศูนย์กำจัด 1-2 แห่ง พร้อมกับจัดให้มีสถานีขนถ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสมหลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นสถานที่ตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำขึ้นดังนี้

1) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ของสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยและสถานที่นำวัสดุกลับคืน

(1) ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2538

(2) ตั้งอยู่ห่างแนวเขตโบราณสถาน ตามพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

(3) ควรตั้งอยู่ห่างจากชุมชนไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

2) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ของสถานที่กำจัดโดยเตาเผาและสถานที่หมักทำปุ๋ย

(1) ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2528

(2) ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตโบราณสถาน ตาม พ.ร.บ.โบราณสถานโบราณวัสดุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑ์สดถานแห่งชาติ ไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร

(3) ควรตั้งอยู่ห่างจากชุมชนไม่น้อยกว่า 2 กิโลเมตร

(4) ที่ตั้งของสถานที่กำจัดโดยเตาเผาควรเป็นที่โล่ง ไม่อยู่ในที่อับลม

2.2.4.9 จัดตั้งศูนย์วัสดุรีไซเคิล

หากมีพื้นที่ที่มีปริมาณขยะเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมาก อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะที่สามารถรองรับจากชุมชนใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชนโดยตรงซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรือร่วมลงทุน หรือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง หลักเกณฑ์ในการคัดแยกขยะและมาตรฐานภาชนะรองรับขยะ ในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพการจัดระบบคัดแยกประเภทขยะเพื่อกลับมาใช้ใหม่ ตามประเภท ลักษณะองค์ประกอบที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ซึ่งในการแยกประเภทขยะที่มีประสิทธิภาพจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มตั้งแต่การจัดการจากแหล่งกำเนิดของขยะ โดยการจัดวางภาชนะรองรับที่เหมาะสม และสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะส่งเสริมให้การจัดระบบรีไซเคิลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลักเกณฑ์และมาตรฐานในการจัดระบบภาชนะรองรับ

2.2.4.10 ประเภทและแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขยะมูลฝอยสามารถแบ่งประเภทได้ตามลักษณะของแหล่งกำเนิด ดังแสดงในภาพที่ 2.3

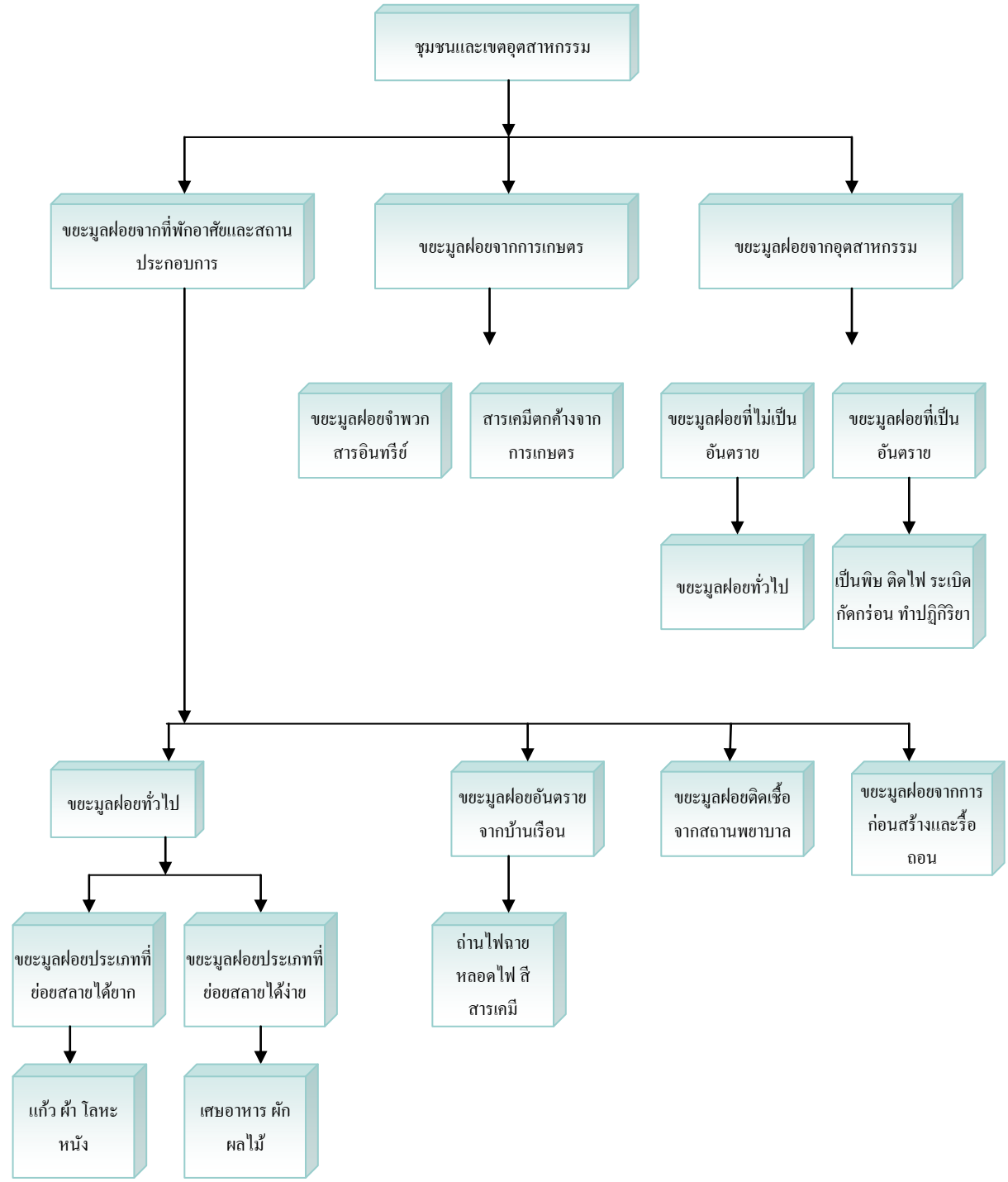

ภาพที่ 2.3 การจำแนกขยะมูลฝอยตามแหล่งกำเนิด และตามคุณลักษณะ

แหล่งที่มา: สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-4, 2541: 2-4.

โดยรายละเอียดของประเภทและแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยมีดังนี้ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-4 ,2541: (2-2)-(2-4))

2.2.4.11 ขยะมูลฝอยจากชุมชนที่พักอาศัยและสถานประกอบการประกอบด้วย

1) ขยะมูลฝอยทั่วไป เป็นขยะมูลฝอยทั่วไปจากบ้านเรือนและสถานประกอบการซึ่งเป็นขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากที่สุด ประกอบด้วยวัสดุหลายชนิด ทั้งที่เป็นอินทรีย์สารและอนินทรีย์สาร ส่วนใหญ่จะเป็นพวกเศษอาหาร เศษกระดาษ เศษผ้า ภาชนะบรรจุต่างๆ (พลาสติก กระดาษ แก้ว โลหะ) โดยสัดส่วนชนิดของขยะมูลฝอยจะขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งกำเนิดนั้นๆ เช่น บ้านพักอาศัย ขยะมูลฝอยทั่วไปส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารและภาชนะบรรจุต่างๆ เช่น พลาสติก กระดาษ กระป๋อง ขวดแก้ว เป็นต้น ถ้าเป็นสถานที่ราชการ อาจมีปริมาณเศษกระดาษมากกว่าแหล่งกำเนิดอื่นๆ หรือในส่วนของตลาดสดจะมีเศษผัก ผลไม้ เศษอาหารเป็นส่วนประกอบหลัก ซึ่งขยะมูลฝอยทั่วไปที่เกิดจากแหล่งต่างๆเหล่านี้จะก่อปัญหาในเรื่องของปริมาณ มากกว่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชุมชน

2) ขยะมูลฝอยอันตรายจากชุมชน ส่วนใหญ่เกิดจากเศษวัสดุของสินค้าบางประเภทที่เสื่อมสภาพแล้ว เช่น แบตเตอรี่มือถือ ถ่ายไฟฉาย หลอดไฟ กระป๋องสเปรย์ ภาชนะบรรจุสารเคมี เป็นต้น ปัญหาขยะมูลฝอยอันตรายมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของพิษภัยจากขยะมูลฝอยอันตราย ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยอันตรายก่อนนำไปทิ้ง เพื่อลดการปนเปื้อนของสารพิษและสะดวกในการนำไปกำจัดด้วยวิธีการพิเศษโดยผู้เชี่ยวชาญ

3) ขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาล “ขยะมูลฝอยติดเชื้อ”หมายถึงขยะมูลฝอยจากโรงพยาบาล อันประกอบด้วยของเสียที่สัมผัสกับผู้ป่วย เลือด น้ำเหลือง ส่วนประกอบของเลือด สิ่งขับถ่ายหรือของเหลวที่ออกจากร่างกายผู้ป่วยของเสียจากการเพาะเชื้อ วัคซีนที่ไม่ใช้แล้ว เศษชิ้นเนื้ออวัยวะส่วนต่างๆ ฯลฯ ซึ่งการจัดการต้องแยกต่างหาก แล้วนำไปกำจัดด้วยการเผาในเตาเผาขยะมูลฝอยติดเชื้อโดยเฉพาะ

4) ขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง หรือการรื้อถอนทำลายอันประกอบด้วย อิฐ หิน ดิน ทราย เหล็ก ไม้ และเศษวัสดุก่อสร้างอื่นๆ ซึ่งการดำเนินการกับขยะมูลฝอยเหล่านี้ ทำได้โดยแยกเอาวัสดุที่ยังใช้ได้อยู่นำกลับมาใช้ใหม่ และวัสดุส่วนที่เหลือนำไปกำจัด โดยวิธีต่างๆที่เหมาะสม เช่น ฝังกลบ หรือเผา เป็นต้น

5) ขยะมูลฝอยจากการเกษตร ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เหลือจากกระบวนการทางเกษตรกรรมทั้งหลาย เช่น การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวพืชผักผลไม้ การเลี้ยงสัตว์ การฆ่าสัตว์ ซึ่ง

ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่จะเป็นพวกสารอินทรีย์ และภาชนะบรรจุสารเคมี ปราบศัตรูพืช โดยในปัจจุบันขยะมูลฝอยจากภาคการเกษตรนี้ มักอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของกิจการเอง ไม่ขึ้นกับหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ

6) ขยะมูลฝอยจากอุตสาหกรรม มีทั้งในส่วนที่เป็นขยะมูลฝอยอันตรายและขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตราย ดังนี้

(6.1) ขยะมูลฝอยที่ไม่เป็นอันตราย ส่วนใหญ่เกิดจากกระบวนการในการผลิตของอุตสาหกรรมประเภทแปรรูปอาหาร เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้นอกจากขยะมูลฝอยที่เกิดจากกระบวนการผลิตแล้ว ยังมีขยะมูลฝอยจากเศษอาหาร เศษโลหะ ภาชนะบรรจุอาหาร เศษกระดาษ เศษพลาสติก เศษไม้ ฯลฯ

(6.2) ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย หมายถึง สารหรือวัสดุใดที่ไม่ใช้หรือใช้ไม่ได้ ที่มีส่วนประกอบหรือที่เจือปนด้วยสารไวไฟ สารกัดกร่อน สารเกิดปฏิกิริยาได้ง่าย วัตถุระเบิด สารพิษ สารกัมมันตรังสี และสารที่ทำให้เกิดโรค ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและชีวิตมนุษย์ สัตว์ พืช สารพิษ และสิ่งแวดล้อม เช่น สารเคมี ตัวทำลาย โลหะหนัก สีทาบ้าน เป็นต้น ขยะมูลฝอยเหล่านี้ต้องมีการเก็บรวบรวมและกำจัดอย่างถูกวิธี เช่น ทำการบำบัดเพื่อลดความเป็นพิษ แล้วนำไปฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลยังสถานที่ซึ่งได้จัดเตรียมไว้เฉพาะ หรือ ทำการเผาด้วยเตาเผาที่ถูกหลักสุขาภิบาล

2.2.4.12 ผลกระทบที่เกิดจากขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยที่เพิ่มสูงขึ้นตามฐานะทางเศรษฐกิจและการบริโภคของประชาชนสร้างปัญหาต่อสภาพแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ ดังนี้ (สุธีรา ตุลยะเสถียร และคณะ, 2544: 189-191)

1) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและพาหะนำโรค เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอย มีโอกาสที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากขึ้นได้ เพราะขยะมูลฝอยมีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ซึ่งจุลินทรีย์ใช้เป็นอาหาร โดยขยะมูลฝอยจำพวกที่มีสารอินทรีย์เมื่อทิ้งค้างไว้จะเกิดการเน่าเปื่อยกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และที่อยู่อาศัยของพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงวัน เป็นต้น

2) เป็นบ่อเกิดของโรค เนื่องจากการเก็บรวบรวม และการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะ จะเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ เช่น เชื้อไทฟอยด์ ตับอักเสบ เป็นต้น

3) ก่อให้เกิดเหตุรำคาญ การที่ขยะมูลฝอยตกค้างเนื่องจากการเก็บขนได้ไม่หมดนั้น ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนกระจายไปทั่วบริเวณนั้น นอกจากนี้แล้วฝุ่นละอองที่เกิดจาก

การเก็บรวบรวม การขนถ่าย และการกำจัดขยะมูลฝอย ยังเป็นเหตุให้เกิดความรำคาญที่มักได้รับการร้องเรียนจากประชาชนเสมอ

4) ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ และมลพิษต่อผิวดิน ซึ่งเกิดจากการปนเปื้อนของขยะมูลฝอย เนื่องจากการจัดการที่ไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เช่น การเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ การกองขยะมูลฝอยไว้ใกล้แหล่งน้ำ เมื่อฝนตกลงมาน้ำจึงชะสารพิษจากขยะมูลฝอยไปยังผิวดินและแหล่งน้ำ ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ และมลพิษต่อผิวดิน เป็นต้น

5) เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลเพื่อป้องกันการเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับน้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ดินปนเปื้อน ย่อมส่งผลกระทบต่องบประมาณซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน

6) ชุมชนขาดความสง่างาม การเก็บขนและการกำจัดขยะมูลฝอยที่ดีมีประสิทธิภาพ และถูกหลักสุขาภิบาล จะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งส่อแสดงถึงวัฒนธรรมและความเจริญของชุมชนและคนในชุมชนนั้นๆ ดังนั้น หากตรงกันข้ามกับที่กล่าวมา ย่อมก่อให้เกิดความไม่น่าดู บ้านเมืองสกปรก ขาดความสวยงาม และอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศอีกด้วย

2.2.4.13 ประโยชน์ของขยะมูลฝอย

การนำขยะมูลฝอยหรือของเสียมาใช้ประโยชน์ เป็นวิธีการที่สามารถแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และยังช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนช่วยลดงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอยอีกด้วย ซึ่งการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์นั้นมีหลายแนวทาง ดังนี้ (สำนักรักษาความสะอาด, 2542: 32-38)

1) คัดแยกขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดมาหมุนเวียนใช้ใหม่ โดยเจ้าของบ้านจะทำการคัดแยกขยะมูลฝอยชนิดกระดาษ โฟม พลาสติก ขวด แก้ว ยาง โลหะ ฯลฯ ที่อยู่ในสภาพดีออกจากขยะมูลฝอยที่จะนำไปทิ้ง เพื่อนำขยะมูลฝอยที่คัดแยกแล้วไปขายแก่ร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านี้จะถูกขายต่อไปยังโรงงานแปรรูปเพื่อนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ต่อไป ซึ่งวิธีนี้จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดช่วยประหยัดทั้งงบประมาณและทรัพยากร รวมทั้งยังได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจอีกด้วย

2) การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ โดยผ่านการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Material Recovery Process) ด้วยวิธีการใช้เครื่องจักรกลหรือแรงงาน ทำการคัดแยกขยะมูลฝอยชนิดกระดาษ โฟม พลาสติก ขวด ยาง แก้ว โลหะ ฯลฯ ซึ่งเป็นขยะมูลฝอยที่

ประชาชนทิ้งแล้ว ออกจากขยะมูลฝอยที่จะถูกนำไปกำจัดทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

3) การนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทางด้านพลังงาน โดยการนำขยะมูลฝอย มาผ่านขบวนการต่างๆ เช่น Direct Combustion Process , Incineration, Refuse Derived Fuel, Pyrolysis, Bioconversion เป็นต้น ซึ่งจะเปลี่ยนขยะมูลฝอยเป็นผลผลิตทางพลังงาน เช่น ไอน้ำ น้ำร้อน กระแสไฟฟ้า เชื้อเพลิงแข็ง เชื้อเพลิงเหลว แก๊สเชื้อเพลิง แก๊สชีวภาพ แอลกอฮอล์ ฯลฯ ซึ่งวิธีการนี้ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และได้ประโยชน์ต่อเกษตรกรด้วย

4) การนำขยะมูลฝอยมาปรับพื้นที่ โดยการนำขยะมูลฝอยมากำจัดด้วยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) จะทำให้ได้พื้นที่สำหรับปลูกพืช สร้างอาคารที่ไม่สูงมากนัก สร้างสวนสาธารณะ ฯลฯ

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง หลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การทิ้ง การเก็บชั่วคราว การรวบรวม การขนถ่าย และการขนส่ง การแปลงรูป และการกำจัดขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ความสวยงาม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุดคือการยอมรับของสมาชิกในสังคม การจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักวิชาการในหลายๆด้านประกอบกัน ได้แก่ การบริหาร กฎหมาย การเงิน การวางแผน และวิศวกรรม โดยวิธีการจัดการจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในทุกแง่มุม เช่น การเมือง การจัดผังเมือง เศรษฐศาสตร์ สาธารณสุข สังคม วิศวกรรม เป็นต้น (พัชรี หอวิจิตร, 2541: 9)

2.3.1 องค์ประกอบของระบบการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีความยุ่งยากหลายประการที่เกี่ยวเนื่องกัน เช่น ปริมาณและส่วนประกอบของขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว งบประมาณอันจำกัด ผลกระทบอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทรัพยากรที่มีจำนวนลดน้อยลง เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจถึงส่วนต่างๆของระบบการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย

กิจกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย เริ่มตั้งแต่การทิ้งขยะมูลฝอยจนกระทั่งถึงการกำจัดขยะมูลฝอยในขั้นสุดท้าย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวแบ่งได้เป็น 6 ส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จะต้องเลือกส่วนที่เหมาะสม ดังภาพมาประกอบเข้าด้วยกันโดยส่วนใหญ่แล้วระบบการจัดการขยะมูลฝอย สำหรับชุมชนทั่วไปประกอบด้วย 4 ส่วน คือ การทิ้งขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งเกิด การรวบรวมขน และการกำจัดขั้นสุดท้าย ซึ่งเป้าหมายของการจัดการขยะมูลฝอย คือ การจัดระบบในกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้วิธีการที่มีประสิทธิภาพ และประหยัดที่สุด ภายใต้เงื่อนไขบังคับต่างๆ ภายในระบบนั้น ๆ

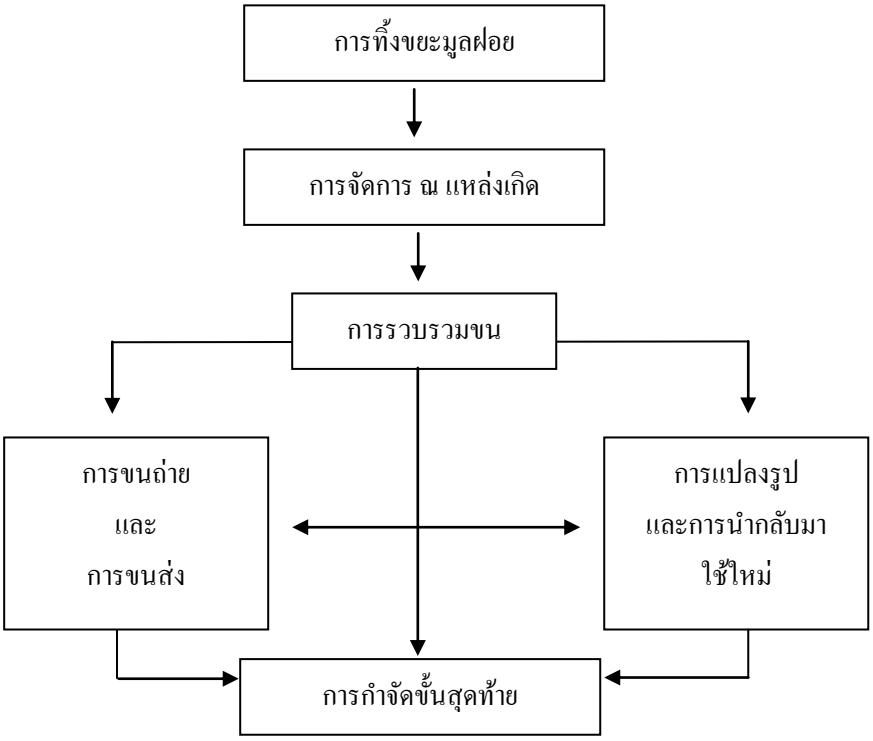

ภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆของระบบการจัดการขยะมูลฝอย
แหล่งที่มา: พัชรี หอวิจิตร, 2541: 14.

จากภาพที่ 2.4 องค์ประกอบของระบบการจัดการขยะมูลฝอยสามารถอธิบายได้ดังนี้ (พัชรี หอวิจิตร, 2541: 14)

2.3.1.1 การทิ้งขยะมูลฝอย ได้แก่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ทิ้งเห็นว่าวัสดุชิ้นใดๆ นั้นไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกต่อไปแล้ว จึงทิ้งหรือไปเก็บรวบรวมไว้เพื่อกำจัดต่อไป การทิ้งขยะมูลฝอยจะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับบุคคลผู้ใช้วัสดุนั้นว่าจะยังใช้ประโยชน์จากวัสดุนั้นต่อไปหรือไม่

2.3.1.2 การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งเกิด ในส่วนนี้มุ่งความสนใจไปที่ขยะมูลฝอยที่มาจากชุมชน มากกว่าขยะมูลฝอยที่มาจากแหล่งอื่น ทั้งนี้เพราะขยะมูลฝอยในส่วนนี้มีมากมายหลายชนิดปะปนกัน และเกิดขึ้นในแหล่งที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตที่มีผู้คนอยู่กันอย่างแออัด ดังนั้น จึงต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บขน เพราะถ้าหากเกิดมีขยะมูลฝอยตกค้างตามแหล่งเกิดหรือตามชุมชนมากๆ ก็จะเกิดการเน่าและส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณชุมชน ซึ่งเป็นภาพที่ไม่น่าดูสำหรับคนผ่านไปผ่านมา รวมทั้งอาจมีผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของประชากรในชุมชนนั้นๆด้วย

2.3.1.3 การรวบรวมเก็บขน “การรวบรวมขนขยะมูลฝอย” หมายถึง กิจกรรมตั้งแต่การขนถ่ายขยะมูลฝอยจากถังขยะ ซึ่งอาจจะเป็นถังขยะจากแต่ละบ้านหรือถังขยะรวม ทั้งนี้แล้วแต่กรณี เข้าสู่รถเก็บขยะมูลฝอย ไปจนถึงการขนขยะมูลฝอยนั้นไปถ่ายเทไว้ที่จุดหมายปลายทาง ซึ่งอาจจะเป็นสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย โรงแปลงรูปขยะมูลฝอย หรือสถานีกำจัดขยะมูลฝอยในขั้นสุดท้าย

ในระบบการจัดการขยะมูลฝอย องค์ประกอบส่วนนี้เป็นส่วนที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากที่สุด อาจถึงร้อยละ 80 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด สำหรับวิธีการอาจทำได้หลายรูปแบบ คือ รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการเองทั้งหมด หรือให้บริษัทเอกชนประมูลแข่งขัน เพื่อดำเนินการรวบรวมเก็บขนขยะมูลฝอย หรืออาจดำเนินการในลักษณะร่วมคือ รัฐบาลดำเนินงานเองในบางส่วนและจ้างเหมาเอกชนในบางส่วน

2.3.1.4 การขนถ่ายและการขนส่ง ส่วนนี้ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ได้แก่ การขนถ่ายขยะมูลฝอยออกจากรถขยะขนาดเล็กเข้าสู่พาหนะขนส่งขนาดใหญ่และการขนส่งขยะมูลฝอยโดยพาหนะขนส่งไปยังสถานีกำจัดขยะมูลฝอย

2.3.1.5 การแปลงรูปและการคืนรูป องค์ประกอบของระบบการจัดการขยะมูลฝอยส่วนนี้ รวมตั้งแต่เทคนิคการใช้เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของส่วนประกอบส่วนอื่น ๆ และเพื่อแยกวัสดุที่ยังใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ใหม่ หรือแปลงรูปขยะมูลฝอยให้ได้สิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น ปุ๋ย พลังงานความร้อน เป็นต้น

2.3.1.6 การกำจัดขั้นสุดท้าย วิธีการในส่วนนี้ใช้กำจัดได้ทั้งขยะมูลฝอยที่รวบรวมโดยตรงจากตามบ้านเรือน ถนนหนทาง กากตะกอนจากโรงบำบัดน้ำเสีย ขี้เถ้าจากการใช้วิธีการเทกองกลางแจ้งเป็นวิธีการกำจัดขั้นสุดท้าย แต่เนื่องจากวิธีการดังกล่าวทำให้เกิดภาพที่ไม่น่าดู เกิดกลิ่นเน่าเหม็น และเป็นบ่อเกิดแห่งพาหะนำโรคต่าง ๆ ดังนั้น ในบางประเทศจึงมีกฎหมายห้ามใช้วิธีการเทกองกลางแจ้ง แต่ให้ใช้วิธีฝังกลบแทน

ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ได้ระบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดนอกจากองค์ประกอบของการจัดการขยะมูลฝอยที่ได้กล่าวไปแล้วในภาพที่ 3 ควรพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆด้วย เช่น (พัชรีหอวิจิตร, 2541: 19-23)

1) โครงสร้างการบริหารงาน เนื่องจากการดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยจะต้องประกอบด้วยหลายหน่วยงานย่อยที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการไม่เกิดการซ้ำซ้อนของงานในแต่ละหน่วยงานย่อย จึงควรวางโครงสร้างของงานให้ชัดเจน โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และวางขอบข่ายการรับผิดชอบในแต่ละหน่วยไว้อย่างชัดเจน

2) การเงิน ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกิจกรรมใดๆก็ตาม รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอย ก็คือ เงิน และเงินส่วนที่สำคัญในการจัดการขยะมูลฝอย คือ เงินที่เก็บจากผู้รับบริการ ซึ่งการเรียกเก็บเงินจากผู้รับบริการมีหลายวิธีที่ใช้กัน ได้แก่ เก็บรวบรวมในภาษีอากร, คิดค่าบริการต่อคนในครอบครัว, เหมาจ่ายรายเดือนโดยทุกหลังคาเรือนจ่ายเท่ากันหมด และคิดค่าบริการตามปริมาณที่ทิ้ง

3) การจัดการอุปกรณ์ ระบบการจัดการอุปกรณ์ที่ดีไม่ได้หมายความเฉพาะการซ่อมบำรุงแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงการวิเคราะห์เลือกนำอุปกรณ์เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้กับงานด้วย ในการเลือกอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะหากเลือกอุปกรณ์ผิดจะทำให้ระบบการจัดการขยะมูลฝอยไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เช่น ถ้าเลือกอุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีระบบเครื่องกลซ้ำซ้อน ราคาแพง และต้องการการดูแลบำรุงรักษาเป็นพิเศษ มาใช้ในระบบของการจัดการขยะมูลฝอยขนาดเล็ก อาจส่งผลไม่คุ้มค่ากับงบประมาณที่เสียไป เป็นต้น

4) บุคลากร ในแง่ของบุคลากรผู้ดำเนินงานในการจัดการขยะมูลฝอยจะต้องพิจารณาตั้งแต่การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่เหมาะสมกับงานในหน้าที่นั้นๆ จนกระทั่งถึงการพัฒนาบุคลากรที่เข้ามาแล้วให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรม และการให้คำแนะนำ เป็นต้น

5) ระบบข้อมูล ในการออกแบบระบบการจัดการขยะมูลฝอยหรือการปรับปรุงระบบที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ ระบบข้อมูล เพราะระบบข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยในการวางแผนการตัดสินใจและการบริหารงานซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ช่วยในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

6) กฎระเบียบ เนื่องจากขยะมูลฝอยมีผลต่อความสวยงามของบ้านเมือง และคุณภาพชีวิตของประชากรผู้อยู่อาศัยโดยตรง ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ต้องวางกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวทางให้ประชาชนในชุมชนนั้น ๆได้ปฏิบัติตาม ซึ่งในแต่ละ

ชุมชนอาจมีกฎระเบียบที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพของชุมชนและเทคนิคที่ใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอย

7) การประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะในบางครั้งระบบการจัดการขยะมูลฝอย ได้ถูกวางแผนไว้เป็นอย่างดีแล้ว แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนผู้ทิ้งขยะมูลฝอย เนื่องจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบก็จะทำให้ระบบหรือแผนงานที่วางไว้ล้มเหลวไป วิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้ผู้ทิ้งขยะมูลฝอยหันมาให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ก็คือการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญ วัตถุประสงค์และวิธีทางเทคนิคที่ใช้ในระบบการจัดการขยะมูลฝอย ในบางแห่งพบว่าการประชาสัมพันธ์ที่ดีทำให้ภาระที่ต้องรับผิดชอบในการทำงานของหน่วยงานลดลงไปกว่าร้อยละ 5

2.3.2 แนวทางเสริมในการจัดการขยะมูลฝอย

เป็นประโยชน์และเสริมสร้างให้ขบวนการจัดการในแต่ละวิธีได้ผลดี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยแนวทางดังกล่าวเป็นการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน (Integrated Solid Waste Disposal) อันประกอบด้วย (กรมควบคุมมลพิษ, 2553: (2-19)-(2-23))

1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด
2) การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่
3) วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
4) วิธีหมักทำปุ๋ย
5) วิธีเผาในเตา

การจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน เป็นการนำวิธีดังกล่าวข้างต้นมาปฏิบัติร่วมกัน เช่น ชุมชนหรือท้องถิ่นที่ได้คัดเลือกวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อาจพิจารณาเลือกวิธีหมักทำปุ๋ยแบบง่าย ๆ ควบคู่ไปด้วย โดยสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในชุมชนว่ามีสัดส่วนของสารอินทรีย์พอเหมาะหรือไม่ การรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีส่วนประกอบของสารอินทรีย์ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป สามารถนำไปทำการหมัก Windrow ได้ นอกจากนั้นในแผนการกำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน ควรนำแผนด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดและการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่มาใช้ควบคู่ไปด้วย จะทำให้แผนการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำวิธีจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานไปใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอย คือ

1) ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัดต่อไปโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ใน 3 วิธี ที่กล่าวมา
2) ลดปริมาณสารพิษ หรือ สารอันตรายที่ปนเปื้อนอยู่ในขยะมูลฝอย

3) ปริมาณขยะมูลฝอยที่ลดลง จะส่งผลในด้านการลดขนาดของระบบกำจัดขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะเป็นขนาดของโรงงานหมักปุ๋ย โรงงานเตาเผา หรือสถานที่ฝังกลบ ช่วยให้ค่าใช้จ่ายในด้านเงินลงทุนลดต่ำลงด้วย
4) การคัดแยกวัสดุหรือขยะมูลฝอยบางประเภทออกไปก่อนนำไปกำจัดจะช่วยลดค่าดำเนินการของระบบได้ เช่น ในด้านค่าซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรของโรงงานหมักปุ๋ย หรือช่วยลดปริมาณเชื้อเพลิง และค่าซ่อมบำรุงในโรงงานเตาเผา เป็นต้น
5) ได้รับผลพลอยได้ (by- product) หลายชนิด ทำให้ลดค่าใช้จ่ายลงได้ระดับหนึ่ง ในการจัดการขยะมูลฝอย

2.4 การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.4.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนในการเสนอปัญหา วางแผน การแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกัน รวมถึงการเสียสละกำลังกาย กำลังสติปัญญาหรือกำลังทรัพย์ เพื่อให้การแก้ปัญหาบรรลุผลตามที่กำหนดไว้รวมถึงการติดตามประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการมีส่วนร่วมต่อไป ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนอกจากจะสามารถแก้ไขปัญหาได้แล้วยังทำให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพของตนในการแก้ไขปัญหาร่วมกับผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับความต้องการจริงของพื้นที่อีกด้วย หรือหมายถึง การเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล ภาคเอกชน องค์กรเอกชน กลุ่มประชาชนหรือประชาชนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ต่อการเตรียมการของโครงการ หรือกิจการที่จะเกิดขึ้น(ทวีวงศ์ ศรีบุรี, 2541:182)

นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนยัง หมายถึงการมีส่วนร่วมความหมายของการพัฒนาชุมชนหมายถึง การยุ่งเกี่ยว การเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ การมีส่วนร่วมมีทั้งผลตอบแทนและไม่หวังผลตอบแทน หากหวังผลตอบแทนจะเป็นการมีส่วนร่วมเบื้องต้นหรือแบบประถม แต่หากการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการอาสาสมัครถือว่าเป็นการร่วมระดับสูงขึ้นหรือระดับมัธยม เพราะเป็นการพัฒนาระดับจิตสำนึกความรับผิดชอบ (นิรันดร์ จึงวุฒิเวศย์, 2550:36)

จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีความหมายหลายประการ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่ามีความหมายสอดคล้องกันคือ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ในด้านของนามธรรมคือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ส่วนในด้านของด้านรูปธรรมคือ การร่วมลงมือดำเนินการการมีส่วนร่วมบางประเด็นเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมคือ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผล ซึ่งการมี

ส่วนร่วมนี้หากเป็นการอาสาสมัครเข้ามาถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมระดับสูง ซึ่งหากการดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยนี้เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นเยาวชนหรือประชาชนกลุ่มเป้าหมายอื่นมีส่วนร่วมในความหมายข้างต้นทุกขั้นตอนก็จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในกิจกรรมนั้น

2.4.2 รูปแบบการมีส่วนร่วม

องค์การสหประชาชาติ ได้เสนอว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ (United Nation, 2002:5)

- การวางแผน (planning) คือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือ การตัดสินใจ
- การดำเนินงาน (implementation) คือ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงินและการบริการ
- การใช้ประโยชน์ (utilization) คือ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคม
- การได้รับประโยชน์ (obtaining benefits) คือประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคม หรือวัตถุก็ได้

สำหรับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ให้แนวคิดเพื่อการดำเนินงานประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งจากการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐ องค์กรเอกชน รวมทั้งวิธีการดำเนินการที่เหมาะสมซึ่งมีความจำเพาะเจาะจงดังนี้ (ประสาน ตังสิกบุตร, 2538:38)

1) ชุมชนพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องเกิดขึ้นบนพื้นฐานข้อสัญญาของประชาชนที่ใช้ระบบนิเวศของตนเองภายใต้ขีดจำกัดอย่างเหมาะสม เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความพยายามของชุมชน โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชน

2) ต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาอย่างยั่งยืนโดยชุมชนเอง

3) องค์กรเอกชนจะเป็นกลไกสำคัญในการเคลื่อนไหวการมีส่วนร่วมของประชาชน

4) การจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมกับการพัฒนาจะต้องผ่านการทำงานขององค์กรชุมชน การให้ข่าวสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง การวิจัยและการศึกษาสภาพของชุมชน การติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในการศึกษานี้จะอาศัยแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีโอกาสตามแนวทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย ปัจจัยโครงสร้างของช่องทางในการเข้ามีส่วนร่วม แม้ว่าจะเห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา แต่ก็ไม่อาจจะเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วมแล้วก็ไม่ได้รับผลดังที่คาดคิดไว้ เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มิได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบแบบแผนและลักษณะการทำงาน เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้

2.4.2.1 ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ทุก ๆ คน และทุก ๆ กลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการส่งตัวแทน หรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้ ควรมีกำหนดเวลาที่ชัดเจน เพื่อผู้เข้าร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพเป็นจริงของตน กำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไรเช่น ผู้ปกครองเข้ามาร่วมคัดแยกขยะ เนื่องจากเห็นว่าขยะมีมูลค่า ถ้าเก็บมาขายตนจะมีรายได้เพิ่มขึ้นและเด็ก ๆเห็นว่าถ้าเข้าร่วมกิจกรรมการลดปริมาณขยะกับคณะกรรมการแล้ว ตนจะได้รับผลประโยชน์มากมาย ซึ่งทั้งหมดจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนในชุมชน ผลพลอยได้คือ ชุมชนสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ปัญหาปริมาณขยะล้นถังก็หมดไป ชุมชนน่าอยู่ขึ้น อีกประการหนึ่งคือ สมาชิกชุมชนได้รับการชักชวนจากคณะกรรมการชุมชนในการขอความร่วมมือจากที่คณะกรรมการทั้งหมดก็เป็นพรรคพวกกัน เพื่อนบ้านกันทั้งนั้น เมื่อมีการออกปากชวน ขอร้อง ขอความร่วมมือ ก็ทำตาม ๆ กันมาเรื่อย ๆ จนเกิดการมีส่วนร่วมกันทั้งชุมชน

2.4.2.2 ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในการลดปริมาณขยะ โดยแจ้ง วัน เวลาในการจัดเก็บขยะ โดยใช้การประกาศออกเสียงตามสายก่อนล่วงหน้าประมาณ 30 นาทีเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนได้รวบรวมเก็บขยะที่แยกไว้นำมาวางไว้ที่หน้าบ้านของตนไว้ให้เด็ก ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการคัดแยกขยะ การเก็บขยะของเยาวชนเพื่อนำไปขายต่อไป ประกอบกับคณะกรรมการชุมชนได้จัดเตรียมถุงขยะสำหรับให้สมาชิกแยกประเภทขยะให้กับทุก ๆ บ้าน และใช้เสียงตามสายเป็นสื่อในการแจ้งว่าขยะ

ประเภทใดบ้างที่รับซื้อและราคาเท่าใดให้แก่สมาชิกชุมชนได้รับทราบ เมื่อถึงเวลากลุ่มเยาวชนทั้งหมดจะออกปฏิบัติการเก็บขยะทั่วทั้งชุมชน

2.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารและการจัดการ

การบริหารและการจัดการมีความเกี่ยวข้องกัน 5 ประการ คือ (Gulic and Urwick, 1973 อ้างถึงใน ยงยุทธ เกษสาคร, 2547:28-29)

1) การบริหารและการจัดการ ต่างประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป

2) กลุ่มบุคคลดังกล่าวดำเนินงานร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน

3) การดำเนินงานนั้นจะต้องมีการกำหนดระเบียบ ข้อกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าร่วมกันและประสานสัมพันธ์กัน

4) มีการประสานผลประโยชน์ร่วมกันของบุคลากรและองค์กร

5) การปฏิบัติงานจะต้องดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนด การกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน บุคลากรจะต้องกำหนดร่วมกันและมีความเห็นสอดคล้องกัน มีการวางแผนร่วมกัน

สำหรับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เป็นการดำเนินการเพื่อให้มีการนำขยะมูลฝอยของชุมชนไปกำจัดอย่างเหมาะสม โดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานเพื่อจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมาท้องถิ่นส่วนใหญ่สามารถให้บริการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้มากขึ้นทำให้ปัญหาขยะตกค้างน้อยลงแต่ยังมีปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะอยู่มากตกค้างน้อยลง แม้จะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างระบบกำจัดที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้นแต่ยังมีหลายพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและยังมีท้องถิ่นหลายแห่งที่มีระบบแล้วก็ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกสุขลักษณะตามที่ได้ออกแบบไว้ได้และบางแห่งได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชนจนไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้

ทั้งนี้เนื่องจากการทำโครงการที่ผ่านมามักไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมที่จะดำเนินงานดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่องทำให้มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรและองค์กรบริหารจัดการที่ชัดเจน นอกจากนี้การดำเนินงานที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มีลักษณะต่างคนต่างทำทำให้มีสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะขนาดต่าง ๆ กันกระจายทั่วไปทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศมีผลทำให้การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย

จากการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยในหลาย ๆ พื้นที่ของประเทศไทยได้ข้อสรุปว่า รูปแบบศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการ

ขยะมูลฝอยที่จะแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเป็นการมุ่งเน้นให้ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกันนำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วมกันซึ่งแนวทางนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาวและเพื่อเป็นการลดภาระของรัฐบาลด้านการลงทุนและการบริหารจัดการอีกทั้งสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมลงทุนและดำเนินการโดยรูปแบบการลงทุนและดำเนินการศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยอาจทำได้หลายวิธี อาทิเอกชนเป็นผู้ลงทุนและดำเนินการเองทั้งหมด รัฐร่วมลงทุนกับภาคเอกชนรัฐลงทุนการก่อสร้างระบบและให้เอกชนดำเนินการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆดังนั้นจำเป็นต้องกำหนดแนวทางและทิศทางในการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณโดยใช้รูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในโอกาสต่อไปและเป็นการแก้ไขปัญหาผลกระทบอันเนื่องจากการจัดการขยะในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพและถูกหลักสุขาภิบาลสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนต่าง ๆโดยเฉพาะชุมชนขนาดเล็ก และยังประหยัดงบประมาณ บุคลากร พื้นที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยทั้งนี้เพื่อคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยของประชาชน

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรคู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้จะประกอบด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาระบบการจัดการขยะมูลฝอยครบวงจรตั้งแต่ระบบการเก็บรวบรวมการคัดแยก การนำกลับไปใช้ประโยชน์ และรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแนวทางของการจัดการขยะมูลฝอยโดยรูปแบบศูนย์กำจัดรวมนั้นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพิจารณารูปแบบของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรเพื่อดำเนินการจัดการในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบโดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดต่างๆ และการคาดการณ์ในอนาคตตลอดจนสัดส่วนหรือลักษณะองค์ประกอบของขยะมูลฝอยทางด้านกายภาพเคมีและอื่น ๆโดยข้อมูลเหล่านี้นำไปใช้ในการวางแผนและออกแบบระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถรับได้ในระยะเวลา 20 ปี ตั้งแต่ขั้นตอนการคัดแยกการเก็บรวบรวม การขนส่ง การนำไปใช้ประโยชน์และการกำจัดโดยคำนึงถึงเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม รวมทั้งการคัดเลือกพื้นที่รูปแบบของการบริหารจัดการ และการมาตรการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยจัดให้มีการรณรงค์และนำระบบการนำวัสดุกลับคืนมาใช้ให้มากขึ้นพร้อมทั้งพิจารณาค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนตลอดอายุโครงการ

การกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตปริมณฑลทั้งในเขตเมืองใหญ่ เช่น เทศบาลและเขตเมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางความเจริญ ในระดับเทศบาลนคร เทศบาลเมืองจะมีการจัดสร้างสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกสุขาภิบาลแต่ยังมีปัญหาในด้านการดำเนินงานการเนื่องจากขาดการบริหารจัดการทั้งในเรื่องงบการดำเนินการและบุคลากรรวมทั้งการเก็บ

ค่าธรรมเนียมขาดประสิทธิภาพบางแห่งยังมีปัญหามวลชนต่อต้านการแก้ปัญหาไปได้ระดับหนึ่งแต่ยังมีปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ซึ่งต้องการการประสานเพื่อการจัดระบบที่สมบูรณ์และการสนับสนุนจากส่วนกลางด้านวิชาการและบริหารจัดการ

2.5 การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

คำว่า “ทัศนคติ” นั้น มีรากศัพท์มาจากคำในภาษาลาตินว่า “ Aptus” ซึ่งแปลว่า ความโน้มเอียง หรือความเหมาะสม โดยทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของความคิด และความรู้สึกที่มีต่อเรื่องต่างๆ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เป็นปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะของความคิด ความรู้สึก หรือความไม่ชอบต่อตัวบุคคล แนวความคิด คำพูด สิ่งของ ตลอดจนสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความคิดดังกล่าวนี้เองเป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้น หากต้องการศึกษาทัศนคติที่บุคคลมีต่อเรื่องใดแล้ว ก็สามารถกระทำได้โดยการวัดระดับของความมากน้อยทางความคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องนั้นๆ (สิริพร น้อยกลาง, 2542: 29.)

โฮแมน (Homans, 1967 อ้างถึงใน สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2536) ได้อธิบายถึงการกระทำของบุคคลในเชิงแลกเปลี่ยนว่า เป็นการจัดระเบียบทางสังคม โดยจะมองที่กิจกรรมของผู้กระทำเชิงพฤติกรรม ซึ่งแนวความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับทฤษฎีมีดังนี้

1) กิจกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่มีเป้าหมายจะได้รับรางวัล
2) รางวัล หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่บุคคลได้รับ หรือกระทำใด ๆ ที่นำไปสู่การได้รับรางวัลโดยตรง ซึ่งบุคคลเห็นว่ามีคุณค่าและประโยชน์
3) ค่านิยม หมายถึง ดีกรีของอำนาจ ความสามารถ หรือการตอบสนอง ที่จะนำไปสู่การกระทำ ซึ่งบุคคลต้องการไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมของคน หรือการกระทำที่นำไปสู่บุคคลโดยตรง
4) ความรู้สึก หมายถึงการกระทำที่บุคคลมีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบไม่ชอบหรือยอมรับ ไม่ยอมรับ
5) การกระทำระหว่างกัน หมายถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลกระทำต่อกัน เพื่อจะได้มาซึ่งรางวัล และหลีกเลี่ยงการลงโทษ
6) บรรทัดฐาน หมายถึง ข้อความที่ซึ่งบุคคลใช้ติดต่อสื่อสารชนิดต่าง ๆ ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรจะเกิดขึ้นหรือไม่ควรเกิดขึ้น ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ
7) ปริมาณ หมายถึง จำนวนหน่วยต่าง ๆ ของกิจกรรมหนึ่ง ๆ (ไม่ว่าจะมีรางวัลหรือลงโทษ) ได้แสดงออกหรือได้รับชั่วระยะเวลาเฉพาะเวลาใดเวลาหนึ่ง

8) ต้นทุน หมายถึง กิจกรรมที่กำลังจะได้รับรางวัลหรือได้รับการลงโทษ
9) การลงทุน หมายถึง กิจกรรมในอดีตของบุคคล ซึ่งมีความชำนาญการศึกษา ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และลักษณะทางสังคม อาทิ เพศ อายุ ซึ่งถูกนำไปใช้ในสถานการณ์และถูกประเมินผล โดยบุคคลหนึ่ง ๆกับคนที่เขากระทำต่อกัน
10) กำไร หมายถึง รางวัลลบต้นทุนและการลงทุนสำหรับการจัดการกับกิจกรรมหนึ่ง
11) การกระจายอย่างยุติธรรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณว่าต้นทุนและการลงทุนมีกำไรที่ยุติธรรมจากบุคคลต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนระหว่างกันหรือไม่

แนวคิดดังกล่าว เป็นแนวคิดที่นำไปอธิบายการแลกเปลี่ยนทางสังคมที่สามารถจัดระเบียบทางสังคมในชุมชนได้แนวคิดหนึ่ง เพราะฉะนั้นการติดต่อสัมพันธ์จึงมองในรูปแบบการแลกเปลี่ยนกิจกรรมซึ่งกันและกันดัง Homans ได้อธิบายพื้นฐานการจัดระเบียบทางสังคมดังต่อไปนี้

1) บุคคลจะมองดูสถานการณ์ในอดีตที่มีสิ่งเร้าที่เฉพาะเจาะจง ทำให้เขาได้รางวัล ถ้าหากสิ่งเร้าที่พบในปัจจุบันเหมือนกับอดีต ก็ยิ่งจะทำให้เขาแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำที่คล้ายคลึงกัน
2) ถ้าหากบุคคลได้กระทำไปแล้วและได้รับรางวัลบ่อยครั้ง ก็ยิ่งจะทำให้เขาแสดงพฤติกรรมที่ได้รับรางวัลจากผู้อื่น
3) ยิ่งบุคคลได้รับรางวัลจากการกระทำในอดีตจากคนอื่นมากยิ่งขึ้นเท่าใด การกระทำอื่นๆ ที่มีคุณค่าน้อยจะไม่ได้แสดงกับคนนั้น
4) ยิ่งบุคคลใดไม่ได้รับความยุติธรรม หรือไม่เสมอภาคแล้ว เขาจะแสดงการกระทำต่อบุคคลนั้นด้วยอารมณ์ฉุนเฉียวหรือโกรธตอบ

เทอร์สโตน (Thurstone, 1962: 2 อ้างถึงใน สิริพร น้อยกลาง, 2542: 29.) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางการพูด เป็นความคิด และความคิดนี้เป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้น เราอยากจะวัดทัศนคติ เราก็ทำได้โดยวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทัศนคติเป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นอะไรได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ประเภทของทัศนคตินั้น แบ่งออกกว้างๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ (สิริพร น้อยกลาง, 2542: 31.)

2.5.1 ทัศนคติทั่วไป (General Attitude) ได้แก่ สภาพจิตใจอันกว้างขวาง ซึ่งเป็นแนวคิดประจำตัวของบุคคลนั้น เป็นพฤติกรรมบุคลิกภาพอย่างกว้างๆ เช่น การมองโลกในแง่ดี การเคร่งในระเบียบประเพณี เป็นต้น

2.5.2 ทัศนคติเฉพาะอย่าง (Specific Attitude) ได้แก่ สภาพทางจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุสิ่งของ บุคคลอื่น สถานการณ์ และสิ่งอื่นๆ เป็นอย่างๆไป ทัศนคติในวงแคบเช่นนี้ มักแสดงออกในลักษณะที่ว่าชอบหรือไม่ชอบ ถ้าชอบหรือเห็นว่าดี ก็เรียกว่า มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น ถ้าไม่ชอบหรือเห็นว่าไม่ดี ก็เรียกว่า มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น

2.6 การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สื่อ (channel หรือ media) เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการการสื่อสารเพราะสื่อทำหน้าที่เป็นพาหะหรือตัวกลาง ในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้

ในการติดต่อสื่อสารจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ได้แก่

1) ผู้ส่งสาร (Sender) ได้แก่บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน
2) ข่าวสาร หรือตัวสาร (Message) ได้แก่เนื้อหาสาระหรือสัญลักษณ์ภาษา สัญญาณที่สามารถสื่อความหมายหรือตีความหมายให้เข้าใจได้
3) สื่อหรือช่องทาง (Channel) คือ วิถีทางที่จะนำข่าวสารนั้น ๆ ไปสู่ผู้รับ หากไม่มีสื่อแล้วก็จะไม่เกิดการสื่อสารขึ้น
4) ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางในการรับการสื่อสาร

ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Laswell, 1948: 37-51) ได้กล่าวถึงกระบวนการติดต่อสื่อสารและกล่าวถึงสื่อไว้ โดยกล่าวเป็นคำถามง่าย ๆ ว่า ใครกล่าวอะไรในช่องทางใด แก่ใคร เกิดผลอย่างไร คำว่าช่องทางใดหมายถึง สื่อประเภทต่าง ๆ ที่จะนำข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายตามทิศทางที่ผู้ส่งสารกำหนดไว้

ชวรัตน์ เชิดชัย (2527:91-92) กล่าวถึงสื่อไว้ว่า สื่อคือ ช่องทางข่าวสาร (Channel) ซึ่งอาจจะเป็นคำพูด ตัวอักษร หรือ อย่างอื่น โดยประยุกต์มาจากคำในระบบการสื่อสารโทรคมนาคม ดังนั้นสื่อจึงหมายถึง หนทางซึ่งผู้ส่งสารใช้ส่งข่าวสารไปสู่ผู้รับ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นช่องทางข่าวสารหรือพาหะที่นำข่าวสารจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดหมายปลายทางนั่นเอง

เสถียร เชยประทับ (2528:32) ได้จำแนกประเภทของสื่อออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. สื่อมวลชนหมายถึง สื่อที่ทำให้ผู้ส่งสาร ซึ่งอาจเป็นบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคล สามารถส่งข่าวสารข้อมูลไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากและอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว
2. สื่อบุคคลหมายถึงตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยการติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคลสองคนหรือมากกว่า

2.6.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

คอลิน เชอรี่ (Colin Cherry,1978:17) กล่าวว่า การสื่อสารของมนุษย์กระทำเพื่อแบ่งปันข่าวสาร (An Act of Sharing) กันนั่นเองและการแบ่งปันระหว่างข่าวสารระหว่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ และกระทำกิจกรรมที่ประสานคลอดคล้องกัน

ชาร์ลส์ เค อัทคิน (Charles K.Atkin, 1973:208) กล่าวว่าเมื่อมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด ความต้องการข่าวสารก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น โดยจะแสวงหาข่าวสาร เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทั้ง 4 ประการ คือความต้องการรู้ในเหตุการณ์ ความต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ความต้องการข่าวสารเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง และความต้องการข่าวสารเพื่อนำไปใช้ในการสนทนากับบุคคลอื่น

จากแนวความคิดข้างต้นแสดงให้ทราบว่า การสื่อสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในกระบวนการตัดสินใจ เพราะการได้มาซึ่งข่าวสารต่าง ๆ จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

สำหรับทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารที่น่าสนใจ คือ ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการในการเลือกรับสาร (Selectivity Process) (Klapper,1960 อ้างถึงใน สิริพร น้อยกลาง, 2542: 25.) ประกอบไปด้วย

1) การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) กล่าวคือ บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารต่าง ๆ ตามความสนใจ ความคิดเห็น และความต้องการ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาหรือสนองตอบความต้องการของตน

2) การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) นอกจากจะเลือกเปิดรับสารแล้ว บุคคลยังเลือกให้ความสนใจเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อที่ตนมีอยู่เดิมและหลีกเลี่ยงที่จะให้ความสนใจกับข่าวสารที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อเดิม

3) การเลือกรับรู้ (Selective Perception) บุคคลจะเลือกรับรู้หรือเลือกแปลความหมายของข่าวสารที่ได้รับไปในทิศทางที่สอดคลองกับทัศนคติและประสบการณ์ที่ตนมีอยู่

4) การเลือกจดจำ (Selective Retention) หลังจากที่บุคคลเลือกให้ความสนใจและเลือกตีความข่าวสารไปในทางที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนแล้ว บุคคลยังต้องเลือกจดจำเนื้อหา สาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเข้าไปเก็บไว้เป็นประสบการณ์ เพื่อที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ผลของการสื่อสารที่พึงประสงค์ดังกล่าว ย่อมจะมาจากการที่ผู้รับสารได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน จนบังเกิดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะได้รับการเผยแพร่ไปยังผู้รับสารได้ โดยผ่าน “สื่อ” ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ที่มีความหลากหลายตามความเหมาะสมนั่นเอง

2.7 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

มาตรการการคัดแยกขยะมูลฝอยมีหลายแนวทาง การที่จะเกิดประสิทธิภาพและเกิดการปฏิบัติอย่างแท้จริงจะต้องคำนึงถึงแนวคิดเบื้องต้น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายปัจจัย เช่น บริบทของชุมชน ความร่วมมือของชุมชน วิสัยทัศน์ของผู้กำหนดนโยบาย มาตรการที่จะเสริมสร้างให้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ฯลฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2554.)

2.7.1 นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559

กำหนดเป้าหมายดำเนินการด้านการจัดการมูลฝอยไว้ ดังนี้

1) ลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนโดยเฉลี่ยให้ไม่เกิน 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

2) ให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นและ

3) ให้ทุกจังหวัดมีแผนหลักและแผนการจัดการขยะมูลฝอยและมีระบบกำจัดมูลฝอยที่ถูกลักษณะซึ่งกำหนดแนวทางดำเนินการไว้ 4 แนวทาง ดังนี้

2.7.1.1 ด้านการจัดการ

1) ใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” ทั้งกับประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้ผลิตมูลฝอยดำเนินการจัดการมูลฝอยให้เหมาะสม

2) ให้มีการจัดการมูลฝอยระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบครบวงจร

3) สนับสนุนให้เอกชนดำเนินธุรกิจการบริการด้านการจัดการมูลฝอย ทั้งในรูปของการว่าจ้าง การร่วมลงทุน หรือการให้สัมปทานรับจ้างควบคุมระบบกำจัดมูลฝอย

4) กำหนดองค์กรและหน้าที่ในการควบคุมกำกับ ดูแลการจัดการมูลฝอยของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ

5) ให้จังหวัดจัดเตรียมที่ดินที่เหมาะสมสำหรับใช้กำจัดมูลฝอยระยะยาว รวมทั้งการกำหนดพื้นที่ที่สงวนไว้เพื่อการกำจัดมูลฝอยในผังเมืองด้วย

6) ให้นำระบบที่ผู้ผลิตต้องรับซื้อซากหรือบรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วจากผู้บริโภค เพื่อนำไปกำจัดหรือหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ รวมทั้งกำหนดประเภทผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องนำกลับคืนเพื่อลดปริมาณมูลฝอยและ

7) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินสภาพปัญหาและการจัดการมูลฝอยของชุมชน และแหล่งกำเนิดต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาระบบข้อมูลการจัดการมูลฝอยให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและทันสมัยตลอดเวลา รวมทั้งให้มีศูนย์ประสานข้อมูลการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์

2.7.1.2 ด้านการลงทุน

1) ให้มีการลงทุนก่อสร้างสถานที่กำจัดมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ และจัดหาเครื่องจักรกลที่เหมาะสม โดยรัฐร่วมทุนกับภาคเอกชนหรือรัฐสนับสนุนงบประมาณทั้งหมด หรือสมทบบางส่วนให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ

2) ส่งเสริมการลงทุนและให้สิ่งจูงใจแก่ภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจหรือองค์กรสาธารณะประโยชน์ที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย รวมทั้งการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์

3) จัดตั้งศูนย์กำจัดมูลฝอยส่วนกลางที่สามารถใช้ร่วมกันได้ระหว่างชุมชนหลายแห่งที่อยู่ใกล้เคียงกัน

4) ปรับปรุงและฟื้นฟูสถานที่กำจัดมูลฝอยเดิมที่ไม่ถูกสุขลักษณะในพื้นที่ชุมชนทั่วประเทศ ตามลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น

2.7.1.3 ด้านกฎหมาย

1) ปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอัตราการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการมูลฝอยและอัตราค่าธรรมเนียมการลดและใช้ประโยชน์จากมูลฝอย

2) กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากสถานที่กำจัดมูลฝอย และกำหนดเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการระบายของเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3) กำหนดระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกลไกการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้ประโยชน์จากมูลฝอยและลดปริมาณมูลฝอยและมูลฝอยที่เกิดจากการก่อสร้าง

4) กำหนดให้มีระบบติดตามตรวจสอบบันทึกภาวะมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทในการตรวจสอบมากขึ้น และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบการติดตามตรวจสอบ

2.7.1.4 ด้านการสนับสนุน

1) สนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมูลฝอย

2) ให้มีการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ด้านวิชาการและการบริหารจัดการแก่เจ้าหน้าที่ของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอย

2.7.2 มาตรการที่จะเสริมสร้างให้สามารถนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติของเทศบาล

1) สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยให้ร่วมกันหลายชุมชน

2) ส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์

3) สนับสนุนภาคเอกชนดำเนินธุรกิจการจัดการขยะมูลฝอย การติดตามตรวจสอบ

4) ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค

5) ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการเก็บขนส่งและกำจัดให้สอดคล้องกับค่าดำเนินการ

6) ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้การศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

7) ฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน

8) สนับสนุนการศึกษา วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบ

ในส่วนของการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผลักดันให้เป็นนโยบายส่งเสริมมาตรการ เพื่อดำเนินการคัดแยกขยะโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและรักษาความสะอาดของชุมชน จะต้องดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ญาณินี ครุยทอง (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูที่เข้าร่วมโครงการปลูกจิตสำนึกแยกขยะในเยาวชนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลวิธีการสอบถามและสัมภาษณ์จากนักเรียนและครูในพื้นที่ที่ศึกษามีโรงเรียนทั้งหมด 10 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 294 คน เป็นนักเรียน 231 คน เป็นครู 63 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Window) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Chi-Square

ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะครูและนักเรียน โดยส่วนใหญ่มีความเห็นว่ากระป๋องยาฆ่าแมลงเป็นขยะอันตราย ร้อยละ 97.40 รองลงมาถ้ามีกระป๋องยาฆ่าแมลงก็จะทิ้งลงถังขยะอันตราย ร้อยละ 95.30 ส่วนกลุ่มตัวอย่างครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมีความเห็นว่าพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการจำกัดขยะมูลฝอยควรมีลักษณะเป็นพื้นที่ห่างจากชุมชนและไกลห่างจากแหล่งน้ำ ร้อยละ 96.90

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของนักเรียนและครู กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่คิดว่านักเรียนช่วยกันแยกขยะเพราะเห็นคุณค่าของขยะช่วยให้มีรายได้เสริม และโรงเรียนเกิดความสะอาด ร้อยละ 80.60 ส่วนกลุ่มตัวอย่างครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะอยู่ในระดับมาก พบว่าส่วนใหญ่ครูต้องการเข้าร่วมอบรมในโครงการปลูกจิตสำนึกคัดแยกขยะในเยาวชน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ทางราชการจัดขึ้น

ธัญวัลย์ พิรุพห์สิทธิ์ (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการขยะชุมชน : ศึกษากรณี โรงเรียนในเขตวังทองหลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเรื่องขยะ และศึกษาปัจจัยบุคคลของนักเรียนและครอบครัวของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของนักเรียน จำแนกตามเพศ อายุ การประกอบอาชีพของหัวหน้าครอบครัว รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิก และระยะการตั้งถิ่นฐานของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนอุดมศึกษาจำนวน 363 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,891 คน การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา

และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Pearson 's product moment correlation)

สมศักดิ์ เอพระเรา (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการคัดแยกขยะโดยใช้กระบวนการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับขยะ หาประสิทธิภาพของการพัฒนาพฤติกรรมการคัดแยกขยะ และสร้างคู่มือฝึกอบรมผ่านกระบวนการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามก่อนและหลังการฝึกอบรมซึ่งหลังการฝึกอบรม การศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะของนักเรียนเป็นระยะเวลา 1 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า t-test ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมพบว่า มีปริมาณขยะเกิดขึ้นเฉลี่ยวันละ 80.58 กิโลกรัม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะสารอินทรีย์ และขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีอัตราส่วนเป็นร้อยละดังนี้ 53.95, 25.00 และ 2.02 ตามลำดับ
2. การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าคู่มือฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมสามารถทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก เจตคติและทักษะเกี่ยวกับปัญหาจากขยะ เพิ่มขึ้นร้อยละ 95
3. การศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะ พบว่าระยะเวลาการคัดแยกขยะที่เหมาะสมของนักเรียน โรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี สามารถคัดแยกประเภทขยะสารอินทรีย์และขยะรีไซเคิล ได้เกินร้อยละ 90 ตั้งแต่วันที่เริ่มการคัดแยกขยะ และมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่เปลี่ยนแปลงไป ตั้งแต่วันที่ 15 ของการคัดแยกขยะได้ถูกต้องทั้งหมด

ทรงพล กลับศรีอ่อน (2547:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการคัดแยกขยะ กับปัจจัยทางด้านชีวสังคม ได้แก่ เพศ ผลการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการคัดแยกขยะกับปัจจัยทางด้านจิตลักษณะ 4 ด้านคือ ทัศนคติต่อการคัดแยกขยะลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตนและสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation)

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะ คือ ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ และปัจจัยทางด้านจิตลักษณะ 3 ด้าน คือทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และความเชื่อถืออำนาจในตน กล่าวคือ นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ มีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองและมีความเชื่ออำนาจในตนที่สูงกว่ามีพฤติกรรมในด้านคัดแยกขยะมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวต่ำกว่า

สม ภูมิจันทร์ (2548:บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 404 ครัวเรือน เก็บข้อมูล เดือน เมษายน 2548 โดยใช้แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยการใช้วิธีการ Backward

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง คือ ระยะเวลาที่ครัวเรือนอาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ด้านการจัดการมูลฝอย การได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากร และความสัมพันธ์กับพนักงานเทศบาล ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยนี้มีค่าอำนาจการทำนายได้ร้อยละ 47.60

โดยสามารถเขียนเป็นสมการทำนายการมีส่วนร่วมในรูปคะแนนมาตรฐานคือ

คะแนนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง = [-0.362 (คะแนนมาตรฐานของระยะเวลาที่ครัวเรือนอาศัยในชุมชน)][+ 0.253 (คะแนนมาตรฐานของความรู้ด้านการจัดการมูลฝอย)] + 0.534 (คะแนนมาตรฐานของการได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากร)] + [-0.491 (คะแนนมาตรฐานของความสัมพันธ์กับพนักงานเทศบาล)]

ผู้วิจัยเสนอแนะว่าการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยควรให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งมีความเข้าใจในปัจจัยคุณลักษณะของ

ครัวเรือน ปัจจัยด้านมูลฝอยและปัจจัยทางสังคม เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง เกิดประโยชน์สูงสุด

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ (2549:บทคัดย่อ) รายงานวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาได้แก่ ผู้นำชุมชน 46 ชุมชนในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) การสร้างข้อมูลเชิงอุปนัย (Induction analysis) การศึกษานี้เก็บข้อมูลโดยการศึกษาเอกสาร การสำรวจพื้นที่ การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และพื้นที่ศึกษาเลือกโดยวิธีเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายไม่มีกิจกรรมชัดเจนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หลังจากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดได้ผ่านกระบวนการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ร่วมกันทุกขั้นตอนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่สาเหตุของปัญหาจนกระทั่งการคิดแนวทางการแก้ปัญหา กลุ่มเป้าหมายได้เสนอแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา นอกจากนั้นกลุ่มเป้าหมายได้เกิดความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่น โดยเห็นว่าจะต้องมีการดำเนินการด้านนี้อย่างจริงจัง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีกิจกรรมต่อเนื่องซึ่งเกิดจากกระบวนการร่วมกันหลายกิจกรรม มีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการลดปัญหาขยะมูลฝอยโดยใช้หลักการ 5 Rs (Reduce Reuse Reject Recycle Repair) ควรร่วมมือและสนับสนุนให้องค์กรส่วนท้องถิ่นในการทำแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล และควรศึกษารูปแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามแผนงาน/โครงการที่ได้จากผลการศึกษา

วีณา สัตยะมุข (2549:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนด้านการจัดการขยะชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลพลับพลานารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนด้านการคัดแยกขยะชุมชนและศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการความรู้ เจตคติและการปฏิบัติ ภายหลังการเรียนรู้จากโปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนด้านการจัดการขยะชุมชนทันทีและระยะผ่านไป 4 สัปดาห์ ในเขตเทศบาลตำบลพลับพลานารายณ์ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เป็น

เยาวชน ซึ่งเป็นนักเรียนในเขตเทศบาลพลับพลานารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมการพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนเรื่องการจัดการขยะชุมชนที่สร้างขึ้นมีคุณภาพยอมรับได้ทั้ง 5 ด้าน (ความตรง ความเชื่อ อำนาจยากง่าย และความเป็นปรนัย) เมื่อได้ศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้เรื่องการจัดการขยะภายหลังการสิ้นสุดทันทีและเมื่อเวลาผ่านไป 4 สัปดาห์ (90.35>87.80) และประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย (80.00) นอกจากนี้ยังพบว่าได้มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยและการลดปริมาณขยะของนักเรียนภายหลังการฝึกอบรมเป็นเวลา 4 สัปดาห์ พบว่าเยาวชนสามารถบรรจุข้อตกลงในการลดปริมาณขยะบริเวณโรงอาหารลงได้ถึงร้อยละ 20 ซึ่งเป็นเป้าหมายการลดปริมาณขยะของกลุ่ม

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ และนภัสนันท์ ลิ้มสันติธรรม (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทเยาวชนในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนและนำข้อมูลที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมบทบาทของเยาวชนในพื้นที่อื่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มเป้าหมายเป็นการเลือกแบบเจาะจงได้แก่ นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับนักเรียนและผู้บริหาร และแบบการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมนอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลจากการสำรวจเอกสารและการสำรวจพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้จึงเป็นการพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลโดยใช้วิธี Content Analysis และ Induction Analysis สรุปความแปรผลจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นในกระบวนการศึกษา และใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบ Triangulation Method

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยนั้นคือ การที่โรงเรียนมีความพร้อมในด้านสถานที่ บุคลากรให้การเอาใจใส่ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุน นักเรียนมีความกระตือรือร้นพร้อมทั้งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม การดูงาน การประกวดแข่งขัน การสร้างให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้นักเรียนมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาจากขยะเพิ่มขึ้น หรือการที่สามารถสร้างรายได้ให้กับนักเรียนและช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ, สุภารัตน์ ชัยกิตติพร และสมปรารถนา สุขเกษม (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ให้มีการจัดการความรู้เรื่องขยะมูลฝอยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการตามบริบทของโรงเรียนเป้าหมาย และ 2) เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ จิตสำนึกด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในโรงเรียนตนเองได้ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกต เก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม คัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจงได้แก่ โรงเรียนสาธิตประถม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า การวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนสาธิตประถมเป็นโรงเรียนประถมระดับประถมศึกษา 1-4 ที่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยบุคลากรในโรงเรียนเท่านั้น และนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ด้านขยะมูลฝอยระดับดี แต่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับต่ำ ขณะที่โรงเรียนมีความพยายามดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการด้านขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้างแล้ว แต่ผลการดำเนินงานบางส่วนไม่บรรลุวัตถุประสงค์

กระบวนการศึกษาได้สนับสนุนครูได้นำความรู้เรื่องขยะมูลฝอยไปบูรณาการกับวิชาที่สอนประจำในโรงเรียน โดยวิธีผสมผสานกับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมฐานความรู้ที่ประสมประสานระหว่างสิ่งแวดล้อมและขยะมูลฝอย การให้ความรู้หลังเคารพธงชาติ ผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังกระบวนการศึกษาพบว่า นักเรียนมีระดับความรู้หลังกระบวนการมากกว่าก่อนกระบวนการ กิจกรรมที่เกิดจากกระบวนการศึกษาคือ การซื้อขายขยะรีไซเคิลในโรงเรียน การจัดตั้งอาสาสมัครสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การบริจาคสิ่งของเหลือใช้เพื่อโรงเรียนยากจนและการขยายเครือข่ายไปยังโรงเรียนสาธิตปฐมวัย

กัลยรัตน์ ดารา (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลมหาราช อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาระดับความรู้ของผู้นำชุมชนก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการศึกษา เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของผู้นำชุมชนก่อนและหลังการเข้าร่วมกระบวนการศึกษา และเพื่อการพัฒนากิจกรรมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนเทศบาลตำบลมหาราช อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ ผู้นำชุมชนจากภาคต่าง ๆ ในเทศบาลตำบลมหาราช จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบทดสอบ แบบ

สัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation Method) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อมูลสรุปแบบอุปนัย ทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ระดับทัศนคติของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนและหลังเข้าร่วมกระบวนการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. หลังจากกระบวนการศึกษาเสร็จสิ้นลงผู้นำชุมชนได้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย คือ ธนาคารขยะและกองทุนรับซื้อขยะ และได้นำเสนอผลกิจกรรมดังกล่าวเข้าในแผนพัฒนาสามปี (2551-2553) ของเทศบาลตำบลมหาราชในโครงการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้งเรียบร้อยแล้ว ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเรื่องนี้ ภาครัฐและภาคประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของท้องถิ่นร่วมกัน เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วีระยุทธ ด้วงชนะ (2552:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง และเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารของเทศบาลจำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจำนวน 10 คน ผู้นำชุมชน 7 ชุมชน จำนวน 7 คน กรรมการชุมชนจำนวน 35 คน ประชาชน 7 ชุมชนจำนวน 105 คน รวมทั้งสิ้น 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และตัวชี้วัดในแต่ละด้าน

คือ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมคิดของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมวางแผนของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมปฏิบัติของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชน และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมประเมินผลของประชาชน โดยมีแผนงานและโครงการจำนวน 19 แผนงาน

พิทักษ์ ลี้สกุล (2552:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาลตำบลหมวกเหล็ก อำเภอหมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี การจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งนับวันจะรุนแรงกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งอยู่ในขั้นการศึกษาหาข้อมูลความเป็นไปได้ถึงทางเลือกที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดของการดำเนินการ ว่าจะสามารถแก้ไขได้เสร็จสมบูรณ์ ก็ยังไม่แน่ชัดว่าจะบริหารจัดการรูปแบบไหนจึงจะเหมาะสมจากปัญหาและอุปสรรคการจัดการขยะมูลฝอยใช้วิธีการจัดเก็บขยะและทำลายขยะโดยการฝังกลบ แต่ประสิทธิภาพการฝังกลบของเทศบาลยังไม่เพียงพอและประสบปัญหาพื้นที่บ่อขยะไม่เพียงพอในการรองรับปริมาณขยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอหมวกเหล็กเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยิ่งต้องดูแลรักษาความสะอาด สวยงามของสถานที่เป็นพิเศษ การจัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวันนี้ก็พอใช้ได้ตามสภาพ คือ เก็บทุกเช้าวันละครั้ง วิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนทำโดยใส่ถังขยะของเทศบาล และมีการคัดแยกขยะก่อนที่จะนำมาทิ้ง มีการนำขยะมาทิ้งโดยใส่ถังแยกประเภทขยะ ส่วนวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลทำโดยการว่าจ้างบริษัทเอกชนมาจัดเก็บขยะโดยเฉพาะขยะพิษต่าง ๆ การดำเนินการเทศบาลกำจัดขยะมูลฝอยประเภทย่อยสลายได้ในการฝังกลบและในส่วนที่ไม่ย่อยสลายใช้วิธีเผาด้วยเตาเผาขยะที่ได้มาตรฐาน ไม่ส่งผลกระทบกับชุมชนในบริเวณใกล้เคียง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า หากผู้นำชุมชนมีความรู้และทัศนคติที่ดีในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย คุณและโทษของขยะมูลฝอย ดังนั้นเมื่อผู้นำชุมชนของท้องถิ่นมีความรู้และทัศนคติที่ดี จึงควรที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมแผนงานหรือโครงการที่มีจุดประสงค์เพื่อลดปริมาณขยะเกิดขึ้นตามมา ชุมชนได้เรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของท้องถิ่น จึงเกิดเป็นความร่วมมือร่วมใจกันในการเข้าร่วมกระบวนการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ธนาคารขยะรีไซเคิล และกองทุนขยะมูลฝอยจากครัวเรือน เป็นต้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์และร่วมประเมินผล ร่วมกันทุกขั้นตอนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่สาเหตุของปัญหาจนกระทั่งการคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยมีปัจจัยทางด้านจิต

ลักษณะ 3 ด้าน คือ ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง และความเชื่อถืออำนาจในตน เพราะเห็นคุณค่าของขยะช่วยให้มีรายได้เสริม และเกิดความสะอาด การปลูกจิตสำนึกคัดแยกขยะในเยาวชนและประชาชน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้ตัวแปรที่จะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ปัจจัยส่งเสริม ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยก ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษานี้

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษากับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัย และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของท้องถิ่นในระยะยาว โดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ตัวแปรและกรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย และกำหนดตัวแปรสำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้ดังนี้

3.1.1 ตัวแปรในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ

(2) ปัจจัยส่งเสริม ประกอบด้วย

- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย
- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ
- ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย
- มาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพที่ 3.1

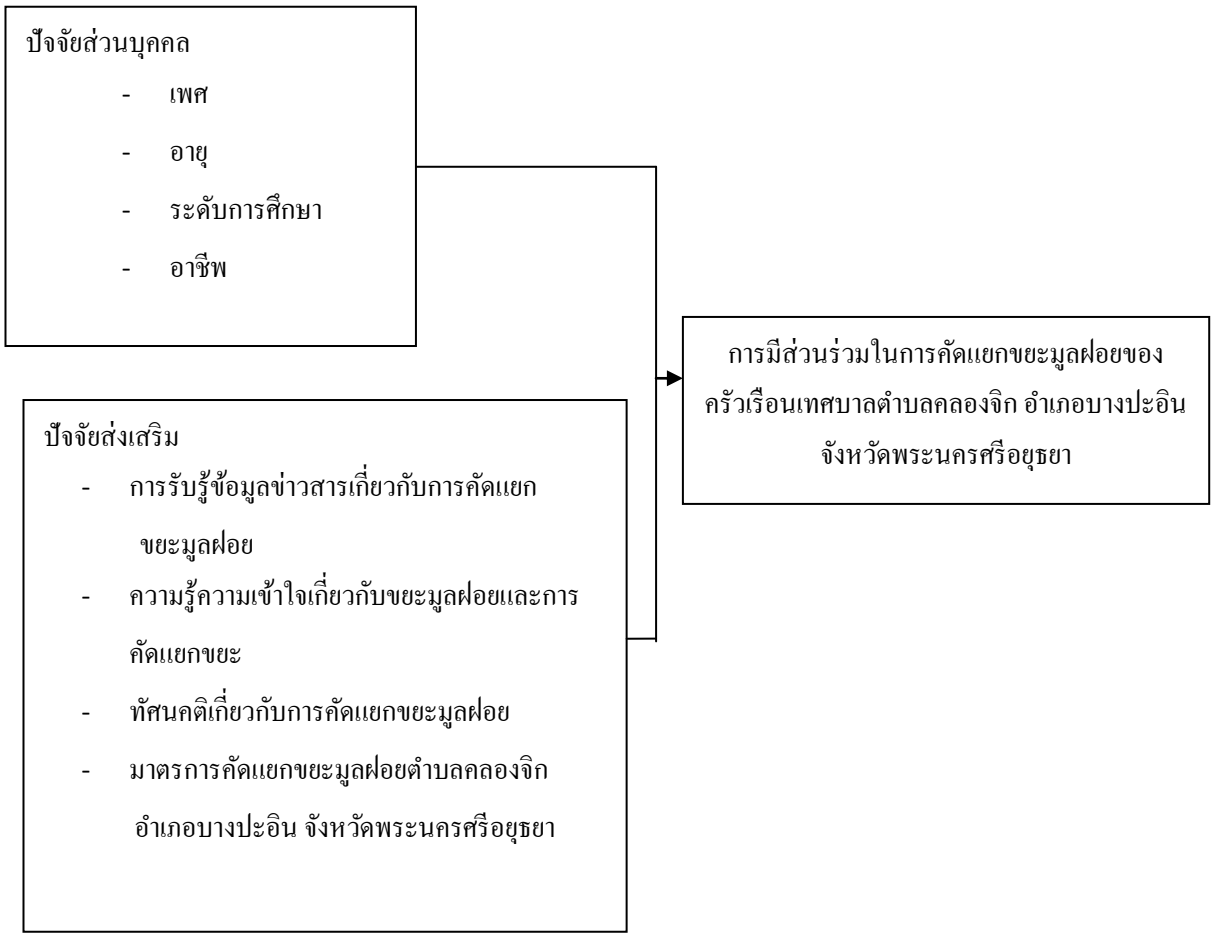

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 สมมติฐานในการศึกษา

3.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน

3.2.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.5 การมีมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.3 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดังตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 รายงานสถิติจำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลคลองจิก ณ เดือน ธันวาคม 2554

หมู่บ้านในตำบลคลองจิก	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	จำนวนครัวเรือน
หมู่ที่ 1	297	299	596	157
หมู่ที่ 2	1,348	1,546	2,894	2,308
หมู่ที่ 3	478	559	1,037	300
หมู่ที่ 4	451	480	931	384
หมู่ที่ 5	206	251	457	149
หมู่ที่ 6	114	122	236	54
หมู่ที่ 7	207	196	403	112
หมู่ที่ 8	554	604	1,158	522
รวม	**3,655**	**4.057**	**7,712**	**3,986**

แหล่งที่มา: สำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2554.

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทั้งหมด 3,986 ครัวเรือน และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวมรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุข เพื่อทราบนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ 8 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ศึกษาใช้สูตรของ Taro Yamane (1960 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์,2548:176) โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนครัวเรือนทั้งหมดเท่ากับ 3,986 ครัวเรือน

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5 หรือ 0.05

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{3,986}{1 + 3,986\ (0.05)^2} = 363$$

การเลือกกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาพื้นที่ในทุก ๆ หมู่บ้านของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงสุ่มตัวอย่างจากทุกหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการกระจายความทั่วถึง โดยมีการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่ศึกษา ผู้วิจัยเลือกศึกษาจาก 8 หมู่บ้าน เลือกตัวอย่างแบบโควต้าเป็นสัดส่วน และทำการสุ่มแบบบังเอิญเพื่อให้ได้ตามจำนวนครัวเรือนที่ต้องการในแต่ละหมู่บ้านดังนี้

1. หมู่ 1	157	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 15 ราย
2. หมู่ 2	2,308	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 213 ราย
3. หมู่ 3	300	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 28 ราย
4. หมู่ 4	384	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 35 ราย
5. หมู่ 5	149	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 14 ราย
6. หมู่ 6	54	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 5 ราย
7. หมู่ 7	112	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 10 ราย
8. หมู่ 8	522	ครัวเรือน	จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 48 ราย
			รวม 368 ราย

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลคลองจิกเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

แบบสอบถามการศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน เป็นคำถาม ถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1) เพศ แบ่งเป็น ชายและหญิง
2) อายุ แบ่งเป็น 15 – 24 ปี, 25 – 34 ปี, 35 – 44 ปี, 45 – 54 ปี, 55 – 64 ปี, 65 ปีขึ้นไป
3) การศึกษาแบ่งเป็น ไม่ได้ศึกษา, ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. , อนุปริญญา/ปวส. , ปริญญาตรีหรือสูงกว่า, อื่น ๆ (ระบุ)
4) อาชีพ แบ่งเป็น ไม่ได้ประกอบอาชีพ, รับจ้าง, รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ, ค้าขาย, เกษตรกร, พนักงานบริษัท, ธุรกิจส่วนตัว

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นการตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ กำหนดการให้คะแนนของผู้ที่ตอบถูก จะได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และความคิดเห็นของการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนมีคำถาม 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นการวัดความคิดเห็น ประกอบด้วยคำถาม 12 ข้อ การจัดลำดับความคิดเห็นของแบบสอบถามได้กำหนดคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ

		คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าคะแนน	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าคะแนน	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าคะแนน	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	1 คะแนน	5 คะแนน

และในการแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย จะยึดเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ	**ช่วงคะแนน**
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4.24 – 5.04
เห็นด้วย	3.43 – 4.23
ไม่แน่ใจ	2.62 – 3.42
ไม่เห็นด้วย	1.81 – 2.61
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.00 – 1.80

ส่วนที่ 5 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ได้แก่ ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย จำนวน 17 ข้อและผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์เฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วม โดยใช้สูตรคำนวณช่วงกว้างของชั้นดังนี้ (มัลลิกา บุนนาค, 2543:29) โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ดังสูตรต่อไปนี้

ความกว้างอันตรภาคชั้น = คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด / ช่วงคะแนน

= 5 - 1 / 3

= 1.33

การมีส่วนร่วมมาก	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.67 – 5.00
การมีส่วนร่วมปานกลาง	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.34 – 3.66
การมีส่วนร่วมน้อย	ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 2.33

3.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยกำหนดวิธีศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

3.5.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการทบทวนศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ตลอดจนได้ศึกษางานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

3.5.2 การศึกษาภาคสนาม (Field Research)

เป็นการศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

3.6 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อความถูกต้องครบถ้วนเป็นการหาความตรงเชิงเนื้อหา

3.6.2 นำแบบสอบถามที่หาความตรงเชิงเนื้อหาแล้ว จำนวน 20 ชุด ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา คือ เพื่อหาความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (reliability) แล้วจึงใช้เก็บข้อมูลต่อไปโดยเมื่อนำเครื่องมือไปทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว พบว่า มีค่า

ความเชื่อมั่นของข้อคำถามส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นข้อคำถามในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย เท่ากับ 0.915 แสดงว่า คำถามเกี่ยวกับทัศนคติมีความน่าเชื่อถือในระดับที่สูง

ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 แบบ คือ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้วยวิธีการขอความร่วมมือจากครัวเรือนในการให้ข้อมูล เพื่อทำการทดสอบระดับความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยและทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยการให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้านกรอกแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสนทนาประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยปัจจุบัน ทั้งปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ปลัดเทศบาล หัวหน้ากองสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ คนงานเก็บขยะ พนักงานขับรถ เป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อใช้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่เทศบาลในพื้นที่ศึกษา โดยนัดหมายล่วงหน้าไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และทำการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงทำการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้จดบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดในการศึกษาครั้งนี้

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) เป็นค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

3.7.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลคลองจิกเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น นำมาพรรณนาความ

3.7.3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของครัวเรือนที่แตกต่าง ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศของประชาชนที่แตกต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน จะใช้สถิติอนุมาน t แบบสองกลุ่มประชากรที่อิสระจากกัน (Independent Sample t-Test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพของประชาชนที่แตกต่างมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน จะใช้สถิติอนุมานF (F-Test) เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากร

มากกว่า 2 กลุ่มประชากร และใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparisons) โดยใช้วิธีการของเชฟเฟต์ (Sheffe Method) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.7.4 ในการทดสอบสมมติฐานการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย และมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะใช้สถิติอนุมานเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ด้วยสถิติ Chi-Square test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาดังนี้

4.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.2 ผลการสอบถามประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งประกอบไปด้วย

4.2.1 ข้อมูลทั่วไป

4.2.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ

4.2.4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2.5 มาตรการเพื่อการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2.6 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

4.2.7 ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก

4.2.8 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. รองนายกเทศมนตรีเทศบาลคลองจิก

2.รักษาการผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก พบว่า แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย ได้แก่ ครัวเรือน สำนักงาน หอพัก ห้างสรรพสินค้า ตลาดสด โรงเรียน โรงพยาบาล โรงอาหาร ร้านค้าต่าง ๆ การเกษตร เป็นต้น ชนิดขยะมูลฝอยในชุมชน ขยะแห้ง ได้แก่ เศษแก้ว เศษกระดาษ กล่องกระดาษ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เศษโลหะ เศษชิ้นส่วนรถยนต์ ซาก

รถยนต์ ซากเครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น ขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ ใบไม้ หญ้า มูลสัตว์ เป็นต้น ขยะอันตราย ได้แก่ หลอดไฟ แบตเตอรี่เก่า ถ่านไฟฉายใช้แล้ว เข็มฉีดยา กระป๋องยาฆ่าแมลง กระป๋องสี กากสารเคมีรวมทั้งบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น ในด้านการกำจัดขยะมูลฝอยก็เป็นไปอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ และเก็บไม่หมด ซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยสูงสุดปริมาณ 18 ตัน/วัน สามารถจัดเก็บได้ 17 ตัน/วัน และมีขยะตกค้าง 1 ตัน/วัน ส่วนใหญ่ใช้วิธีฝังกลบ เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนเขตเทศบาลคลองจิก จำนวน 8 หมู่บ้าน การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยรถบรรทุกปิดท้ายจำนวน 4 คัน ในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย วิ่งวันละ 1 เที่ยว/วัน/คัน ปัจจุบันเทศบาลคลองจิกไม่มีสถานที่ฝังกลบขยะเป็นของตนเอง ทำให้มีภาระค่าใช้จ่ายในการฝังกลบสูง และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการขนส่งนำขยะไปฝังกลบ ณ บ่อฝังกลบของเอกชนที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งห่างจากเทศบาลคลองจิกระยะทางไปกลับ ประมาณ 70 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ รถยนต์ ในการรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยยังไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เนื่องจากไม่มีการวางแผนจัดการในภาพรวมไว้ล่วงหน้าตั้งแต่ในอดีต มีประชาชนเพียงร้อยละ 40 ที่มีการจัดการขยะโดยการคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อนำไปขายและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

เทศบาลตำบลคลองจิกมีมาตรการกำจัดขยะมูลฝอย คือ

- การสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการคัดแยกขยะแก่ประชาชน
- การสนับสนุนถังขยะและถังคัดแยกขยะแก่ชุมชน
- การเก็บขนขยะโดยใช้รถเก็บขยะของเทศบาล
- การกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (จ้างเหมาเอกชนกำจัด)

ผู้บริหารมีความคิดเห็นเรื่องความต้องการในการพัฒนาจัดการขยะ โดยการคัดแยกขยะ คือ ควรมีการวางแผนและดำเนินโครงการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบในการพัฒนา ในการจัดทำแผนระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว คือ มีการกำหนดเป็นนโยบาย มีการวางแผน มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรม และติดตามประเมินผล (ตัวชี้วัด) สนับสนุนส่งเสริมโครงการคัดแยกขยะเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและสร้างความตระหนักในการป้องกันแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยสนับสนุนส่งเสริมโครงการธนาคารขยะ ส่วนขยะที่เหลือจากการคัดแยกต้องนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาลหรือเผาทำลายในเตาเผาที่มีคุณภาพไม่ก่อให้เกิดมลพิษ โดยใช้เทคโนโยลีที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงเงินทุนที่ต้องลงทุนอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บ้านเมืองมีความสะอาดและปราศจากขยะตกค้างที่ก่อให้เกิดมลพิษและสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชน โดยจะต้องจัดสรรงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1) โครงการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน โดยเฉพาะการคัดแยกขยะในครัวเรือน ตามประเภทของขยะให้ถูกต้อง และการนำกลับไปใช้ใหม่

2) โครงการจัดหาภาชนะรองรับขยะอย่างเพียงพอให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ได้แก่ ถังขยะแบบมีฝาปิดป้องกันแมลงวันและสัตว์พาหะนำโรค ถังคัดแยกประเภทขยะทุกชนิด

3) โครงการธนาคารขยะ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ (การคัดแยกขยะ) โดยรับซื้อจากประชาชนในราคาที่สูงกว่าท้องตลาด เป็นการลดปริมาณขยะในชุมชน

4) โครงการก่อสร้างเตาเผาขยะที่ไม่ก่อมลพิษ ที่ทันสมัยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สำหรับอนาคตเพื่อป้องกันขยะตกค้าง

5) โครงการส่งเสริมให้ประชาชนหันมาใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

6) โครงการประกวดชุมชนหมู่บ้านสะอาด โดยประกาศ ยกย่อง สรรเสริญ และให้รางวัลแก่หมู่บ้านที่มีผลงานการจัดการขยะ การคัดแยกขยะ ที่มีประสิทธิภาพ

7) โครงการตรวจติดตามและประเมินผลในรอบเดือน

ปัญหาและอุปสรรคการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยเน้นการคัดแยกขยะ คือประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเทศบาลและไม่สนับสนุนเข้าร่วมกิจกรรม ไม่มีจิตสำนึกและไม่มีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนไม่มีคุณภาพขาดความเข้มแข็ง เอาจริงเอาจังในการปฏิบัติ

4.1.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) ผู้ช่วยนักวิชาการสุขาภิบาล	หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
2) ผู้ช่วยธุรการ	หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
3) พนักงานจ้างทั่วไป	หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
4) พนักงานจ้างทั่วไป	หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีความคิดเห็นสรุปว่าแหล่งกำเนิดและชนิดของขยะมูลฝอยในชุมชน ขยะที่มีการจัดเก็บในเขตเทศบาลตำบลคลองจิกมาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ ครัวเรือน ร้านค้า หอพัก ตลาดสด สถานที่ทำงาน โรงเรียน โรงพยาบาล และการเกษตร เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยขยะแห้งได้แก่ กระดาษ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เหล็ก อลูมิเนียม กะละมังพลาสติก กระทะ หม้อ เครื่องใช้ไฟฟ้า กล่องนม กระป๋องนม กระป๋องน้ำอัดลม กระป๋องเบียร์ เป็นต้น ขยะเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้

ใบตอง ใบไม้ เป็นต้น และขยะอันตราย ได้แก่ กระป๋องดีดีที ขวดยาฆ่าแมลง ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ แบตเตอรี่มือถือ ตลับหมึกเครื่องปริ้น กระป๋องสีสเปรย์ ถังแก๊ส ถ่านนาฬิกา ผ้าปนเปื้อนน้ำมัน เป็นต้น ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารระดับต้นของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอแนวทางให้ประชาชนควรคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง ก่อให้เกิดรายได้ เพื่อประโยชน์ในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ลดเวลาการเก็บขนขยะของพนักงาน และมีความปลอดภัยจากขยะอันตราย ในแต่ละวันเทศบาลคลองจิกมีการเก็บขนขยะมูลฝอยจากสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล ณ สถานที่ฝังกลบของเอกชน อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากเราไม่มีสถานที่ฝังกลบเป็นของตัวเอง

เทศบาลคลองจิกมีมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย คือ

- การสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการคัดแยกขยะแก่ประชาชน
- การสนับสนุนถังขยะและถังคัดแยกขยะแก่ชุมชน
- การเก็บขนขยะโดยใช้รถเก็บขยะของเทศบาล
- การกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (จ้างเหมาเอกชนกำจัด)

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความต้องการพัฒนาจัดการ (การคัดแยกขยะ) คือ มุ่งไปที่ประชาชนต้องมีจิตสำนึก มีความตระหนักปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ ให้ความร่วมมือในการจำกัดขยะภายในชุมชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่เทศบาลทุกคน ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติ ต้องมีวิสัยทัศน์ในเรื่องนี้ เน้นโครงการธนาคารขยะเป็นหลัก ปฏิบัติอย่างจริงจัง มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาและอุปสรรค ผู้ปฏิบัติมีความ เห็นว่าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ไม่มีจิตสำนึกและความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนทิ้งลงถัง ไม่มีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาของขยะ ไม่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร

4.1.3 ผลการสัมภาษณ์พนักงานขับรถและพนักงานเก็บขยะของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) พนักงานขับรถ หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
2) พนักงานเก็บขยะ หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
3) พนักงานเก็บขยะ หน่วยงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีความคิดเห็นสรุปว่าแหล่งกำเนิดและชนิดของขยะมูลฝอยในชุมชน คือ แหล่งกำเนิดขยะมาจากสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ ครัวเรือน หอพัก ตลาด ร้านค้า โรงเรียน โรงพยาบาล โรงอาหาร สถานที่ทำงานต่าง ๆ เป็นต้น ชนิดของขยะเปียก ได้แก่ ใบไม้ ต้นกล้วย ใบตอง เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้

เน่าเสีย เปลือกผลไม้ต่าง ๆ ชนิดขยะแห้ง ได้แก่ กระป๋องแป้ง ขวดยาสระผม แปรงสีฟัน กล่องกระดาษ กระดาษ ขวดน้ำพลาสติก ขวดแก้ว อลูมิเนียม โลหะ เศษเหล็ก กล่องนม ถุงพลาสติก กล่องโฟม เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์ หม้อ กระทะ ที่นอนเก่า เป็นต้น ชนิดขยะอันตราย ได้แก่ กระป๋องยาฆ่าแมลง หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย จอคอมพิวเตอร์ มอเตอร์ แบตเตอรี่รถยนต์ แบตเตอรี่มือถือ เข็มฉีดยา ยาหมดอายุ กระป๋องสี กระป๋องน้ำมัน กระป๋องจารบี น้ำมันเครื่องเก่า ผ้าปนเปื้อนสารเคมี ตลับหมึกต่าง ๆ เป็นต้น ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมขยะในเขตชุมชนเทศบาลคลองจิก ขยะต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากครัวเรือนและกิจการธุรกิจต่าง ๆ ที่นำออกมาทิ้งในแต่ละวันหลังจากเหลือใช้จากการบริโภค หรือสิ่งของใช้ที่หมดความต้องการ เพื่อนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล ณ สถานที่ฝังกลบของเอกชน อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บางครัวเรือนมีการคัดแยกขยะ เพื่อนำไปขาย หรือนำไปใช้ประโยชน์ ก่อนนำขยะทิ้งลงถังที่เทศบาลจัดไว้ให้ เป็นการง่ายต่อการเก็บรวบรวม ทั้งประหยัดเวลาในการทำงาน ทางเทศบาลมีถุงมือยางให้สวมใส่เพื่อป้องกันอันตรายในการเก็บขนขยะที่เป็นอันตรายจากการสัมผัสทางผิวหนัง

เทศบาลคลองจิกมีมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย คือ

- การสร้างจิตสำนึกและตระหนักในการคัดแยกขยะแก่ประชาชน
- การสนับสนุนถังขยะและถังคัดแยกขยะแก่ชุมชน
- การเก็บขนขยะโดยใช้รถเก็บขยะของเทศบาล
- การกำจัดขยะโดยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (จ้างเหมาเอกชนกำจัด)

พนักงานขับรถและพนักงานเก็บขยะมีความต้องการพัฒนาจัดการ (การคัดแยกขยะ) คือ เทศบาลคลองจิกควรมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายบ่อย ๆ ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับมาตรการคัดแยกขยะในครัวเรือน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะแต่ละประเภทอย่างถูกวิธี ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนแสดงความคิดเห็นการจัดการขยะ สร้างจิตสำนึกและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม รู้ประโยชน์และโทษของขยะ

ปัญหาและอุปสรรค ผู้ปฏิบัติมีความเห็นว่าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ไม่มีจิตสำนึกในการคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนทิ้งลงถัง ซึ่งเป็นการยากต่อการจัดการขยะ และปัญหาเกิดจากประชาชนทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้ง หรือทิ้งไม่ถูกที่ ควรมีป้ายบอกห้ามทิ้งขยะบริเวณนี้โดยเด็ดขาด รวมทั้งจุดที่ตั้งของถังขยะเทศบาล ไม่ควรเป็นที่จอดรถทุกชนิดเพื่อความสะดวกในการเก็บขนขยะ ซึ่งชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบ เฝ้าระวัง และติดตามประเมินผลการกำหนดจุดวางถังขยะให้สะดวก ปลอดภัย และไกลจากบ้านพักอาศัย พอสมควร

4.2 ผลการสอบถามประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=368)	ร้อยละ
หมู่บ้านที่ทำการสอบถาม		
หมู่ 1	16	4.3
หมู่ 2	213	57.9
หมู่ 3	27	7.3
หมู่ 4	35	9.5
หมู่ 5	14	3.8
หมู่ 6	5	1.4
หมู่ 7	10	2.7
หมู่ 8	48	13

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=368)	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	159	43.2
เพศหญิง	209	56.8
อายุ		
15-24 ปี	23	6.2
25-34 ปี	134	36.4
35-44 ปี	110	29.9
45-54 ปี	58	15.8
55-64 ปี	26	7.1
65 ปีขึ้นไป	14	3.8
ไม่ระบุ	3	0.8
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	45	12.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	70	19.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	66	17.9
อนุปริญญา/ ปวส.	60	16.3
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	115	31.2
ไม่ระบุ	12	3.3
อาชีพ		
รับจ้าง	74	20.1
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	23	6.2
ค้าขาย	31	8.4
เกษตรกร	17	4.6
พนักงานบริษัท	199	54.1
ธุรกิจส่วนตัว	16	4.3
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5	1.4
ไม่ระบุ	3	0.8

จากตารางที่ 4.1 ผลการสอบถามข้อมูลทั่วไปพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน ที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน รายละเอียดดังนี้

4.2.1.1 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามเกินกว่ากึ่งหนึ่ง อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2 มีจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 น้อยที่สุดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4

4.2.1.2 เพศ

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลแบบสอบถามเกินกว่ากึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 และเป็นเพศชาย จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2

4.2.1.3 อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมามีอายุระหว่าง 35-44 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 และไม่ระบุมีน้อยที่สุดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

4.2.1.4 ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และไม่ระบุมีน้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3

4.2.1.5 อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเกินกว่ากึ่งหนึ่ง จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 และไม่ระบุอาชีพน้อยที่สุดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

4.2.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.2 และ ตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย การรักษาความสะอาดของเทศบาลในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย การรักษาความสะอาดของเทศบาลในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก	**จำนวน (n=368)**	**ร้อยละ**
ไม่เคย	129	35.1
นานๆครั้ง (2-3 เดือนต่อครั้ง)	163	44.3
ค่อนข้างบ่อย (3-4 สัปดาห์ต่อครั้ง)	64	17.4
เป็นประจำ (1-2 สัปดาห์ต่อครั้ง)	6	1.6
ไม่ระบุ	6	1.6

ตารางที่ 4.3 ช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารการคัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก

ช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารการคัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก	**จำนวน (n=368)**	**ร้อยละ**
ผ่านทางหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น*	20	4.9
ผ่านทางสมาชิกกลุ่มทางสังคม*	20	4.9
ผ่านทางเสียงตามสาย/หอกระจายข่าว*	171	42.0
ผ่านทางเจ้าหน้าที่เทศบาล*	98	24.1
ทางป้ายประกาศ/ป้ายโฆษณา*	75	18.4
ผ่านทางแผ่นพับ/ใบปลิว*	15	3.7
ผ่านทางช่องทางอื่นๆเช่น จากสื่อโทรทัศน์ หรือจากเพื่อนร่วมงาน*	8	2.0

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนานๆ ครั้ง หรือ 2-3 เดือนต่อครั้งมากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมาไม่เคยได้รับข่าวสารการคัดแยกขยะมูลฝอย จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นประจำ หรือ 1-2 สัปดาห์ต่อครั้งน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 และไม่ระบุน้อยที่สุดจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ1.6 และจากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทาง เสียงตามสาย/ หอกระจายข่าว มากที่สุด จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยผ่านทางเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก

จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 และผ่านเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

4.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ

ในด้านของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยก

ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยก	จำนวน (n=386)	ร้อยละ
1. ความเข้าใจความหมายของการคัดแยกขยะ		
1.1 เป็นการจัดการขยะที่ต้นทางซึ่งช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยได้	261	70.9
1.2 เป็นการนำขยะมากองรวมกันไว้เพื่อขายให้ผู้รับซื้อของเก่า	12	3.3
1.3 เป็นการทิ้งขยะโดยใส่ถุงรวมกับประเภทอื่นๆก่อนนำไปใส่ถังขยะหรือนำไปทิ้ง	11	3
1.4 เป็นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ (Reuse และ Recycle)	82	22.3
1.5 ไม่ระบุ	2	0.5
2. ความเข้าใจความหมายของคำว่าขยะเปียก		
2.1 เป็นขยะที่เกิดจากเศษอาหาร ผักผลไม้ เกิดการเน่าเสียและเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนได้ง่าย	355	96.5
2.2 เป็นขยะที่เกิดจากกระดาษ แก้วพลาสติก ไม่เกิดการบูดเน่าได้ง่าย	1	0.3
2.3 เป็นขยะที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้	12	3.3
3. ความเข้าใจความหมายของคำว่าขยะแห้ง		
3.1 เป็นขยะที่เกิดจากเศษอาหาร ผักผลไม้ เกิดการเน่าเสียและเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนได้ง่าย	5	1.4
3.2 เป็นขยะที่เกิดจากกระดาษ แก้วพลาสติก ไม่เกิดการบูดเน่าได้ง่าย	339	92.1
3.3 เป็นขยะที่มีส่วนประกอบของสารอันตรายเช่น ซากถ่านไฟฉาย หลอดไฟ	1	0.3
3.4 เป็นขยะที่ไม่มีความเป็นอันตราย	21	5.7
3.5 ไม่ระบุ	2	0.5

จากตารางที่ 4.4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะป็นการจัดการขยะที่ต้นทาง ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยได้จำนวน 261 คนคิดเป็นร้อยละ 70.9 และส่วนใหญ่ มีความเข้าใจว่าขยะเปียก คือ ขยะที่เกิดจากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ เกิดการเน่าเสียและเกิดกลิ่นเหม็น

รบกวนได้ง่าย จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 96.5 นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่า ขยะแห้ง คือ ขยะที่เกิดจากกระดาษ แก้วพลาสติก ไม่เกิดการบูดเน่าได้ง่าย จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 92.1

ตารางที่ 4.5 ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้

การแยกขยะก่อนนำไปทิ้งจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้	**จำนวน (n=368)**	**ร้อยละ**
1.ใช่	**324**	**88**
2. ไม่ใช่	**44**	**12**
2.1 เพราะปริมาณขยะยังคงเท่าเดิมเพียงแต่ไม่ได้นำไปทิ้งพร้อมกัน*	(30)	(63.8)
2.2 ทำให้บ้านสกปรก เพราะต้องเก็บขยะแห้งไว้*	(5)	(10.6)
2.3 การแยกขยะมูลฝอยทำให้สิ้นเปลืองเวลา*	(10)	(21.3)
2.4 มีเหตุผลอื่นๆในการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง เช่น สามารถจัดเก็บขยะได้ง่ายกว่า*	(2)	(4.3)

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตัวเลขในวงเล็บ อยู่ในภายใต้เงื่อนไขการตอบ “ไม่ใช่”

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 88 กล่าวว่า การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ และกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามรองลงมา จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ให้ความเห็นว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ไม่ได้เป็นวิธีการที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ โดยให้เหตุผลว่า ปริมาณขยะยังคงเท่าเดิม เพียงแต่ไม่ได้นำไปทิ้งพร้อมกันมากที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมา คือ การแยกขยะมูลฝอย ทำให้สิ้นเปลืองเวลา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และน้อยที่สุด คือ มีเหตุผลอื่น ๆ ในการมีเหตุผลอื่น ๆ ในการไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง เช่น สามารถจัดเก็บขยะได้ง่ายกว่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

ข้อคำถามความรู้ความเข้าใจ	จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=368)	
	ตอบผิด (ร้อยละ)	ตอบถูก (ร้อยละ)
1. ท่านเข้าใจความหมายของการคัดแยกขยะอย่างไร	107 (29.1)	261 (70.9)
2. ท่านเข้าใจความหมายของคำว่าขยะเปียก อย่างไร	13 (3.5)	355 (96.5)
3. ท่านเข้าใจความหมายของคำว่าขยะแห้ง อย่างไร	29 (7.9)	339 (92.1)
4. การแยกขยะก่อนนำไปทิ้งจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้	44 (12.0)	324 (88.0)

จากตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะมูลฝอย (ร้อยละ 70.9-96.5) โดยที่ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกมากที่สุด คือ ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า ขยะเปียก อย่างไร จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 96.5 ในขณะที่ข้อคำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ท่านเข้าใจความหมายของการคัดแยกขยะอย่างไร จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9

ตารางที่ 4.7 การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (n=368)	ร้อยละ
1.ไม่ทำ	**44**	**12**
2.ทำ	**324**	**88**
2.1 ทำโดยการทิ้งรวมกัน*	(13)	(2.1)
2.2 ทำโดยการแยกเป็นอย่างๆ*	(301)	(49.6)
2.3 ทำโดยการนำมาใช้ประโยชน์*	(197)	(32.5)
2.4 ทำโดยการหมักปุ๋ยชีวภาพ*	(96)	(15.8)

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามในส่วนของการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนนั้นส่วนใหญ่มี จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 88 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยการแยกทิ้งเป็นอย่างๆมากที่สุดมีจำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมาคือการนำกลับมาใช้ประโยชน์ มีจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 และยังพบว่า มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ที่ยังมีการทิ้งขยะรวมกันโดยไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ที่ได้จากการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ที่ได้จากการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ลดปริมาณขยะมูลฝอยลง*	225	22.9
การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอย*	254	25.8
การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ลดโลกร้อน*	216	22.0
การคัดแยกขยะมูลฝ่อยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม*	278	28.3
การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยในเรื่องอื่นๆ*	10	1.0

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องของการคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมากที่สุด มีจำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาคือการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอยมีจำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และน้อยที่สุดคือ การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยในเรื่องอื่น ๆ มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
มีภาชนะรองรับไม่เพียงพอ*	257	23.3
มีการเก็บขนที่ถูกวิธี*	66	6.0
มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะน้อย*	201	18.2
สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจนเข้าใจยาก*	128	11.6
มีการแยกสีถังขยะตามประเภทไม่ชัดเจน*	141	12.8
เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอย*	87	7.9
ไม่มีการสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน*	224	20.3

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนพบว่า การมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะในครัวเรือนมากที่สุด มีจำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมา คือ ไม่มีการสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และน้อยที่สุดคือ มีการเก็บขนที่ถูกวิธี มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

ตารางที่ 4.10 ความสำคัญต่อการดำเนินการเพื่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก

ความคิดเห็นในการดำเนินการเพื่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิกที่สำคัญที่สุด	ระดับความสำคัญ						คะแนนการจัดอันดับ	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ระบุ		
1. เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะแยกรถเก็บขนขยะแห้งและขยะเปียก	9 (2.4)	14 (3.8)	9 (2.4)	33 (9.0)	297 (80.7)	6 (1.6)	491	5
2. เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ	196 (53.3)	15 (4.1)	44 (12.0)	89 (24.2)	17 (4.6)	7 (1.9)	1,367	1
3. ทศบาลตำบลคลองจิกควรจะจัดที่ทิ้งขยะในจุดต่างๆให้มากขึ้น	20 (5.4)	50 (13.6)	104 (28.3)	162 (44.0)	20 (5.4)	12 (3.3)	956	4
4. เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะจัดหาถังแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ทุกหมู่บ้านและเขียนข้อความข้างถังให้ชัดเจน	61 (16.6)	139 (37.8)	132 (35.9)	20 (5.4)	7 (1.9)	9 (2.4)	1,304	2
5. เทศบาลตำบลคลองจิกควรมีถังขยะให้เพียงพอกับปริมาณขยะในทุกหมู่บ้าน	79 (21.5)	139 (37.8)	66 (17.9)	50 (13.6)	23 (6.2)	11 (3.0)	1,272	3
6. เทศบาลตำบลคลองจิกควรดำเนินการอื่นๆในเรื่องการจัดการขยะ	1 (0.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	5	6

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม เมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่ควรให้ความสำคัญที่เทศบาลตำบลคลองจิกจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ให้ความเห็นว่า เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมากที่สุด โดยมีคะแนนการจัดอันดับสูงเป็นที่ 1 (1,367 คะแนน) รองลงมา ได้แก่ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะจัดหาถังแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ทุกหมู่บ้านและเขียนข้อความข้างถังให้ชัดเจน โดยมีคะแนนการจัดอันดับสูงเป็นที่ 2 (1,304 คะแนน) และเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีถังขยะให้เพียงพอกับปริมาณขยะในทุกบ้าน ซึ่งคะแนนในการจัดอันดับสูงเป็นที่ 3 (1,272 คะแนน)

4.2.4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ระบุ	ค่าเฉลี่ย
1.ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย							
1.1ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานานจะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค	3 (0.8)	1 (0.3)	11 (3.0)	137 (37.2)	213 (57.9)	3 (0.8)	4.49 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.2 ในการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถัง	1 (0.3)	1 (0.3)	7 (1.9)	116 (31.5)	240 (65.2)	3 (0.8)	4.59 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.3การคัดแยกขยะจะทำให้กำจัดขยะง่ายขึ้น	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (2.4)	117 (31.8)	239 (64.9)	3 (0.8)	4.59 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.4 ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะอื่นๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม	0 (0.0)	1 (0.3)	7 (1.9)	74 (20.1)	284 (77.2)	2 (0.5)	4.73 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ภาพรวมด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย				**4.60 เห็นด้วยอย่างยิ่ง**			
2. ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย							
2.1การคัดแยกขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัยจะช่วยในการ	1 (0.3)	3 (0.8)	6 (1.6)	100 (27.2)	232 (63.0)	26 (7.1)	4.31 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.1.1 ลดปริมาณขยะลง	0 (0.0)	1 (0.3)	2 (0.5)	97 (26.4)	233 (63.3)	35 (9.5)	4.24 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.1.2 ง่ายต่อการขจัดขยะ	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (0.5)	89 (24.2)	241 (65.5)	36 (9.8)	4.26 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ระบุ	ค่าเฉลี่ย
2. ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย (ต่อ)							
2.1การคัดแยกขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัยจะช่วยในการ(ต่อ)	1 (0.3)	3 (0.8)	6 (1.6)	100 (27.2)	232 (63.0)	26 (7.1)	4.31 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.1.3 ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม	1 (0.3)	3 (0.8)	6 (1.6)	100 (27.2)	232 (63.0)	26 (7.1)	4.31 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2.2 ถ้าไม่มีการคัดแยกขยะภายในที่อยู่อาศัยจะก่อให้เกิด	3 (0.8)	2 (0.5)	4 (1.1)	91 (24.7)	234 (63.6)	34 (9.2)	4.22 เห็นด้วย
2.2.1 ความสกปรก	4 (1.1)	1 (0.3)	7 (1.9)	108 (29.3)	216 (58.7)	32 (8.7)	4.18 เห็นด้วย
2.2.2 ความไม่เป็นระเบียบ	7 (1.9)	4 (1.1)	10 (2.7)	122 (33.2)	194 (52.7)	31 (8.4)	4.08 เห็นด้วย
2.2.3 ความไม่สะดวกต่อเจ้าหน้าที่เก็บขยะ	3 (0.8)	2 (0.5)	4 (1.1)	91 (24.7)	234 (63.6)	34 (9.2)	4.22 เห็นด้วย
2.4 การคัดแยกขยะควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น*	110 (29.9)	130 (35.3)	41 (11.1)	42 (11.4)	42 (11.4)	3 (0.8)	3.58 ไม่เห็นด้วย
ภาพรวมด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย				**4.72 เห็นด้วยอย่างยิ่ง**			

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ระบุ	ค่าเฉลี่ย
3. ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย							
3.1 การทิ้งขยะหลายชนิดในถังเดียวกันเป็นวิธีการทิ้งที่ถูกสุขอนามัย*	181 (49.2)	111 (30.2)	33 (9.0)	29 (7.9)	12 (3.3)	2 (0.5)	4.13 ไม่เห็นด้วย
3.2 การคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน	12 (3.3)	7 (1.9)	31 (8.4)	143 (38.9)	173 (47.0)	2 (0.5)	4.23 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.3 ถ้ามีโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนท่านจะเข้าร่วม	8 (2.2)	2 (0.5)	20 (5.4)	181 (49.2)	150 (40.8)	7 (1.9)	4.20 เห็นด้วย
3.4 ท่านจะคัดแยกขยะในบ้านของท่านเพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์	11 (3.0)	4 (1.1)	26 (7.1)	138 (37.5)	188 (51.1)	1 (0.3)	4.32 เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ภาพรวมด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย				**4.22 เห็นด้วย**			
ภาพรวมทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย				**4.30 เห็นด้วยอย่างยิ่ง**			

หมายเหตุ:

ทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.24 – 5.04
ทัศนคติเห็นเห็นด้วย	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.43 – 4.23
ทัศนคติเห็นไม่แน่ใจ	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.62 – 3.42
ทัศนคติเห็นไม่เห็นด้วย	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.81 – 2.61
ทัศนคติเห็นไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 1.80
ตัวเลขในวงเล็บแสดงถึงค่าร้อยละ	* เป็นข้อคำถามเชิงลบ	

จากตารางที่ 4.11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามโดยภาพรวม มีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการคัดแยกขยะมูลฝอย (คะแนนเฉลี่ย 4.30) โดยทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะอื่น ๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม (คะแนนเฉลี่ย 4.73) ข้อที่มี

คะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่ำที่สุด คือ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานาน จะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค (คะแนนเฉลี่ย 4.49) ทัศนคติด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัยจะช่วยในการลดปริมาณขยะ (คะแนนเฉลี่ย 4.31)โดยมีข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่ำสุด คือ การคัดแยกขยะควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัย หรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น (คะแนนเฉลี่ย 3.58) สำหรับทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ ท่านจะคัดแยกขยะในบ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์ (คะแนนเฉลี่ย 4.32) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่ำที่สุด คือ การทิ้งขยะหลายชนิดในถังเดียวกันเป็นวิธีการทิ้งที่ถูกสุขอนามัย (คะแนนเฉลี่ย 4.13)

4.2.5 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในเรื่องมาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย*	จำนวน	ร้อยละ
1 ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา*		
1.1 เทศบาลตำบลคลองจิกควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ	367	34.0
1.2 เทศบาลตำบลคลองจิกควรกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะ	354	32.7
1.3 เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	360	33.3
2. ด้านการร่วมปฏิบัติ*		
2.1 เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	365	33.2
2.2 เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ	367	33.6
2.3 เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย	366	33.5
3. ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ*		
3.1 เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือนเพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ	337	31.7
3.2 เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะเพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน	364	34.2
3.3 เทศบาลตำบลคลองจิกควรสนับสนุนให้ประชาชนนำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์	363	34.1

หมายเหตุ: * สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถาม ในส่วนมาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า มาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ มากที่สุด จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชน เกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกันจำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และน้อยที่สุด คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะจำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ด้านมาตรการด้านการร่วมปฏิบัติพบว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ มากที่สุด จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 และน้อยที่สุดคือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยจำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 สำหรับมาตรการทางด้านการร่วมลดปริมาณขยะ พบว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มากที่สุด จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรสนับสนุนให้ประชาชนนำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์จำนวน 363 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 และน้อยที่สุดคือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือนเพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7

4.2.6 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน	ไม่เคยทำ	บางครั้ง	ทุกครั้ง	ไม่ระบุ	ค่าเฉลี่ย
1.ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา					
1.1 ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะเมื่อเทศบาลหรือชุมชนมีการนัดประชุม	90 (24.5)	209 (56.8)	68 (18.5)	1 (0.3)	2.75 ปานกลาง
1.2 ท่านแจ้งเทศบาลทันทีที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา	72 (19.6)	204 (55.4)	86 (23.4)	6 (1.6)	2.89 ปานกลาง
1.3 ท่านบอกหรือตักเตือนเจ้าหน้าที่ที่จัดเก็บขยะหกเลอะเทอะ	105 (28.5)	182 (49.5)	79 (21.5)	2 (0.5)	2.72 ปานกลาง
1.4 ท่านเคยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลหรือชุมชน	149 (40.5)	156 (42.4)	62 (16.8)	1 (0.3)	2.41 ปานกลาง
1.5 ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน	82 (22.3)	215 (58.4)	71 (19.3)	0 (0.0)	2.81 ปานกลาง
ภาพรวมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา			**2.72 ปานกลาง**		
2. ด้านการร่วมปฏิบัติ					
2.1 ท่านแยกขยะก่อนทิ้ง	18 (4.9)	139 (37.8)	209 (56.8)	2 (0.5)	3.84 มาก
2.2 ท่านทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดหาให้	8 (2.2)	41 (11.1)	319 (86.7)	0 (0.0)	4.48 มาก
2.3 ท่านแยกขยะเปียกใส่ถุงปิดเรียบร้อย	20 (5.4)	98 (26.6)	246 (66.8)	4 (1.1)	4.01 มาก
2.4 ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง	249 (67.7)	82 (22.3)	37 (10.1)	0 (0.0)	1.77 น้อย
2.5 ท่านชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะให้เทศบาล	51 (13.9)	41 (11.1)	276 (75.0)	0 (0.0)	4.04 มาก

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน	ไม่เคยทำ	บางครั้ง	ทุกครั้ง	ไม่ระบุ	ค่าเฉลี่ย
	67	179	122	0	3.15
2. ด้านการร่วมปฏิบัติ(ต่อ)	(18.2)	(48.6)	(33.2)	(0.0)	ปานกลาง
2.6 ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดที่ชุมชนจัดให้	167	156	45	0	2.23
	(45.4)	(42.4)	(12.2)	(0.0)	น้อย
2.7 ท่านเผาขยะในบริเวณบ้าน	63	175	130	0	3.22
	(17.1)	(47.6)	(35.3)	(0.0)	ปานกลาง
2.8 ท่านนำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์	67	179	122	0	3.15
	(18.2)	(48.6)	(33.2)	(0.0)	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการร่วมปฏิบัติ			**3.34**		
			ปานกลาง		
3. ด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย					
3.1 ท่านนำถุงพลาสติกหูหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่	17	130	220	1	3.91
	(4.6)	(35.3)	(59.8)	(0.3)	มาก
3.2 ท่านนำขวดน้ำขวดน้ำปลาที่ใช้หมดแล้ว มาล้างทำความสะอาด	51	213	104	0	3.14
แล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น	(13.9)	(57.9)	(28.3)	(0.0)	ปานกลาง
3.3 ท่านแยกเศษกระดาษและเศษโลหะขวดแก้ว ขวดพลาสติก เก็บไว้	29	112	227	0	3.90
ขาย	(7.9)	(30.4)	(61.7)	(0.0)	มาก
3.4 ท่านใช้เศษหญ้า เศษใบไม้คลุมดินมากกว่าการทิ้งลงไปในถังขยะ	62	181	125	0	3.19
	(16.8)	(49.2)	(34.0)	(0.0)	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย			**3.54**		
			ปานกลาง		
ภาพรวมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน			**3.20**		
			ปานกลาง		

หมายเหตุ: การมีส่วนร่วมมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 – 5.01
การมีส่วนร่วมปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34 – 3.67
การมีส่วนร่วมน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 2.33
ตัวเลขในวงเล็บ แสดงถึงค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนนั้น พบว่า ในภาพรวมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนมีระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 3.20) โดยการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การแจ้งเทศบาลทันที ที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2.81) และการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่มี

ค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำที่สุด คือ การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลหรือชุมชน (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2.41) การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดหาให้ มากที่สุด(คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 4.48) ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง (คะแนนการมีส่วนร่วม 1.77) สำหรับการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำถุงพลาสติกหูหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่ มากที่สุด (คะแนนการมีส่วนร่วม 3.91) ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอยที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำที่สุด คือ การนำขวดน้ำ ขวดน้ำปลาที่ใช้หมดแล้ว มาล้างทำความสะอาดแล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น (คะแนนการมีส่วนร่วม 3.14)

4.2.7 ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในเรื่องข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก

ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรจัดถังขยะเพิ่มเติม	6	33.3
ควรมีการเก็บขนขยะมูลฝอยให้เป็นระบบและเก็บให้ถี่ขึ้น	5	27.8
ควรมีการประชาสัมพันธ์ในการคัดแยกขยะมูลฝอยผ่านสื่อต่างๆเช่น เสียงตามสาย	4	22.2
ควรมีการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยให้มากกว่านี้	2	11.1
ส่งเสริมให้แต่ละบ้านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน	1	5.6

จากตารางที่ 4.14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามในเรื่องข้อเสนอ แนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิกนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีการจัดตั้งถังขยะให้มากขึ้นกว่าเดิมมากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ ควรมีการเก็บขนขยะมูลฝอยให้เป็นระบบและเก็บให้ถี่ขึ้นจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 และควรส่งเสริมให้แต่ละบ้านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

4.2.8 ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.2.8.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ ของประชาชนที่แตกต่างจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกันหรือไม่ โดยใช้สถิติการทดสอบ t-Test สำหรับ 2 กลุ่มประชากร และ F-test สำหรับมากกว่า 2 กลุ่มประชากร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแตกต่างกันสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

เพศ	**การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย**			**$t_{(df)}$**	**p-Value**
	จำนวน (คน)	**ค่าเฉลี่ย**	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน**		
เพศชาย	159	20.8428	5.35752	$2.582_{(366)}$	0.01*
เพศหญิง	209	19.3828	5.38667		

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติ Independent Samples t-test พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.01 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีอายุที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p-Value
ระหว่างกลุ่ม	802.878	5	160.576	5.903	0.00*
ภายในกลุ่ม	9766.119	359	27.204		
รวม	10569	364			

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ F-test พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีการเชฟเฟต์ พบว่า ผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มอายุ 15-24 ปี, 25-34 ปี และกลุ่มอายุ 35-44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparisons) ของผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานอายุที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

(I) อายุ	(J) อายุ	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (I-J)[1]	p-Value
15-24 ปี	25-34 ปี	0.12914	1.000
35-44 ปี	15-24 ปี	0.30791	1.000
	25-34 ปี	0.43704	0.995
45-54 ปี	15-24 ปี	1.89505	0.824
	25-34 ปี	2.02419	0.299
	35-44 ปี	1.58715	0.621
55-64 ปี	15-24 ปี	3.51839	0.354

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

อายุ(I)	อายุ(J)	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (I-J)[1]	p-Value
55-64 ปี (ต่อ)	25-34 ปี	3.64753	0.061
	35-44 ปี	3.21049	0.161
	45-54 ปี	1.62334	0.884
65 ปีขึ้นไป	15-24 ปี	6.04037	0.042*
	25-34 ปี	6.16951	0.004*
	35-44 ปี	5.73247	0.011*
	45-54 ปี	4.14532	0.215
	55-64 ปี	2.52198	0.831

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

[1]เลือกเฉพาะค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ไม่มีผลติดลบมานำเสนอเพื่อไม่ให้ข้อมูลซ้ำกัน

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.18 และ ตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p-Value
ระหว่างกลุ่ม	802.878	5	160.576	5.903	0.00*
ภายในกลุ่ม	9766.119	359	27.204		
รวม	**10569**	**364**			

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ F-test พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.19 ความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparisons) ของผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา(I)	ระดับการศึกษา(J)	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (I-J)[1]	p-Value
ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	6.06349	0.000*
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	5.47172	0.000*
	อนุปริญญา/ ปวส.	4.21111	0.002*
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	5.10821	0.000*
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	มัธยมศึกษาตอนต้น	0.59177	0.979
อนุปริญญา/ ปวส.	มัธยมศึกษาตอนต้น	1.85238	0.390
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	1.26061	0.761
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	0.8971	0.881
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	มัธยมศึกษาตอนต้น	0.95528	0.830
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	0.3635	0.995

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

[1]เลือกเฉพาะค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ไม่มีผลติดลบมานำเสนอเพื่อไม่ให้ข้อมูลซ้ำกัน

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีการเชฟเฟต์พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกับผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น, ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช., ผู้ที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส., และผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐานประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่แตกต่างกัน

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p-Value
ระหว่างกลุ่ม	479.187	6	79.864	0.861	0.524
ภายในกลุ่ม	33209.32	358	92.763		
รวม	33688.5	364			

จากการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติ F-test พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.524ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.8.2 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเรื่อง การคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย	กลุ่มของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ[2]		p-Value
	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก	
ไม่เคย (n=129)	74	55	0.174
นานๆครั้ง (2-3 เดือนต่อครั้ง) (n=163)	76	87	
ค่อนข้างบ่อย (3-4 สัปดาห์ต่อครั้ง) (n=64)	31	33	
รวม	**181**	**175**	

หมายเหตุ: [1]ข้อคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีทั้งหมด 17 ข้อ คะแนนเต็ม 34 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.01 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมมากกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือไม่ โดยใช้สถิติการทดสอบ Chi-square ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐานการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย และการรักษาความสะอาดของเทศบาล มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.174 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย และการรักษาความสะอาดของเทศบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.8.2 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลคลองจิก

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติการทดสอบ Chi-square โดยมีรายละเอียดทั้งหมดดังนี้

1) ความเข้าใจความหมายของคำว่า “คัดแยกขยะ” มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจความหมายของคำว่า “คัดแยกขยะ” มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.004 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ความเข้าใจความหมายของคำว่า “คัดแยกขยะ”มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะเปียก”มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะเปียก”มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.609 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะเปียก” ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะแห้ง”มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะแห้ง” มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.252 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะแห้ง” ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4) ความเข้าใจว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ความเข้าใจว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วย

ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

5) การดำเนินการจริงในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานการดำเนินการจริงในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การดำเนินการจริงในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6) ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.944 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ความเข้าใจว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

7) ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยลดภาวะโลกร้อน มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยลดภาวะโลกร้อน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.006 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยลดภาวะโลกร้อน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

8) ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยลดภาวะโลกร้อน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

9) การมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยลดภาวะโลกร้อน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.005 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

10) การมีวิธีการเก็บขนที่ถูกวิธี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานการมีวิธีการเก็บขนที่ถูกวิธี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.114 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การมีวิธีการเก็บขนที่ถูกวิธี ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

11) การมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะที่น้อย มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานการมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะที่น้อย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.112 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การมีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะที่น้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

12) สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

13) การแยกสีถังขยะตามประเภทไม่เด่นชัดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานการแยกสีถังขยะตามประเภทไม่เด่นชัดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่ง

น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การแยกสีถังขยะตามประเภทไม่เด่นชัดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

14) เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

15) การสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐานการสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.933 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

16) ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐาน ความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.006 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยในภาพรวม กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

กลุ่มของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ[1]	**กลุ่มของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ[2]**		**p-Value**
	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก	
มีความรู้ความเข้าใจน้อย (n=157)	92	65	0.006*
มีความรู้ความเข้าใจมาก (n=211)	93	118	
รวม (n=368)	**185**	**183**	

หมายเหตุ : [1]ข้อคำถามวัดความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมีทั้งหมด 4 ข้อ คะแนนเต็ม 4 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.4755 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมาก คือมีคะแนนความรู้ความเข้าใจสูงกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย คือ มีคะแนนความรู้ความเข้าใจน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

[2] ข้อคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีทั้งหมด 17 ข้อ คะแนนเต็ม 34 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.0136 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมมากกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

***** มีความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.2.8.5 ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.23 ตารางที่ 4.24 และตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

กลุ่มของทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย[1]	**กลุ่มของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ[2]**		**p-Value**
	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก	
มีทัศนคติน้อย (n=154)	76	78	0.764
มีทัศนคติมาก (n=214)	109	105	
รวม (n=368)	**185**	**183**	

หมายเหตุ : [1]ข้อคำถามวัดทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีทั้งหมด 4 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.3913 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีทัศนคติมาก คือ มีคะแนนทัศนคติสูงกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีทัศนคติน้อยน้อย คือ มีคะแนนทัศนคติน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

[2] ข้อคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีทั้งหมด 17 ข้อ คะแนนเต็ม 34 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.0136 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมมากกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

***** มีความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

กลุ่มของทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอย[1]	**กลุ่มของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ[2]**		**p-Value**
	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก	
มีทัศนคติน้อย (n=140)	78	62	0.102
มีทัศนคติมาก (n=228)	107	121	
รวม (n=368)	**185**	**183**	

หมายเหตุ : [1]ข้อคำถามวัดทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีทั้งหมด 8 ข้อ คะแนนเต็ม 40 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.1821 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีทัศนคติมาก คือมีคะแนนทัศนคติสูงกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีทัศนคติน้อยน้อย คือ มีคะแนนทัศนคติน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

[2] ข้อคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีทั้งหมด 17 ข้อ คะแนนเต็ม 34 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.0136 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมมากกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

***** มีความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.25 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

กลุ่มของทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย[1]	**กลุ่มของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ[2]**		**p-Value**
	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก	
มีทัศนคติน้อย (n=128)	79	49	0.001*
มีทัศนคติมาก (n=240)	106	134	
รวม (n=368)	**185**	**183**	

หมายเหตุ : [1]ข้อคำถามวัดทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีทั้งหมด 4 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.8723 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีทัศนคติมาก คือมีคะแนนทัศนคติสูงกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีทัศนคติน้อยน้อย คือ มีคะแนนทัศนคติน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

[2] ข้อคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีทั้งหมด 17 ข้อ คะแนนเต็ม 34 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.0136 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมมากกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

***** มีความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือไม่ โดยใช้สถิติการทดสอบ Chi-square โดยมีรายละเอียดทั้งหมดดังนี้

1) ทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน โดยใช้สถิติ Chi-Square

พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.764 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4.22

2) ทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.102 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ทัศนคติด้านความรู้สึกในการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4.23

3) ทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.001ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 4.24

4) ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกขยะมูลฝอย สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

กลุ่มของทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในภาพรวม [1]	**กลุ่มของการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ**[2]		**p-Value**
	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย	มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก	
มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อย (n=155)	89	73	0.389
มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมาก (n=213)	103	110	
รวม (n=368)	**185**	**183**	

หมายเหตุ : [1]ข้อคำถามวัดทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีทั้งหมด 16 ข้อ คะแนนเต็ม 80 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.4457 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมาก คือ ผู้ที่มีคะแนนมีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยสูงกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ผู้ที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อย คือ ผู้ที่มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

[2] ข้อคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีทั้งหมด 17 ข้อ คะแนนเต็ม 34 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.0136 จึงมีการจัดกลุ่มโดยผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมาก คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมมากกว่าค่าเฉลี่ย และผู้ที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะน้อย คือ มีคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.389 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.8.5 ปัจจัยด้านมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) มาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของการมีมาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหากับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

มาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา	**การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย**	
	ค่า Chi-Square $_{(df)}$	**p-Value**
(1.1) การออกมาตรการการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ	0.992 $_{(1)}$	0.319
(1.2) การกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะ	4.860 $_{(2)}$	0.088
(1.3) การจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน	0.534 $_{(1)}$	0.465

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติการทดสอบ Chi-square โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) มาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา

(1.1) การออกมาตรการการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการออกมาตรการการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.319 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การออกมาตรการการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(1.2) การกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.088 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(1.3) การจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.465 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2) มาตรการด้านการร่วมปฏิบัติแก้ไขปัญหา สามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของมาตรการด้านการร่วมปฏิบัติกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

มาตรการด้านการร่วมปฏิบัติ	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	
	ค่า Chi-Square $_{(df)}$	p-Value
(2.1) การสร้างมาตรการเกี่ยวกับการจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	0.325 $_{(1)}$	0.568
(2.2) มาตรการการจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ	0.992 $_{(1)}$	0.319
(2.3) การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย	1.989 $_{(1)}$	0.158

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติการทดสอบ Chi-square โดยมีรายละเอียดดังนี้

(2.1) การสร้างมาตรการเกี่ยวกับการจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการสร้างมาตรการเกี่ยวกับการจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.568 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การสร้างมาตรการเกี่ยวกับการจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(2.2) มาตรการการจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานมาตรการการจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า

มีค่า p-Value เท่ากับ 0.319 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า มาตรการการจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(2.3) การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.158 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3) มาตรการด้านการร่วมลดปริมาณขยะสามารถสรุปได้ ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ผลการทดสอบสมมติฐานมาตรการด้านการร่วมลดปริมาณขยะกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

มาตรการด้านการร่วมลดปริมาณขยะ	**การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย**	
	ค่า Chi-Square $_{(df)}$	**p-Value**
(3.1) การจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือนเพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ	1.016 $_{(2)}$	0.602
(3.2) การจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน	0.989 $_{(1)}$	0.32
(3.3) การสนับสนุนให้ประชาชน นำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์	2.347 $_{(2)}$	0.309

ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติการทดสอบ Chi-square โดยมีรายละเอียดดังนี้

(3.1) การจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือน เพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือน เพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.602 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือน เพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(3.2) การจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานการจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยใช้สถิติ Chi-Square พบว่า มีค่า p-Value เท่ากับ 0.32 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า การจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(3.3) การสนับสนุนให้ประชาชน นำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลการทดสอบสมมติฐานทั้งหมด สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ปัจจัยส่วนบุคคล		
1.1 เพศ	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	✓
1.2 อายุ		✓
1.3 ระดับการศึกษา		✓
1.4 อาชีพ		✗
2. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	✗
3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	
3.1 ความเข้าใจความหมายของคำว่า “คัดแยกขยะ”		✓
3.2 ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะเปียก”	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	✗
3.3 ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะแห้ง”		✗
3.4 ความเข้าใจว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้		✓
3.5 การดำเนินการจริงในการคัดแยกขยะมูลฝอย		✓
3.6 ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอย		✗

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ผลการทดสอบสมมติฐาน
3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย(ต่อ)		
3.7 ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยลดภาวะโลกร้อน	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	✓
3.8 ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม		✓
3.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะ		
3.9.1 การมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	✓
3.9.2 การมีวิธีการเก็บขนที่ถูกวิธี		✗
3.9.3 การมีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะที่น้อย		✗
3.9.4 สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก		✓
3.9.5 การแยกสีถังขยะตามประเภทไม่เด่นชัด		✓
3.9.6 เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอย		✓
3.9.7 การสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน		✗
3.10 ภาพรวมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย		✓

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ผลการทดสอบสมมติฐาน
4.ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย		
4.1 ทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	×
4.2 ทัศนคติด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย		×
4.3 ทัศนคติด้านด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย		✓
4.4 ภาพรวมของทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย		×
5. ปัจจัยด้านมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอย		
5.1 มาตรการด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา		
5.1.1 การออกมาตรการการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	×
5.1.2 การกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะ		×
5.1.3 การจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน		×

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ผลการทดสอบสมมติฐาน
5.ปัจจัยด้านมาตรการคัดแยกขยะมูลฝอย (ต่อ)		
5.2 มาตรการด้านการร่วมปฏิบัติ		
5.2.1 การสร้างมาตรการเกี่ยวกับการจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	×
5.2.2 มาตรการการจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ		×
5.2.3 การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย		×
5.3 มาตรการด้านการร่วมปฏิบัติ		
5.3.1 การจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือน เพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ	การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย	×
5.3.2 การจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน		×
5.3.3 การสนับสนุนให้ประชาชนนำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์		×

4.3 การออกแบบโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมาออกแบบโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน โดยตัวอย่างโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน สามารถแบ่งออกเป็น

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
4. ขอบเขตการดำเนินการ
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
6. กรอบการดำเนินงาน
7. แผนการดำเนินงาน
8. งบประมาณ

4.3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

การดำรงชีวิตของมนุษย์ได้ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก และนับวันจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณประชากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้การบริโภคอุปโภคของมนุษย์สูงขึ้น กิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดขยะมูลฝอย ซึ่งกำลังมีปัญหาทั้งด้านปริมาณและพิษภัยของขยะ แม้ว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะสูงขึ้น แต่การกำจัดของเหลือใช้เหล่านี้ยังไม่สามารถทำให้ปัญหาด้านปริมาณและพิษภัยของขยะมูลฝอยเหล่านี้ลดไปได้ ด้วยปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาร่วมกันของทุกคน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเป็นภาระหน้าที่ของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเทศบาลตำบลคลองจิก ต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้หมดสิ้นไป เทศบาลตำบลคลองจิกเป็นชุมชนที่มีการเจริญเติบโต ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของชุมชน ทำให้เกิดขยะมูลฝอยตกค้างเป็นจำนวนมาก ซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยสูงสุดมีปริมาณ 18 ตัน/วัน สามารถจัดเก็บได้ 17 ตัน/วัน และมีขยะตกค้าง 1 ตัน/วัน แม้ทางเทศบาลตำบลคลองจิกจะพยายามจัดเก็บเพื่อนำไปกำจัดแล้วก็ตาม

ดังนั้น จึงมีการทบทวนแนวคิดที่จะลดปริมาณขยะมูลฝอยก่อนนำไปทำการฝังกลบอย่างถูกต้องตามหลักทางวิชาการ โดยการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังของเทศบาล เพื่อลดปริมาณ

ขยะ ง่ายต่อการเก็บขนและกำจัด ควรนำระบบ 4R มาใช้ ประกอบด้วย Reduce, Reuse, Repair, Recycle ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิด จึงเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ได้ดีที่สุดการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานท้องถิ่นจะสำเร็จลงได้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกคน โดยการช่วยกันลดและคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้งให้ถูกที่ และถูกเวลา

4.3.2 วัตถุประสงค์

โครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์

4.3.2.1 เพื่อประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้มีการจัดการความรู้เรื่องขยะมูลฝอย ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างบูรณาการตามบริบทของชุมชน

4.3.2.2 เพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ จิตสำนึกด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย

4.3.3 เป้าหมาย

โครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเป้าหมาย คือ สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนนั้น พบว่า ในภาพรวมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนมีระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 3.20) เทศบาลตำบลคลองจิกควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยให้มีความถี่มากขึ้นหรือ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และเชิญชวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิกทุกครัวเรือนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในแต่ละวัน มีการจำหน่ายสร้างรายได้แก่ประชาชน และภายหลังจากการคัดแยกแล้วให้นำขยะที่ไร้ประโยชน์หรือขยะอันตรายไปกำจัดอย่างถูกสุขลักษณะ ตามความเหมาะสมต่อไป

4.3.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

โครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน มีขอบเขตการดำเนินงานดังต่อไปนี้

4.3.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมู่ที่ 1-8

4.3.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก

4.3.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

1 ตุลาคม 2554 – 30 กันยายน 2555

4.3.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.3.5.1 ได้รูปแบบ/แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

4.3.5.2 ทำให้เกิดกิจกรรมจากการลดปริมาณขยะ มีการคัดแยกขยะ การรีไซเคิลขยะ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

4.3.5.3 ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

4.3.6 กรอบการดำเนินการ

การดำเนินการโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือ 1) ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ตระหนักถึงประโยชน์และโทษของขยะมูลฝอย 2) รวบรวม จัดเก็บ และขนส่งขยะไปยังสถานที่คัดแยกขยะ เพื่อดำเนินการคัดแยกขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และขยะที่ไร้ประโยชน์นำไปกำจัดอย่างเหมาะสม

4.3.6.1 กิจกรรมที่ 1 ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ตระหนักถึงประโยชน์และโทษของขยะมูลฝอย ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อมของชุมชน

1) ติดต่อประสานผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ ของเทศบาล เพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ ในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อลดปริมาณขยะ สามารถนำขยะมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น เป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

2) กำหนดพื้นที่ที่จะทำการดำเนินการโครงการฯ โดยใช้พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) ศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการประชาสัมพันธ์

4) ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวของแต่ละหมู่บ้าน และป้ายประกาศ/ป้ายโฆษณา สถานที่ติดตั้ง ได้แก่ สถานที่ราชการต่าง ๆ ตลาด โรงพยาบาล โรงเรียน โดยเน้นการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพิษภัยที่เกิดจากขยะมูลฝอย และประโยชน์ของขยะมูลฝอย สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้

5) จัดทำหนังสือเพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือจากประชาชน เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ในการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำเสนอความรู้และประโยชน์ของโครงการ

4.3.6.2 กิจกรรมที่ 2 รวบรวม จัดเก็บ และขนส่งขยะไปยังสถานที่คัดแยกขยะ เพื่อดำเนินการคัดแยกขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และขยะที่ไร้ประโยชน์นำไปกำจัดอย่างเหมาะสม ที่เรียกว่า “ธนาคารขยะ” มีกรอบการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1) จัดหาสถานที่รวบรวม จัดเก็บขยะมูลฝอยที่ดำเนินการจัดเก็บในแต่ละวัน รวม 8 หมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) ติดต่อประสานงานกับประชาชน พนักงานขับรถขยะ และพนักงานเก็บขยะมูลฝอย เพื่อหาวิธีการจัดส่งไปยังสถานที่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย

3) จัดทำเอกสารด้านปริมาณการจัดเก็บและการรวบรวมขยะมูลฝอยในแต่ละวันของแต่ละหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก

4) ดำเนินกิจกรรมธนาคารขยะ นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติโครงการ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการควบคุมดูแลธนาคารขยะ ประกอบด้วย

(1) ผู้จัดการธนาคาร รับผิดชอบดำเนินงานในภาพรวมของธนาคารขยะ

(2) เจ้าหน้าที่จดบันทึก รับผิดชอบจดบันทึกรายละเอียด เกี่ยวกับสมาชิก ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ประเภท และปริมาณวัสดุรีไซเคิล

(3) เจ้าหน้าที่คัดแยกขยะ รับผิดชอบการคัดแยกขยะและชั่งน้ำหนัก เพื่อจัดเก็บในสถานที่จัดเก็บ

(4) เจ้าหน้าที่คิดเงิน รับผิดชอบการเทียบกับราคาที่กำหนด และคิดจำนวนเงินของสินค้าที่สมาชิกนำมาฝาก พร้อมทั้งรับผิดชอบการฝาก-ถอนเงินของสมาชิก

ทั้งนี้ มีการวางระบบการขนส่งและจำหน่ายขยะไปยังร้านค้ารับซื้อของเก่า ที่มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงรับซื้อทุกสัปดาห์หรือทุก ๆ เดือน การดำเนินการนี้เป็นส่วนหนึ่งของ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการรักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถทำรายได้ให้แก่ครอบครัว

5) ติดตามและประเมินผลในโครงการว่าสามารถรวบรวมขยะมูลฝอยที่ผ่านการคัดแยกแล้วได้ปริมาณเท่าใดในแต่ละเดือน

โดยกรอบการดำเนินงานของกิจกรรมที่ 1 และกิจกรรมที่ 2 ของโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แสดงในภาพที่ 4.1

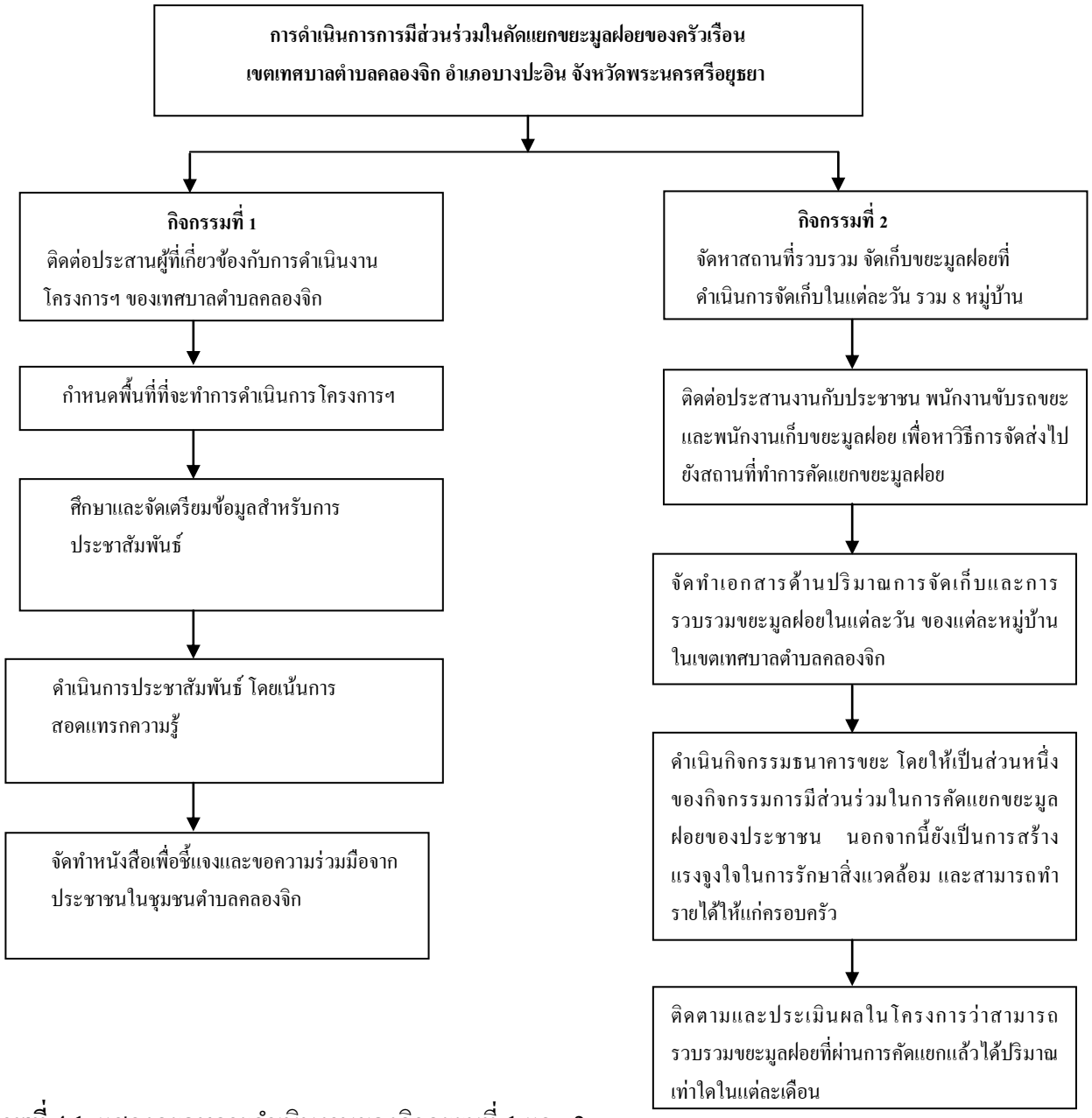

ภาพที่ 4.1 แสดงกรอบการดำเนินงานของกิจกรรมที่ 1 และ 2

4.3.7 แผนการดำเนินการ

สำหรับแผนการดำเนินงานของโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังปรากฏข้อมูลในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 แผนการดำเนินงานของโครงการนำร่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินงานปีงบประมาณ 2555											
	พ.ศ.2554			พ.ศ.2555								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1 .ติดต่อประสานผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ของเทศบาล	■	■										
2. กำหนดพื้นที่ที่จะทำการดำเนินการโครงการฯ		■	■									
3. ศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการประชาสัมพันธ์			■									
4. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ โดยเน้นการสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ				■								
5. จัดทำหนังสือเพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือจากประชาชนเขตเทศบาลคลองจิก				■								
6. จัดหาสถานที่รวบรวม จัดเก็บขยะมูลฝอยที่ดำเนินการจัดเก็บในแต่ละวัน รวม 8 หมู่บ้าน					■	■						
7. ติดต่อประสานงานกับประชาชน พนักงานขับรถขยะ และพนักงานเก็บขยะ เพื่อหาวิธีการจัดส่งไปยังสถานที่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย					■	■						
8. จัดทำเอกสารด้านปริมาณการจัดเก็บและการรวบรวมขยะมูลฝอยในแต่ละวันของแต่ละหมู่บ้าน						■						
9. ดำเนินกิจกรรมธนาคารขยะ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการรักษาสิ่งแวดล้อม และสามารถทำรายได้ให้แก่ครอบครัว							■	■	■	■	■	■
10. ติดตามและประเมินผลในโครงการว่าสามารถรวบรวมขยะมูลฝอยที่ผ่านการคัดแยกแล้วได้ปริมาณเท่าใดในแต่ละเดือน							■	■	■	■	■	■

4.3.8 งบประมาณ

4.3.8.1 หมวดกิจกรรมประชาสัมพันธ์		
1) ค่าจัดทำเอกสารและติดต่อขอความร่วมมือจากประชาชนใน เขตเทศบาลตำบลคลองจิก	5,000	บาท
2) ค่าจัดทำเอกสารประกอบการให้ความรู้กับประชาชน รวม 8 หมู่บ้าน	15,000	บาท
4.3.8.2 หมวดกิจกรรมธนาคารขยะ		
1) ค่าติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือในการจัดส่งไปยัง สถานที่ทำการคัดแยกขยะมูลฝอย	5,000	บาท
2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรับซื้อขยะมูลฝอยจากประชาชน	30,000	บาท
4.3.8.3 หมวดค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด (โดยประมาณ)		
1) ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ	5,000	บาท
รวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการนำร่องฯ	**60,000**	**บาท**

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์แพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน และเพื่อเสนอมาตรการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลคลองจิกเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่นผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

1) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหารเทศบาลคลองจิกพบว่าเทศบาลคลองจิกประสบปัญหาการจัดเก็บขยะแห้ง ขยะเปียก และขยะอันตรายในปริมาณ 18 ตัน/วัน สามารถจัดเก็บได้เพียง 17 ตัน/วัน ทำให้มีขยะตกค้าง 1 ตัน/วัน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาสถานที่ในการฝังกลบขยะ เนื่องจากไม่มีหลุมฝังกลบเป็นของตัวเองและอยู่ห่างไกลจากเทศบาลคลองจิกไป-กลับประมาณ 70 กิโลเมตร เป็นหลุมฝังกลบของเอกชน ซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงในการฝังกลบและการขนส่ง จึงทำให้เทศบาลคลองจิกต้องพยายามวางแผนแก้ไขปัญหา โดยการเพิ่มจำนวนรถเก็บขนขยะ รวมถึงการเพิ่มพนักงานและงบประมาณ ตลอดจนการวางแผนในการรณรงค์ให้ความรู้ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความตระหนักและลดปริมาณขยะลง โดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้งและนำขยะกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะทำให้ชุมชนลดปัญหาสิ่งแวดล้อม บ้านเมืองมีความสะอาด เป็น

ระเบียบ สวยงาม และเป็นสังคมที่น่าอยู่แบบยั่งยืน ทั้งนี้ฝ่ายบริหารจะกำหนดเป็นนโยบาย และแถลงนโยบายต่อฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาท้องถิ่นต่อไป

2) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกฝ่ายปฏิบัติงานเทศบาลคลองจิกพบว่าเทศบาลคลองจิกควรหาแนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย คือ ส่งเสริม สนับสนุน และแนะนำให้ประชาชนนำขยะมาใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะลง เพื่อประโยชน์ในการเก็บรวบรวมขยะ ลดเวลาการเก็บขนของพนักงาน มีความปลอดภัยจากขยะอันตราย และง่ายต่อการนำไปกำจัด ทางเทศบาลคลองจิกนำขยะมูลฝอยเหล่านี้ไปฝังกลบที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งหลุมฝังกลบนี้เป็นของเอกชนในการฝังกลบแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นเทศบาลคลองจิกควรดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เน้นโครงการธนาคารขยะเป็นหลัก ปฏิบัติอย่างจริงจัง มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้ ให้ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะ เห็นคุณค่าประโยชน์และโทษของขยะ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนต่อไป

3) สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานขับรถขยะ และพนักงานเก็บขนขยะเทศบาลตำบลคลองจิกพบว่าเป็นบุคคลกำลังสำคัญในการเก็บรวบรวมขยะทุกชนิด ไปกำจัดยังสถานที่ฝังกลบขยะของเอกชน อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยปฏิบัติงานทุก ๆ วัน ตั้งแต่ตอนเช้ามืดจนกระทั่งสาย แล้วแต่ปริมาณขยะ เพื่อลดปริมาณขยะตกค้างลงให้มากที่สุด ต้องเผชิญกับขยะที่ไม่มีการคัดแยกก่อนทิ้งจำนวนมาก ทำให้ต้องเหน็ดเหนื่อยและบางครั้งอาจได้รับอันตรายจากขยะที่เป็นพิษ แต่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนเพียงน้อยนิด พวกเขาหวังว่าประชาชนเขตเทศบาลคลองจิกจะต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงปัญหาผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเราทุกคน โดยการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะภายในบ้านอย่างจริงจัง เพื่อทำหน้าที่ร่วมกันในการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยฝ่ายผู้บริหารของเทศบาลควรจัดให้มีโครงการรณรงค์เผยแพร่ความรู้การคัดแยกขยะแก่ประชาชนให้ทั่วถึง และกระทำอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้เกิดผลดีกับทุกฝ่ายในการดำรงชีพอย่างมีความสุขที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.1.2 ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูล 8 ส่วน

5.1.2.1 ข้อมูลทั่วไป (ปัจจัยส่วนบุคคล)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2 ตำบลคลองจิกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมา อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 9.5 และร้อยละ 7.3 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมามีอายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.9 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 19.0 นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.1

5.1.2.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มประชาชนที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น ซึ่งมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนานๆครั้ง หรือ 2-3 เดือนต่อครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมา ไม่เคยได้รับข่าวสารการคัดแยกขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 35.1 สำหรับช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านทาง เสียงตามสาย/ หอกระจายข่าว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยผ่านทางเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก คิดเป็นร้อยละ 24.1 และผ่านทางป้ายโฆษณา/ ป้ายประกาศ คิดเป็นร้อยละ 18.4 ตามลำดับ

5.1.2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ

1) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.9 มีความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะเป็นการจัดการขยะที่ต้นทาง ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ และส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 96.5 มีความเข้าใจว่าขยะเปียกคือขยะที่เกิดจากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ เกิดการเน่าเสียและเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนได้ง่าย นอกจากนี้ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 92.1 มีความเข้าใจว่า ขยะแห้ง คือขยะที่เกิดจากกระดาษ แก้วพลาสติก ไม่เกิดการบูดเน่าได้ง่าย และพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะมูลฝอย (ร้อยละ 70.9-96.5) โดยที่ข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกมากที่สุด คือ ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า ขยะเปียกอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 96.5 ในขณะที่ข้อคำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด คือ ท่านเข้าใจความหมายของการคัดแยกขยะอย่างไร คิดเป็นร้อยละ 70.9

2) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 88 กล่าวว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ ส่วนร้อยละ 12 ให้ความเห็นว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ไม่ได้เป็นวิธีการที่จะ

ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ โดยให้เหตุผลว่า ปริมาณขยะยังคงเท่าเดิม เพียงแต่ไม่ได้นำไปทิ้งพร้อมกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมา คือ การแยกขยะมูลฝอย ทำให้สิ้นเปลืองเวลา คิดเป็นร้อยละ 21.3

3) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 88 มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยการแยกทิ้งเป็นอย่างๆมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมา คือ การนำกลับมาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 32.5 และยังพบว่า มีร้อยละ 12 ที่ยังไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

4) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมา ได้แก่ การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ลดปริมาณขยะมูลฝอยลงคิดเป็นร้อยละ 25.8 และ 22.9 ตามลำดับ และสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่าการมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมา คือ ไม่มีการสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะน้อย คิดเป็นร้อยละ 18.2 ตามลำดับ

5) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่เทศบาลตำบลคลองจิกจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมากที่สุดรองลงมา ได้แก่ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจะจัดหาถังแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ทุกหมู่บ้านและเขียนข้อความข้างถังให้ชัดเจน และเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีถังขยะให้เพียงพอกับปริมาณขยะในทุกบ้าน ตามลำดับ

5.1.2.4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ โดยภาพรวมประชาชนในเทศบาลตำบลคลองจิกมีทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการคัดแยกขยะมูลฝอย (คะแนนเฉลี่ย 4.30) โดยทัศนคติที่เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะอื่น ๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม (คะแนนเฉลี่ย 4.73) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่ำที่สุด คือ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานาน จะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค (คะแนนเฉลี่ย 4.49) ในด้านทัศนคติความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัยจะช่วยในการลดปริมาณขยะ และการคัดแยกขยะเป็น

วิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันของท่าน (คะแนนเฉลี่ย 4.31 เท่ากัน) โดยมีข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่ำสุด คือ การคัดแยกขยะควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัย หรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น (คะแนนเฉลี่ย 3.11) สำหรับทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ ท่านจะคัดแยกขยะในบ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์ (คะแนนเฉลี่ย 4.32) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่ำที่สุด คือ การทิ้งขยะหลายชนิดในถังเดียวกันเป็นวิธีการทิ้งที่ถูกสุขอนามัย (คะแนนเฉลี่ย 4.13)

5.1.2.5 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาทางเทศบาลตำบลคลองจิก ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชน เกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มาตรการด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 33.5 สำหรับมาตรการทางด้านการร่วมลดปริมาณขยะ พบว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมา คือ เทศบาลตำบลคลองจิกควรสนับสนุนให้ประชาชนนำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 34.1

5.1.2.6 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ ในภาพรวมมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 3.20) โดยการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การแจ้งเทศบาลทันที ที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2.81) และการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลหรือชุมชน (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2.41) การมีส่วนร่วมในด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดหาให้ มากที่สุด (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 4.48) ส่วนการมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง (คะแนนการมีส่วนร่วม 1.77) สำหรับการมีส่วนร่วมในด้านการ

ร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำถุงพลาสติกหูหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่ มากที่สุด (คะแนนการมีส่วนร่วม 3.91) ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอยที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ การนำขวดน้ำ ขวดน้ำปลาที่ใช้หมดแล้ว มาล้างทำความสะอาด แล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น (คะแนนการมีส่วนร่วม 3.14)

5.1.2.7 ข้อเสนอแนะในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองจิก

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีการจัดตั้งถังขยะให้มากขึ้นกว่าเดิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ ควรมีการเก็บขนขยะมูลฝอยให้เป็นระบบและเก็บให้ถี่ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 27.2 และควรมีการประชาสัมพันธ์ในการคัดแยกขยะมูลฝอยผ่านสื่อต่างๆ เช่น เสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 22.2 ตามลำดับ

5.1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 ราย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่งเสริมที่มีความแตกต่างหรือมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนมีดังต่อไปนี้

1) ประชาชนที่มีเพศแตกต่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน

2) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน

4) ความเข้าใจความหมายการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5) การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6) การดำเนินการจริงในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7) การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ลดภาวะโลกร้อนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

8) การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

9) การมีภาชนะรองรับไม่เพียงพอมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

10) สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยากมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

11) การแยกสีถังขยะตามประเภทไม่ชัดเจนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

12) เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวจิตใจการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

13) ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานาน จะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

14) การเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

15) การคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้กำจัดขยะง่ายขึ้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

16) การคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยในการลดปริมาณขยะลงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

17) การคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยในการง่ายต่อการขจัดขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

18) การคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

19) การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

20) การคัดแยกขยะมูลฝอยไม่ควรเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

21) การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

22) การคัดแยกขยะมูลฝอยในบ้าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่งเสริม ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่

5.2.1.1 เพศและอายุ

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องของเพศและอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่แตกต่างกันนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งกิจ บูรณ์เจริญ (2554:65-66) ซึ่งกล่าวว่า นักเรียนที่มีเพศและอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะฐานศูนย์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากจากเพศสามารถแบ่งแยกพฤติกรรมในการที่จะเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในการจัดการขยะทั้งในเชิงสร้างสรรค์และทำลาย ประกอบกับเพศหญิงเป็นเพศที่มีความใส่ใจในการรักษาความสะอาดมากกว่าเพศชาย ด้วยบรรทัดฐานทางสังคมที่ว่า เพศหญิงย่อมมีความเป็นกุลสตรี จึงมีพฤติกรรมที่อ่อนโยน และรักความสะอาดมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับ (ชุดา จิตพิทักษ์, 2525: 58 อ้างถึงใน รุ่งกิจ บูรณ์เจริญ, 2554:111) และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ว่า การแสดงออกซึ่งการกระทำของมนุษย์จะอยู่ภายใต้พฤติกรรมปกปิด ได้แก่ ความคิด ทัศนคติ ความรู้สึก ความเชื่อ ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมภายนอก ซึ่งอายุเป็นหนึ่งในกระบวนการกำหนดทัศนคติของบุคคล และถ้าบุคคลมีอายุที่มากขึ้นก็ย่อมมีความรับผิดชอบหรือมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูล, 2526: 35 อ้างถึงใน รุ่งกิจ บูรณ์เจริญ, 2554: 112)

5.2.1.2 ระดับการศึกษา

สำหรับระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของฒาศิลา เนียมมณี และเกศสิริ ปั้นธุระ (2549: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูง จะทราบว่าขยะมูลฝอยชนิดใดที่จะต้องคัดแยก เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บขนและการกำจัด เพราะมีการเรียนการสอนว่าขยะแต่ละชนิดควรมีการคัดแยกอย่างไร มีการจัดเก็บอย่างไร และสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้หรือไม่

5.2.2 ปัจจัยส่งเสริม

ปัจจัยส่งเสริมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นประกอบด้วย

5.2.2.1 ความรู้ความเข้าใจความหมายของการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฒาศิลา เนียมมณี และเกศสิริ ปั้นธุระ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย

ของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หากเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทางเทศบาลฯจะต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้ความหมายที่แท้จริงว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยคืออะไร มีการดำเนินการอย่างไร และมีผลดีต่อตนเองหรือชุมชนได้อย่างไร

5.2.2.2 ความเข้าใจว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ และทัศนคติต่อการคัดแยกขยะทำให้ลดปริมาณขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเข้าใจและการมีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยว่านั้นมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฒาศิลา เนียมมณี และเกศสิริ ปั้นธุระ (2549: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การมีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ซึ่งทุกวันนี้ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนองค์ประกอบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ถึงร้อยละ 80 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยสามารถนำขยะจำพวกพลาสติก แก้ว กระดาษ โลหะ อะลูมิเนียม มารีไซเคิลได้ถึงร้อยละ 30-35 และนำขยะอินทรีย์หรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ยได้ถึงร้อยละ 40-45 (กรมควบคุมมลพิษ, 2551:5) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หากมีการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ จะสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้จริง

5.2.2.3 การดำเนินการจริงจังในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การดำเนินการจริงจังในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เนื่องจากการดำเนินการอย่างจริงจังในการมีส่วนร่วมต่อสาธารณะ ถือเป็นการสร้างความสามารถทางสังคมของแต่ละบุคคล เพื่อรักษาสัมพันธภาพทางสังคมและเพื่อเป็นพลเมืองที่มีบทบาทในสังคมต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน (Celot & Perez Tornero , 2009 อ้างถึงใน บุบผา เมฆศรีทองคำ, 2554: 119-120) ดังนั้น หากประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิกให้ความร่วมมือในการดำเนินการคัดแยกขยะอย่างจริงจังจะทำให้ประชาชนในพื้นที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่ดีและรักษาสัมพันธภาพของคนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

5.2.2.4 ความเข้าใจว่าการคัดแยกขยะ สามารถลดภาวะโลกร้อนได้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเข้าใจว่าการคัดแยกขยะ สามารถลดภาวะโลกร้อนได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลตำบล

คลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น จากการศึกษาของ เพ็ญศรี วัจฉละญาณ (2551:61-67) พบว่า อุณหภูมิของโลกในช่วงคริสตศักราช 1961-1900 ยังคงมีค่าเป็นศูนย์ แต่อุณหภูมิของโลกเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ปีคริสตศักราช 1850-2006 โดยอุณหภูมิโลกในช่วงปีคริสตศักราช 1976-2000 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสองเท่า และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นอีกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภาวะโลกร้อน นอกจากนี้ยังรวมไปถึง การละลายของน้ำแข็งบริเวณขั้วโลก กระแสน้ำอุ่นและกระแสน้ำเย็น ปริมาณฝน และความเร็วลม ซึ่งการกำจัดของเสียอันรวมไปถึงขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนประมาณ ร้อยละ 3.4 ต่อปี จากสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมด จากที่กล่าวไปข้างต้นว่า การคัดแยกขยะสามารถลดปริมาณขยะได้ถึงร้อยละ 80 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด เมื่อปริมาณขยะมูลฝอยลดลงก็จะลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัด และยังสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนได้อีกด้วย

5.2.2.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ

จากการทดสอบสมมติฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพราะถึงแม้ว่าประชาชนจะมีความตระหนักและมีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอย แต่ไม่มีสถานที่หรือปริมาณถังขยะที่เหมาะสมกับประเภทของขยะ การคัดแยกขยะมูลฝอยอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดหาสถานที่ที่สามารถทิ้งขยะมูลฝอยได้สะดวก และมีการกำหนดประเภทและขนาดของภาชนะที่สามารถรับขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอ จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมการคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมควบคุมมลพิษ, 2551: 53)

5.2.2.6 สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก

จากการทดสอบสมมติฐานในเรื่องของสื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยากนั้น มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการในการเข้าถึงสื่อของบุคคล (Celot & Perez Tornero , 2009 อ้างถึงใน บุบผา เมฆศรีทองคำ, 2554: 119-120) ที่กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลนั้นมีอยู่ด้วยกัน 2 ประการคือ ทักษะในการใช้สื่อ (Technical Skill) หมายถึง ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางสื่อที่ต้องการการใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะในการทำความเข้าใจสื่ออย่างพินิจพิเคราะห์ (Critical Understanding) หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องหมายและสัญลักษณ์ เช่น การเข้ารหัส การตีความ การถอดรหัส หรือการประเมินตัวบทสื่อ จากทฤษฎีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากสื่อในการคัดแยกที่ติดบริเวณถังขยะไม่ชัดเจนนั้น จะทำให้ทักษะในการตีความเพื่อสร้างความเข้าใจในสื่อของประชาชนไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งทำให้เกิดการตีความที่ผิดพลาด และทำให้การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนไม่ประสบผลสำเร็จ

5.2.2.7 เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ผิวบาง (2549) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่แล้ว ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ นอกจากจะต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่แล้ว เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว

5.2.2.8 ทัศนคติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานานจะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค

จากการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานานจะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับหลักการของศิริศักดิ์ บุญไชยแสน (2554: 116) ที่ได้กล่าวว่า ในปี 2554 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยถึง 46,994 ตันต่อวัน ในขณะที่ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวม การเก็บขน การกำจัด ยังคงไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในชุมชน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบทางสุขภาพตามมา ไม่ว่าจะเป็น โรคทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อ โรคผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร ซึ่งมาจากการหมักหมมเป็นเวลานานของขยะมูลฝอย ทำให้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหนะนำโรค เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ และเชื้อโรคที่เกิดขึ้น การคัดแยกขยะมูลฝอยจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้ลดการเกิดขยะมูลฝอยตกค้างซึ่งอาจพัฒนากลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคในอนาคต

5.2.2.9 ทัศนคติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถัง

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตราวรรษ คงจันทร์ (2548:103) ที่ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของคณะกรรมการชุมชนในเขต

เทศบาลนครขอนแก่น พบว่า แนวทางในการประเมินว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่นั้น ควรพิจารณาว่าประชาชนให้ความร่วมมือในการคัดแยกจากการทิ้งขยะตามสีของถังขยะหรือตามประเภทของถังขยะ นอกจากนี้ ขยะเปียกซึ่งสามารถเกิดการย่อยสลายได้นั้น ไม่ควรที่จะนำไปรวมกับขยะแห้งเพราะวิธีการในการกำจัดที่มีความแตกต่างกัน ขยะเปียกที่มีความชื้นและสามารถย่อยสลายได้ ควรที่จะนำไปกำจัดโดยวิธีการที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การนำไปทำน้ำสกัดชีวภาพ เพื่อใช้ในการเกษตร หรือการนำไปผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ

5.2.2.10 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจะทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจะทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของวรวรรณ ชายไพฑูรย์ (2551:บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยอันตรายในบ้านเรือน โดยใช้พื้นที่เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครเป็นกรณีศึกษา ซึ่งพบว่าประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว มีความยินดีที่จะคัดแยกขยะอันตรายชุมชน ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เนื่องจากสะดวกในการจัดเก็บ ดังนั้น หากจะให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิกให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย จะต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนนอกจากจะลดปริมาณขยะมูลฝอยลงแล้ว ยังสามารถทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยง่ายขึ้นอีกด้วย

5.2.2.11 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะทำให้รักษาสิ่งแวดล้อม

จากการทดสอบสมมติฐาน ทัศนคติการคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้รักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ จงตระการสมบัติ (2547: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการประเมินผลโครงการธนาคารขยะ โดยใช้โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองตาโผ่นมิตรภาพที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกรณีศึกษาซึ่งพบว่า นักเรียนจะมีส่วนร่วมในธนาคารขยะแห่งนี้ เมื่อต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจากที่กล่าวไปแล้วเมื่อข้างต้นว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถลดการกำจัดปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะโลกร้อน ดังนั้น เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อชี้ให้เห็นว่า การคัดแยกขยะ สามารถทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

5.2.2.12 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันของท่าน

จากการทดสอบสมมติฐานในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวัน มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี KAP (Knowledge, Attitude and Practice) (Roger, 1962 อ้างถึงใน Chien-Yun, D, Wan-Fei,C, Yu-Hsi, Y and Chia-Hung, Y, 2012: 74) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจจะก่อให้เกิดทัศนคติ และทัศนคติจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น เมื่อมีทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากการรับรู้ กระบวนการดังกล่าวมีความเหมาะสมกับครัวเรือนหรือในชีวิตประจำวัน ประชาชนในพื้นที่จึงเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อคัดแยกขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างต่อเนื่อง

5.2.2.13 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะไม่ควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะไม่ควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งในหลายพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่หลุมฝังกลบเป็นของตนเอง มักจะประสบปัญหาการนำขยะมูลฝอยจากนอกพื้นที่ลักลอบมาทิ้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นได้แม้ว่าในพื้นที่จะมีการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก็ตาม เพื่อให้พื้นที่โดยรอบเทศบาลตำบลคลองจิกเห็นถึงความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงควรมีการวางข้อตกลงหรือวางมาตรการร่วมกันเพื่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการจัดการขยะมูลฝอยแบบองค์รวม

5.2.2.14 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฐิราภรณ์ จันทรศิริ (2547:บทคัดย่อ) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และได้พบปัญหาของการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่นแห่งนี้ว่า ยังคงมีมูลฝอย

ตกค้างตามจุดต่างๆ โดยเฉพาะบนท้องถนน เนื่องจากภาชนะในการจัดเก็บขยะมีอย่างไม่เพียงพอ ซึ่งการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนนั้น นอกจากจะทำให้ครัวเรือนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดขยะมูลฝอยแล้ว ยังช่วยให้ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัด ทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยที่จะตกค้างลดลงได้เป็นอย่างดี

5.2.2.15 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น มีความสอดคล้องกับทฤษฎี KAP (Knowledge, Attitude and Practice) (Roger, 1962 อ้างถึงใน Chien-Yun, D, Wan-Fei,C, Yu-Hsi, Y and Chia-Hung, Y, 2012: 74) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจจะก่อให้เกิดทัศนคติ และทัศนคติจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น เมื่อมีทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากการรับรู้ว่าขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้บางส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้นั้น จะส่งผลต่อการปฏิบัติในการคัดแยกขยะของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองจิกซึ่งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะของเทศบาลตำบลคลองจิกให้ลดลงจากเดิมอีกด้วย

ผู้ศึกษามีความเห็นว่า เทศบาลคลองจิกควรมีสถานที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นของตนเอง โดยการจัดสร้างเตาเผาขยะที่ได้มาตรฐาน ไม่ส่งผลกระทบกับชุมชนในบริเวณใกล้เคียงหรือเป็นบ่อฝังกลบขยะมูลฝอยที่ได้มาตรฐาน รวมถึงการมีโรงงานคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนที่จะนำขยะที่เหลือไปจัดการด้วยวิธีการต่าง ๆ ต่อไป ดังนั้นควรต้องดำเนินการก่อสร้างเตาเผาขยะ บ่อฝังกลบขยะมูลฝอย รวมทั้งโรงงานคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่ ได้แก่ การทำประชาพิจารณ์ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ก่อสร้าง การชี้แจงทำความเข้าใจถึงผลดีและผลกระทบจากการก่อสร้าง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ คือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นนโยบายของภาครัฐที่ผู้บริหารของเทศบาลคลองจิกต้องคำนึง เพื่อป้องกันการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาด้านการกำจัดขยะ ซึ่งเป็นปัญหาที่องค์กรปกครองท้องถิ่นหลายแห่งต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ อย่างมาก รวมถึงการที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพื่อแก้ปัญหานี้ ดังนั้นผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองจิกจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนก่อนเสมอ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ หรือมีการจัดประชุมต่าง ๆ เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลคลองจิก

ปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาการคัดแยกขยะมูลฝอยมีปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านประชาชนโดยประชาชนในชุมชนจะต้อง

- มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนา
- เป็นฝ่ายตัดสินใจ ริเริ่มกิจกรรม และรับผลประโยชน์
- เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หรือเป็นผู้นำท้องถิ่น
- มีการติดต่อ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานอื่น
- ได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิกให้ความร่วมมือกับเทศบาลในระดับปานกลาง แต่ถ้าจะให้ดีควรประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากประชาชนทุกครัวเรือนคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดก่อนบรรจุใส่ถุงเพื่อเป็นการลดปริมาณขยะลง และยังสะดวกต่อการจัดเก็บของพนักงานด้วย ส่วนการจัดเก็บขยะมูลฝอยยังไม่มีความเหมาะสมส่วนใหญ่มักจะประสบปัญหาจำนวนภาชนะรองรับขยะมูลฝอยมีไม่เพียงพอ และไม่ถูกสุขลักษณะหรือเกิดการชำรุดและสูญหาย รวมทั้งปัญหาจำนวนรถจัดเก็บมีไม่เพียงพอต่อการให้บริการจนทำให้มีการสะสมจนส่งผลทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่กำลังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จะไม่ค่อยมีผู้สนใจมาทำงานด้านนี้ เพราะเป็นงานที่หนัก เหม็น และอาจจะติดเชื้อโรคได้ง่าย แต่ได้รับค่าตอบแทนต่ำ การนำขยะมูลฝอยไปกำจัดนอกพื้นที่ มีระยะทางไกลพอสมควร รวมทั้งขาดการวางแผนขนส่งที่ดี ทำให้รถเก็บขยะต้องเสียเวลาวิ่งไป-กลับจากสถานที่กำจัดขยะมากเกินไป แทนที่จะเอาเวลามาจัดเก็บขยะในชุมชน อีกทั้งยังขาดการซ่อมบำรุงรักษารถเก็บขนขยะอย่างเหมาะสม เนื่องจากต้องใช้งานเกือบตลอดเวลา รถจึงมีสภาพทรุดโทรมเร็วและเสียเป็นประจำทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ และยังขาดแคลนรถในการจัดเก็บขยะจนเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างบ่อยครั้ง

เทศบาลตำบลคลองจิกควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง อาทิ การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกในการกำจัดขยะมูลฝอย รณรงค์การนำตะกร้าไปใช้ในการจ่ายตลาด เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก การจัดโครงการธนาคารขยะ ซึ่งเป็นการคัดแยกขยะในส่วนที่ใช้ได้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ออกมาเพื่อนำไปจำหน่าย โดยที่ขยะเปียกหรือขยะสดต่าง ๆ ที่เหลือจากการคัดแยก เช่น พืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร เป็นต้น นำไปหมักด้วยเชื้อจุลินทรีย์เพื่อทำให้ขยะสดเหล่านั้นกลายเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพและนำไปใช้ในครัวเรือน หรือนำไปบรรจุภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายต่อไป รวมถึงโครงการส่งเสริมการคัดแยกขยะ เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางการดำเนินการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 เทศบาลตำบลคลองจิกควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บและยังเป็นการลดปริมาณของขยะมูลฝอยลงได้ด้วยโดยการสื่อสารทางเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสมาชิกกลุ่มทางสังคม และเจ้าหน้าที่เทศบาล เป็นต้น

5.3.1.2 ผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองจิก ควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการดำเนินงานด้านการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเพียงพอ และควรมีการกำหนดวันและเวลาที่ชัดเจนในการออกให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย แล้วแจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อลดปัญหาขยะตกค้างสะสมโดยวิธี

1) พยายามใช้ของใช้ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกเวลาไปจ่ายตลาด หรือใช้ตระกร้าใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก

2) แยกขยะเป็นการลดปริมาณขยะต้นทาง เป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพขยะเปียกและขยะแห้ง และขยะที่สามารถแยกขายได้

3) ต้องแยกขยะที่มีพิษออกต่างหาก ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ กระป๋องยาฆ่าแมลง กระป๋องสเปรย์ที่มีสารเคมีตกค้าง น้ำมันเครื่อง แบตเตอรี่ สี ทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย และโลหะหนักอื่นๆ เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

5.3.2.1 การให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนควรเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเป็นหลัก

5.3.2.2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และมีส่วนร่วมทุกกระบวนการจะส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

5.3.2.3 ควรมีการประชุมเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของทุกหมู่บ้านในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.3.3.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ

5.3.3.3 ควรศึกษาถึงผลกระทบของประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองจิกที่ได้รับจากปัญหาด้านขยะมูลฝอย

5.3.3.4 ควรมีการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการขยะมูลฝอย โดยแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานตามความเหมาะสมกับการจัดการขยะมูลฝอย

จากการศึกษาทั้งหมดนี้ ผู้ศึกษาสามารถสรุปเป็นภาพรวมของการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน: เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังภาพที่ 5.1

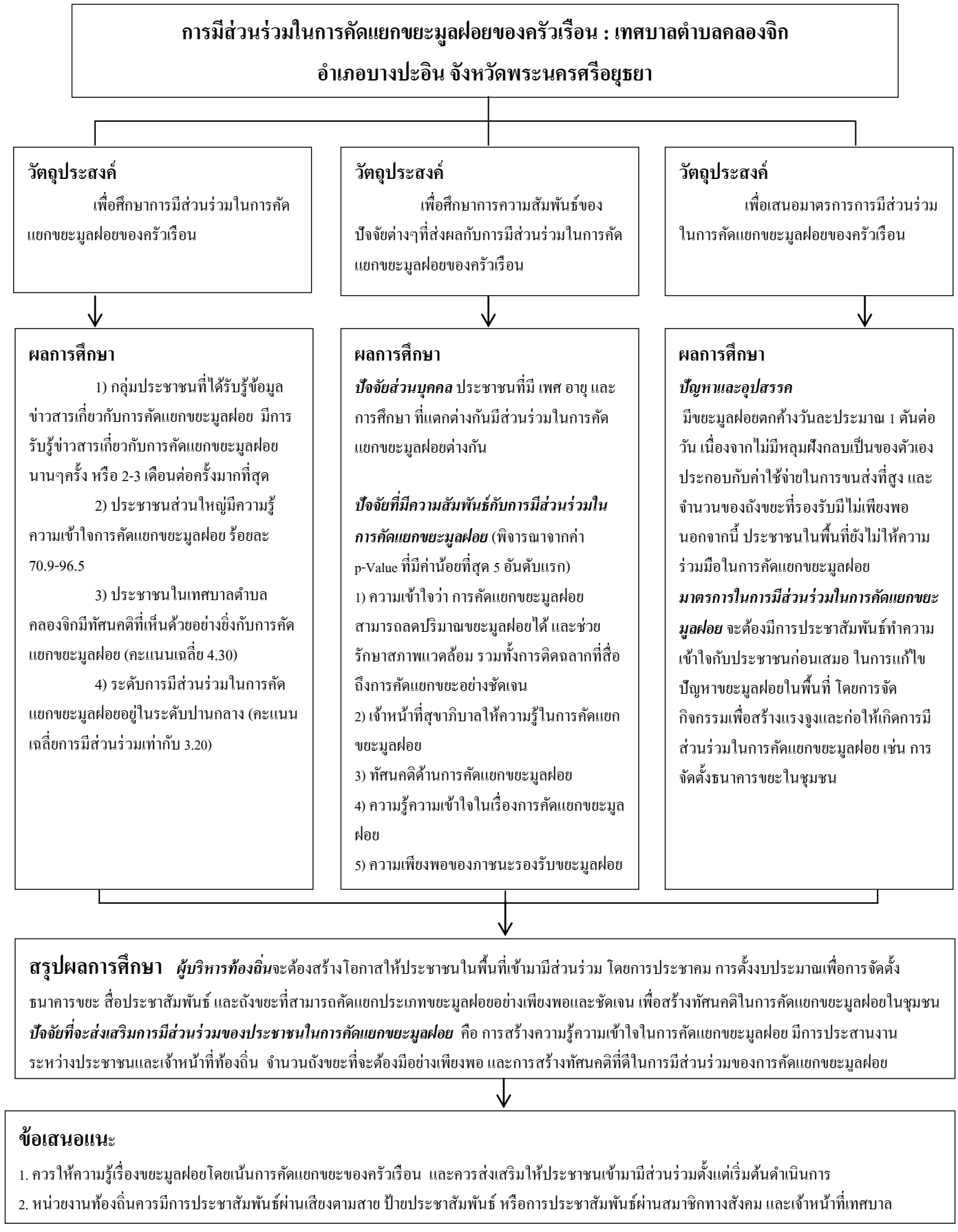

ภาพที่ 5.1 ภาพรวมของการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน: เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2553. **การจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2551. **คู่มือแนวทางการลดคัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2551. **รายงานสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย.** ค้นวันที่ 22 มกราคม 2555 จาก http://www.pcd.go.th

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2554. **รายงานสถานการณ์มลพิษในประเทศไทย**. ค้นวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2555 จาก http://www.pcd.go.th

กัลยรัตน์ ดารา. 2551. **การพัฒนากิจกรรมคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลมหาราช อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) พระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ฉัตราวรรษ คงจันทร์. 2548. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชวรัตน์ เชิดชัย. 2527. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ญาณินี ครุยทอง. 2546. **การมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูที่เข้าร่วมโครงการปลูกจิตสำนึกแยกขยะในเยาวชนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ฐิราภรณ์ จันทรศิริ. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้งมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฒาศิลา เนียมมณี และเกศสิริ ปั้นธุระ. 2549. **พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร**. รายงานการวิจัย เสนอต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ทรงพล กลับศรีอ่อน. 2547. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ทวีวงค์ ศรีบุรี. 2541. **EIA การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท มายด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ธัญวัลย์ พิรุฬห์สิทธิ์. 2546. **การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการขยะชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ และนภัสนันท์ ลิ้มสันติธรรม. 2550. **บทบาทเยาวชนในการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. รายงานการวิจัย เสนอต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ, สุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์, สมปรารถนา สุขเกษม. 2551. **การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ. 2549. **การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา**. รายงานการวิจัย เสนอต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นิรันดร์ จึงวุฒิเวศย์. 2550. **45 ปี กรมการพัฒนาชุมชน: การเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชน.** กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชน.

บุบผา เมฆศรีทองคำ. 2554. การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. **วารสารนักบริหาร**. 31 (เมษายน-มิถุนายน) : 63-69.

ประสาน ตังสิกบุตร. 2538. **รวมบทความวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม.** มปท: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พัชรี หอวิจิตร. 2541. **การจัดการขยะมูลฝอย.** พิมพ์ครั้งที่ 5. ขอนแก่น คณะวิศวกรรมศาตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิทักษ์ ลี้สกุล. 2552. **การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในเขตเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เพ็ญศรี วัจฉละญาณ. 2551. ภาวะโลกร้อน. **วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ**. 1 (กรกฎาคม-กันยายน) : 61-67.

ไพฑูรย์ ผิวบาง. 2549. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยพายัพ. ม.ป.ป. **ครอบครัว**. ค้นวันที่ 10 มิถุนายน 2555 จาก http://mkpayap.payap.ac.th/course/mk210/f9.1.htm

มัลลิกา บุนนาค. 2543. **สถิติ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยงยุทธ เกษสาคร. 2547. **ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เอส.แอนด์. จี กราฟฟิค.

รุ่งกิจ บูรณ์เจริญ. 2554. **การจัดการขยะฐานศูนย์: กรณีศึกษา โรงเรียนจอมประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วรวรรณ ชายไพฑูรย์. 2551. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน: กรณีศึกษาเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

วีณา สัตยะมุข. 2549. **การพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนด้านการจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพลับพลานารายณ์อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วีระยุทธ ด้วงชนะ. 2552. **แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย :กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง.** การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา) พระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ศิริศักดิ์ บุญไชยแสน. 2554. ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ.** 3 (กรกฎาคม-ตุลาคม) :116-125.

สม ภูมิจันทร์. 2548**. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สมไทย วงษ์เจริญ. 2551**. คู่มือการคัดแยกขยะประจำบ้าน.** กรุงเทพมหานคร : จำปาทองพริ้นติ้ง.

สมศักดิ์ เอพระเรา. 2546. **การพัฒนาพฤติกรรมการแยกขยะ โดยใช้กระบวนการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา กรณีศึกษา :โรงเรียนคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2536. **ทฤษฎีสังคมวิทยา การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์.** กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. **ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (ฉบับชุมชน)**. ค้นวันที่ 24 มิถุนายน 2555 จาก http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/annual_meet/53/book/plan11_comu.pdf

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-4. 2541. **การจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (ระยะที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-4 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

สำนักรักษาความสะอาด. 2542. **ของเสียอันตราย.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

สิริพร น้อยกลาง. 2542. **การประเมินผลสื่อประชาสัมพันธ์ ของโครงการชุมชนคัดแยกขยะของเทศบาลนครนนทบุรี ศึกษาจากชุมชนบุญโตปาร์ควิลล์ ระหว่าง กุมภาพันธ์-กันยายน 2541**. วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สุธีรา ตุลยะเสถียร และคณะ. 2544. **มลพิษสิ่งแวดล้อม (ปัญหาสังคมไทย).** กรุงเทพมหานคร: รวมสาสน์.

สุวิมล ติรกานันท์. 2548. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร เชยประทับ. 2528. **การสื่อสารและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์

เสถียร เชยประทัย. 2528. **ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ จงตระการสมบัติ. 2547. **การประเมินผลโครงการธนาคารขยะ กรณีศึกษา: โรงเรียนเทศบาลหนองตาโผ่นมิตรภาพที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

Charles K. Atkin. 1973. **New Model For Mass Communication Research**. New York : The Free Press.

Colin Cherry. 1978. **On Human Communication : A Review, A Survey and a Criticism**. New York : Holt Rinechart and Winston.

Lasswell Harold,D. 1948. **The Structure and Function of Communication in Society**. New York :Happer and Row Publishers.

United Nation. 2002. **Public participation**. Documents from the conference on public participationbetween Asia and Europe during June 10-12, 2002 at the United Nations Center in Bangkok.

Chien-Yun, D, Wan-Fei,C, Yu-Hsi, Y and Chia-Hung, Y.2012. A Study on Modification of Knowledge, Attitude and Practice on Vocational High School Electronics Courses Integrated with Nanotechnology Concept. **International Journal of Thermal & Environmental Engineering**. 4(1): 73-79.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์นโยบายและมาตรการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สำหรับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสัมภาษณ์

นโยบายและมาตรการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ…….....นามสกุล…….
2. ตำแหน่ง……หน่วยงาน……...

ข้อมูลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

1. แหล่งกำเนิดและชนิดของขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านมีอะไรบ้าง และชุมชนเองมีการจัดการขยะอย่างไร

   ……

   ……

   ……

   .....

   .....

   .....

   .....

2. ปัจจุบันเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างไร (เช่น การคัดแยกขยะ การขนส่ง การเก็บรวบรวมและการนำไปทิ้ง) และมีมาตรการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างไรบ้างมีปัญหาและอุปสรรคประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร

   ……....

   ……

   ……

   ……

   ……

   .....

   ……

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเป็นอย่างไรในปัจจุบัน และมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะอย่างไรบ้างและท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยการคัดแยกขยะ

.....

.....

.....

.....

……

4. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่จะมีผลต่อการคัดแยกขยะในครัวเรือนของประชาชนในชุมชนของท่าน

.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีความต้องการให้มีการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนท่านอย่างไร โดยเฉพาะการคัดแยกขยะในครัวเรือน

……

……

……

……

6. สิ่งที่คาดว่าจะเป็นอุปสรรคในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

……

……

……

……

****

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมู่ที่.....

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน
เขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ ส่วนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนที่ 5 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่อง ❒ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและครัวเรือน

1. เพศ

❒ ชาย ❒ หญิง

2. อายุ

❒ 15 – 24 ปี ❒ 25 – 34 ปี ❒ 35- 44 ปี

❒ 45 – 54 ปี ❒ 55- 64 ปี ❒ 65 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

❒ ไม่ได้ศึกษา ❒ ประถมศึกษา ❒ มัธยมศึกษาตอนต้น

❒ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ❒ อนุปริญญา/ปวส. ❒ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

❒ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

❒ รับจ้าง ❒ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ❒ ค้าขาย

❒ เกษตรกร ❒ พนักงานบริษัท ❒ ธุรกิจส่วนตัว

❒ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ❒ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย / ในช่อง ( ) ที่ตรงกับการได้รับข้อมูลข่าวสารการคัดแยกขยะมูลฝอย

1. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย การรักษาความสะอาดของเทศบาลในเขตตำบลของท่านหรือไม่

( ) 1 ไม่เคย (ข้ามไปตอบส่วนที่ 3)

( ) 2 นาน ๆ ครั้ง (2 – 3 เดือน / ครั้ง)

( ) 3 ค่อนข้างบ่อย (3 – 4 สัปดาห์ / ครั้ง)

( ) 4 เป็นประจำ (1 – 2 สัปดาห์ / ครั้ง)

2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในเขตตำบลของท่านจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ( ) 2 สมาชิกกลุ่มทางสังคม

( ) 3 เสียงตามสาย/หอกระจายข่าว ( ) 4 เจ้าหน้าที่เทศบาล

( ) 5 ป้ายประกาศ/ป้ายโฆษณา ( ) 6 แผ่นพับ ใบปลิว

( ) 7 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ท่านต้องการ

1. ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า “คัดแยกขยะ” อย่างไร

( ) เป็นการจัดการขยะที่ต้นทาง ซึ่งช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยได้

( ) เป็นการนำขยะมากองรวมกันไว้ เพื่อขายให้ผู้รับซื้อของเก่า

( ) เป็นการทิ้งขยะโดยใส่ถุงรวมกับประเภทอื่นๆ ก่อนนำไปใส่ถังขยะหรือนำไปทิ้ง

( ) เป็นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ (Reuse และ Recycle)

2. ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะเปียก” อย่างไร

( ) เป็นขยะที่เกิดจากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ เกิดการเน่าเสียและเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนได้ง่าย

( ) เป็นขยะที่เกิดจากกระดาษ แก้ว พลาสติก ไม่เกิดการบูดเน่าได้ง่าย

( ) เป็นขยะที่มีส่วนประกอบของสารอันตราย เช่น ซากถ่านไฟฉาย หลอดไฟ

( ) เป็นขยะที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

3. ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า “ขยะแห้ง” อย่างไร

( ) เป็นขยะที่เกิดจากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ เกิดการเน่าเสียและเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนได้ง่าย

( ) เป็นขยะที่เกิดจากกระดาษ แก้ว พลาสติก ไม่เกิดการบูดเน่าได้ง่าย

( ) เป็นขยะที่มีส่วนประกอบของสารอันตราย เช่น ซากถ่านไฟฉาย หลอดไฟ

( ) เป็นขยะที่ไม่มีความเป็นอันตราย

4. ท่านคิดว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้

( ) ใช่ (ข้ามไปตอบส่วนที่ความคิดเห็นข้อ 1)

( ) ไม่ใช่ เพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ปริมาณขยะยังคงเท่าเดิม เพียงแต่ไม่ได้ทิ้งไปพร้อมกัน

( ) ทำให้บ้านสกปรก เพราะต้องเก็บขยะแห้งไว้

( ) การแยกขยะมูลฝอย ทำให้สิ้นเปลืองเวลา

( ) อื่นๆ (ระบุ) .....

ส่วนที่ ความคิดเห็นของการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

1. ท่านมีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนของท่านอย่างไรบ้าง และท่านคิดว่าจะทำหรือไม่ทำ

( ) ไม่ทำ (ข้ามไปตอบข้อ 2)

( ) ทำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ทิ้งรวมกัน

( ) แยกเป็นอย่าง ๆ

( ) นำมาใช้ประโยชน์

( ) ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

2. ท่านคิดว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยอะไรได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ลดปริมาณขยะมูลฝอยลง

( ) ง่ายต่อการขจัดขยะมูลฝอย

( ) ลดภาวะโลกร้อน

( ) ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม

( ) อื่น ๆ โประระบุ……..

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) มีภาชนะรองรับไม่เพียงพอ

( ) มีการเก็บขนที่ถูกวิธี

( ) มีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะน้อย

( ) สื่อถังขยะมีข้อความติดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก

( ) มีการแยกสีถังขยะตามประเภทไม่เด่นชัด

( ) เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอย

( ) ไม่มีการสร้างทัศนคติและย้ำเตือนให้เกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน

4. ถ้าเทศบาลตำบลคลองจิก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บขยะ ต้องการให้ท่านแยกขยะมูลฝอยที่เป็นขยะเปียกและขยะแห้งก่อนทิ้ง ท่านคิดว่าท่านจะทำหรือไม่

( ) ทำ (ข้ามไปตอบข้อ 5)

( ) ไม่ทำ เพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ยุ่งยากไม่สะดวกในการทิ้ง

( ) ไม่มีเวลาที่จะแยก

( ) เทศบาลควรจะต้องปรับปรุงวิธีการเก็บขนขยะก่อน

( ) ไม่มีถังแยกประเภทขยะมูลฝอย

( ) ถังขยะมีไม่เพียงพอในการรองรับปริมาณขยะมูลฝอย

( ) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

5. เพื่อให้การคัดแยกขยะมีความเป็นจริงยิ่งขึ้น ท่านคิดว่าเทศบาลตำบลคลองจิก ควรจะดำเนินการโดยให้เรียงความสำคัญ ลำดับ 1 = สำคัญที่สุด ลำดับ 2 = สำคัญมาก ลำดับ 3 = สำคัญปานกลาง ลำดับ 4 = สำคัญน้อย ลำดับ 5 = สำคัญน้อยที่สุด

( ) แยกรถเก็บขนขยะแห้งและขยะเปียก

( ) เผยแพร่ข่าวสารและความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะ

( ) จัดที่ทิ้งขยะแห้งในจุดต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

( ) จัดหาถังแยกประเภทขยะมูลฝอยให้ทุกหมู่บ้าน และเขียนข้างถังให้ชัดเจน

( ) ถังขยะควรมีปริมาณเพียงพอกับปริมาณขยะทุกหมู่บ้าน

( ) อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

ส่วนที่ 4 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เมื่อ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ

4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย					
1.ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานานจะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค					
2.ในการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถัง					
3.การคัดแยกขยะจะทำให้กำจัดขยะง่ายขึ้น					
4.ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะอื่น ๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย 1.การคัดแยกขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัยจะช่วยในการ (ให้ท่านตอบทั้ง 3 ข้อ) - ลดปริมาณขยะลง - ง่ายต่อการขจัดขยะ - ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม					
2.ถ้าไม่มีการคัดแยกขยะภายในที่อยู่อาศัยจะก่อให้เกิด (ให้ท่านตอบทั้ง 3 ข้อ) - ความสกปรก - ความไม่เป็นระเบียบ - ความไม่สะดวกต่อเจ้าหน้าที่เก็บขยะ					
3.การคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันของท่าน					
4.การคัดแยกขยะควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น					
ด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย 1.การทิ้งขยะหลายชนิดในถังเดียวกันเป็นวิธีการทิ้งที่ถูกสุขอนามัย					
2.การคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน					
3.ถ้ามีโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนท่านจะเข้าร่วม					
4.ท่านจะคัดแยกขยะในบ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์					

ส่วนที่ 5 มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นและความต้องการของท่าน

ลักษณะ	ใช่	ไม่ใช่
ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา 1. เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าใจเรื่องการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติ		
2. เทศบาลควรกำหนดแผนพัฒนาสามปีเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการคัดแยกขยะ		
3. เทศบาลควรจัดเวทีรวมกลุ่มสนทนาของผู้นำชุมชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชนเกิดความรู้สึกที่ต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกัน		
ด้านการร่วมปฏิบัติ 1. เทศบาลควรจัดอบรมความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย		
2. เทศบาลควรจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ		
3. เทศบาลควรจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะมูลฝอย		

ลักษณะ	ใช่	ไม่ใช่
ด้านการร่วมลดปริมาณขยะ 1. เทศบาลควรจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือน เพื่อจูงใจลดปริมาณขยะ		
2. เทศบาลควรจัดโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน		
3. เทศบาลควรสนับสนุนให้ประชาชน นำขยะที่คัดแยกมาใช้ประโยชน์		

ส่วนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วเลือกทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับการกระทำในชีวิตประจำวันของครัวเรือนท่านมากที่สุด

ลักษณะ	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่เคยทำ
ด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา 1. ท่านไปร่วมให้ข้อมูลเรื่องปัญหาขยะ เมื่อเทศบาลหรือชุมชนมีการนัดประชุม			
2. ท่านแจ้งเทศบาลทันที ที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา			
3. ท่านบอกหรือตักเตือนเจ้าหน้าที่ที่จัดเก็บขยะหกเลอะเทอะ			
4. ท่านเคยเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาขยะให้แก่เทศบาลหรือชุมชน			
5. ท่านชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันดูแลเรื่องปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน			

ลักษณะ	ทำทุกครั้ง	ทำบางครั้ง	ไม่เคยทำ
ด้านการร่วมปฏิบัติ 1. ท่านแยกขยะก่อนทิ้ง			
2. ท่านทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดหาให้			
3. ท่านแยกขยะเปียกใส่ถุงปิดเรียบร้อย			
4. ท่านทิ้งขยะในที่ว่างหรือข้างทาง			
5. ท่านชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะให้เทศบาล			
6. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมรักษาความสะอาดที่ชุมชนจัดให้			
7. ท่านเผาขยะในบริเวณบ้าน			
8. ท่านนำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์			
ด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย 1. ท่านนำถุงพลาสติกหูหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่			
2. ท่านนำขวดน้ำ ขวดน้ำปลาที่ใช้หมดแล้ว มาล้างทำความสะอาด แล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น			
3. ท่านแยกเศษกระดาษและเศษโลหะ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เก็บไว้ขาย			
4. ท่านใช้เศษหญ้า เศษใบไม้คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงไปในถังขยะ			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาตอบแบบสอบถามนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล	นางจรรยา ปานพรม
ประวัติการศึกษา	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2536
ตำแหน่ง	วิทยากรระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน 139 หมู่ 2 ถนนอุดมสรยุทธ ตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13160